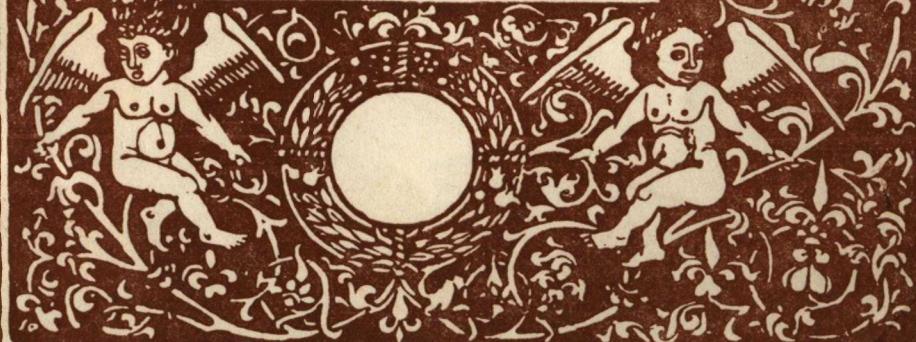

Каталог инкунаブルов на древне- еврейском языке

библиотеки
Ленинградского
отделения
Института
востоковедения
АН СССР

Ордена Трудового Красного Знамени
БИБЛИОТЕКА АКАДЕМИИ НАУК СССР

ЛЕНИНГРАДСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
АКАДЕМИИ НАУК СССР

Х А Т А Л О Г И Н К У Н А Б У Л О В
Н А Д Р Е В Н Е Е В Р Е Й С К О М Я З Ы К Е
БИБЛИОТЕКИ ЛЕНИНГРАДСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ
ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ АН СССР

Составитель С.М.Якерсон
Ответственный редактор И.Ш.Шифман

Ленинград

1985

С О Д Е Р Ж А Н И Е

От составителя	3
Алфавитный каталог	13
Указатель имен авторов, комментаторов, переводчиков	86
Указатель имен типографов, корректоров, наборщиков, донаторов	88
Указатель типографов по городам . .	91
Хронологический указатель	97
Указатель заглавий	100
Конкорданции	102
Список условных обозначений цитиро- ванной литературы	103
Список сокращений	106
Таблицы латинской и русской транс- крипций	107

* * *

На обложке воспроизведена рамка титульного листа книги
И. Ланда „Собрание” (Неаполь, ок. 1490).

* * *

К 04503010100-13
042(02)-85 I9

© Библиотека АН СССР, 1985.

ОТ СОСТАВИТЕЛЯ

Изданием данного каталога вводится в научный оборот инкуна́буловедения собрание библиотеки Ленинградского отделения Института востоковедения АН СССР. Все книги данного собрания поступили в библиотеку в конце XIX – начале XX в. в составе двух книжных коллекций.

В 1892 г. филантроп и меценат Моше Арье Лейб Фридланд (1826–1899) преподнес в дар Еврейскому отделу Азиатского музея (первое название ЛО ИВАН) коллекцию еврейских книг и рукописей. В 1910 г. Азиатский музей приобрел библиотеку члена-корреспондента Российской Академии наук Даниила Абрамовича Хвольсона (1819–1911). Заметим, что он является автором единственной на русском языке брошюры, посвященной возникновению книгопечатания у евреев.¹

В дальнейшем коллекции были слиты с уже имеющимися в Азиатском музее еврейскими книгами, а инкуна́булы выделены в единый фонд особого хранения. По сообщению доктора филологических наук К.Б. Старковой, работа эта была проделана в основном гебраистом Ю.А. Соловьёвой.

В коллекции насчитывается 38 изданий, 20 из которых представлены в двух экземплярах, I – в трех экземплярах и I издание – в четырех экземплярах. Всего 63 экземпляра и I фрагмент. Для сравнения: по данным на 1971 г.², в библиотеке Еврейского теологического семинара в Нью-Йорке (Jewish Theological Seminary) хранится 143 еврейских инкуна́була, в Еврейской национальной и университетской библиотеке в Иерусалиме (Jewish National and University Library

¹ Хвольсон Д.А. Еврейские старопечатные книги. – [СПб, 1896]. – 43 с.

² Mezer H.M.Z. Incunabula. – In: Encyclopedia Judaica. Jerusalem, 1971, vol. 8, col. 1322.

лагу) – 65 изданий, в Королевской библиотеке в Копенгагене (Det Kongelige Bibliotek) – 50 изданий, в университетской библиотеке в Кембридже (Cambridge University Library) – 29 изданий, в Гос. библиотеке СССР им. В.И. Ленина, по данным на 1979 г.³, – 27 изданий, а всего, по данным на 1971 г.⁴, в книгохранилищах мира было зарегистрировано 175 изданий еврейских икунабулов.

Столь малое количество дошедших до нас первопечатных еврейских книг делает коллекцию библиотеки ЛО ИВАН еще более значительной и ее изучение еще более насущным в общем русле развития икунабуловедения.

В коллекции ЛО ИВАН, благодаря ее универсальному характеру, как бы в микромасштабе представлена продукция еврейских типографий Италии и Португалии. Состав коллекции свидетельствует о широком круге издававшейся литературы и соответственно о широком кругозоре "среднего" читателя той эпохи. Еврейская читающая публика находилась под сильным влиянием идей культуры эпохи Возрождения, пропущенных через призму собственной литературной традиции. Еврейские первопечатники обращались к сочинениям великих мыслителей "золотого века" европейской культуры испанского периода. Библейские книги часто издавались с комментариями представителей "испанской школы", отличающимися рациональным подходом к тексту. Некоторые из этих комментариев издавались отдельно. В нашем собрании имеются отдельные издания комментариев на Пятикнижие Аврахама ибн Эзры (№ 6, 7), Моше бен Нахмана Геронди (№ 15–19), Леви бен Гершома (№ 27, 28). Издавались переводы сочинений иудейских и мусульманских авторов, написанные на арабском языке. В собрании ЛО ИВАН эта литература представлена изданием одного из основных сочинений средневековой классической философии *מורה נבוכים* (Путеводитель блуждающих) Моше бен Маймона (№ 35), дидактическим сочинением Бахьи ибн Пакуды *חיבת הלבבות* (Обязанности сердец. № 13, 14), медицинской энциклопедией "Канон" Ибн Сины (№ 5). Литература светского характера представлена в собрании сочинениям по риторике Иегуды Мессир Леона *כונן זופין* (Сотовый мед. № 32) и изданием уникального для европейской средневековой литературы Италии сборника макам Иммануила

³ Инвентарь икунабулов Всесоюзной библиотеки им. В.И. Ленина. – М. 1939–1979. – Вып. I–3.

⁴ Meizer H.M.Z. *Incunabula*. – In: *Encyclopedia Judaica*, Jerusalem, 1971, vol. 8, col. 1335–1344.

Римского (№ 44, 45).

Большое место в репертуаре еврейских типографий занимали издания, интересные как еврейскому, так и христианскому читателю: библейские словари, грамматики. В нашем собрании имеются словари Давида Кимхи (№ 48, 49) и Иехисля (№ 20), издание практической грамматики библейского языка Моше Кимхи (№ 50). Издавались, естественно, традиционные памятники еврейской литературы: Библия, Мишна, Талмуд (№ 40—43, 51—64). Как наиболее интересные из этих изданий в коллекции ЛО ИВАН можно отметить экземпляр на пергамене Пятикнижия с переводом на арамейский язык и комментарием Шеломо бен Ихаки (№ 54), Псалмы с комментарием Давида Кимхи (№ 61), Притчи с комментарием Иммануила Римского (№ 63) и с комментарием Давида бен Йахии (№ 64), издание Мишны с комментарием Моше бен Маймона (№ 40, 41) и другие.

Изучение владельческих записей и печатей позволяет проследить историю экземпляров до их попадания в коллекции М.А.Л. Фридланда и Д.А. Хвольсона. Многие инкунабулы имеют владельческие записи, в которых упоминаются итальянские и французские города, такие, как Падуя, Мантуя, Песаро, Ницца, Париж и другие. К сожалению, большинство записей не датировано владельцами и датировка их лишь приблизительно может быть восстановлена палеографическим методом или идентификацией личности владельца.

Обо всех изданиях собрания имеется печатная информация. Инкунабулы из коллекции М.А.Л. Фридланда были перечислены в предисловии к первому выпуску печатного каталога данного собрания⁵, а инкунабулы из библиотеки Д.А. Хвольсона получили краткое библиографическое описание в печатном каталоге еврейской части библиотеки (СН⁶).

Настоящее описание инкунабулов было проведено с учетом системы описания, применяемой в "Сводном каталоге инкунабулов" (*Gesamtkatalog der Wiegendrucke*), опыта советских инкунабуловедов и специфики работы с книгой на восточных языках.

5 Wiener S. Bibliotheca Fridlandiana. Catalogus librorum impressorum hebraeorum in Museo Asiatico imperialis Academiae Scientiarum Petropolitanae asservatorum. — Petropoli, 1893. — Fase. I, p. I-2. — На яз. иврит.

6 Значение сокращений см. в Списке условных обозначений цитированной литературы.

Материал расположен в алфавите авторов и заглавий. Исключение составляют отдельные книги Библии, помещенные в разделе "Библия" (*Tanak*, תנ"ך) в порядке их расположения в каноническом тексте еврейской Библии, отдельные трактаты Мишны и Вавилонского Талмуда, помещенные, соответственно, в разделах "Мишна" (*Mishnā*, משנה) и "Талмуд" (*Talmud*, תלמוד) в порядке их расположения в данных памятниках.

Описаниям произведений каждого автора предшествует краткая биографическая справка и название отраженных в каталоге произведений в русской транскрипции и с переводом на русский язык. Название произведения раскрывается, если оно не дает представления о содержании (напр.: № 32 "Нопет цупим" (Сотовый мед) – сочинение по риторике).

Каждое библиографическое описание приводится на языке оригинала и в латинской транскрипции (см. Таблицы латинской и русской транскрипций). Фамилии нееврейского происхождения, как правило, не транскрибируются, а передаются в наиболее употребляемой форме.

Каждое библиографическое описание содержит следующие элементы: фамилию и имя автора (если произведение не анонимно); заглавие; фамилию и имя переводчика, комментатора – как правило, в соответствии с библиографией Фридберга (*Friedb*); выходные данные (место издания, сведения обо всех лицах, имевших непосредственное отношение к изданию – типографе, корректоре, наборщиках, донаторах и т.д., дату по еврейскому и европейскому летосчислению. Перевод дат на европейское летосчисление производился по "Таблицам" Малера).⁷ Данные, отсутствующие в изданиях, но отраженные в описании, приводятся в квадратных скобках.

Количественная характеристика включает сведения о формате, объеме издания и сигнатуре (если сигнатура не обозначена, но состояние экземпляра позволяет ее просчитать, онадается в круглых скобках), о количестве столбцов и строк на странице.

В характеристике шрифтов приводится тип шрифта и размер 10 строк текста. Шрифты, которыми набраны отдельные буквы, ударные слова, начала глав и т.д., не учитываются. В определении типа шрифта мы придерживались терминологии, принятой в "Репертуаре

⁷ Mahler E. Handbuch der Jüdischen Chronologie. – Leipzig, 1916, S. 523–605.

шифтов" Хеблера⁸ и в "Сводном каталоге инкунабулов" (GW): квадратный шрифт, раввинский шрифт (для этого типа шрифта существует также термин "шифт Раши"). Для книг, напечатанных в типографиях Португалии, мы ввели тип шрифта "сефардский", так как он копирует сефардский полукурсив и в значительной мере отличается от типа шрифта "раввинский". Поскольку в работе Хеблера шрифты многих типографий даются лишь с пометкой "еврейский", мы отказались от ссылки на этот справочник. После характеристики шрифтов помещаются сведения о наличии в издании кустодов, колонтитулов, удлиненных букв, лигатур, рамок, заставок и гравированных инициалов.

Цитирование текста производится в основном так же, как в "Сводном каталоге инкунабулов": начало текста, начало текста сигнатуры 2, конец текста, колофон. Текст цитируется с полным соблюдением орфографии, синтаксиса и вокализации оригинала. При восстановлении текста дефектных экземпляров были использованы экземпляры отдела редких книг Гос. библиотеки СССР им. В.И. Ленина. Исключение составляет текст грамматики Моше Кимхи "Путь по тропам знания", изданной в сборнике в Сончино 21.VII.1488 г. (№ 50), восстановленный по ксерокопии, любезно предоставленной отделом восточных книг Парижской национальной библиотеки, текст колофонов в том же сборнике и в изданиях Псалмов с комментарием Давида Кимхи (Болонья(?), 29.III.1477, Неаполь, 28.III.1487), восстановленный по "Тезаурусу еврейских типографий XV века" Фреймана (Freimann).

Для многотомных изданий приводится сводное описание с количественной характеристикой и цитированием текста по томам.

При ссылках на источники в первую очередь указываются общие библиографические справочники по инкунабулам (GW, Hain). Затем даются ссылки на сводную библиографию еврейских книг (Friedb.), сводный каталог еврейских инкунабулов (Schwab), каталог первопечатных книг Испании и Португалии (Haeb.), каталог инкунабулов Британского музея (Pr), каталог еврейских книг библиотеки Бодлея (Stein), сводные каталоги инкунабулов США (Goff) и Венгрии (Szabó), в заключение указываются вышедшие в свет части каталога коллекции М.А.Л. Фридланда (Win), каталог коллекции Д.А. Хвольсона (Ch) и инвентарии инкунабулов Гос. библиотеки СССР им. В.И. Ленина (Киселев, ИИ ГБЛ², ИИ ГБЛ³).

8

Haebler C. Typenrepertorium der Wiegendrucke. - Leipzig; N.Y., 1905-1924.

Каждое описание снабжено аннотацией, включющей следующие элементы:

- сведения о дефектности экземпляров;
- указание на наличие или отсутствие филиграней со словесной характеристикой рисунка и ссылкой на аналогичные рисунки в альбомах филиграней. Для идентификации рисунка мы придерживались системы, принятой в печатных каталогах отдела рукописной и редкой книги БАН ("близко к" - незначительные расхождения сопоставляемых знаков в деталях; "сходен с" - сходство в рисунке и его деталях; "такого же типа, как" - аналогии сюжета рисунка). Если знак не удалось идентифицировать по имеющимся в нашем распоряжении альбомам филиграней, то дается его словесная характеристика;
- сведения о пометах к тексту и владельческих записях с определением времени, почерка и указания места в книге. Для характеристики почерка было использовано "Факсимильное издание еврейских манускриптов Бодлеанской библиотеки" Нейбауера.⁹ Ввиду сложности прочтения текста на полях (на многих экземплярах текст на полях полустерт или частично срезан), мы отказались от разделения помет на гlossen и маргиналии и ввели общий термин - "пометы к тексту". Текст владельческих записей публикуется;
- характеристика печатей с указанием времени, описанием рисунка и публикацией текста. Исключение составляют печати коллекций М.А.Л. Фридланда и Д.А. Хвольсона, текст которых приводится лишь один раз;
- характеристика переплета с указанием времени, материала и публикацией надписи на корешке.

При отсутствии печатей М.А.Л. Фридланда или Д.А. Хвольсона указывается, из чьей коллекции происходит данный экземпляр. В заключение отмечаются расхождения описания данного издания с описанием в "Сводном каталоге ипкунабулов".

Справочный аппарат каталога содержит указатель имен авторов, комментаторов, переводчиков; указатель имен типографов, корректоров, наборщиков, донаторов; указатель типографов по городам; хронологический указатель; указатель заглавий; конкордандии; список условных обозначений цитированной литературы; список сокращений;

⁹ Neubauer A. Facsimiles of Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library illustrating the various forms of Rabbinical characters with transcriptions ... - Oxford, 1886. - XL plates.

таблицы латинской и русской транскрипций.

Всего в каталоге описано 63 инкунабула и один фрагмент. Сочинение Йедай ха-Пенини "Молитва мемов" (Баккашат хам-мёмин), изданное в составе того же сборника, что и грамматика Моше Кимши "Путь по тропам знания" в Сончино 21.VII.1488. (№ 13 по списку инкунабул из коллекции М.А.Л. Фридланда), нам пока обнаружить не удалось.

В процессе работы над каталогом были использованы советы и консультации советских и зарубежных коллег. Всем им — глубокая благодарность. Мы выражаем особую признательность за консультативную помощь в работе рецензентам данного издания научным сотрудникам отделов рукописной и редкой книги Гос. публичной библиотеки им. М.Е. Салтыкова-Щедрина доктору филологических наук В.В. Лебедеву и доктору философских наук А.Х. Гордункелю и научному сотруднику отдела рукописной и редкой книги Библиотеки Академии наук СССР кандидату исторических наук Л.И. Киселевой, также научному сотруднику отдела редких книг Гос. библиотеки СССР им. В.И. Ленина кандидату исторических наук Н.П. Черкашиной, большому знатоку еврейского языка кандидату филологических наук Л.Е. Вильскеру, научным сотрудникам Ленинградского отделения Института востоковедения АН СССР доктору исторических наук И.Ш. Шифману и кандидату исторических наук В.В. Полосину, сотрудникам отдела ЕАН при ЛО ИВАН И.Н. Воевуцкому и Т.А. Пан.

The present catalogue embodies the description of a Hebrew incunabula collection held at the library of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the USSR. The collection numbers 38 titles, 20 of which are available in two copies, one — in three and one more — in four copies, so that all-in-all 63 books and one fragment are in presence.

All pieces of the collection were acquired as parts of two book files late in 19th century and in the early 1900s.

In 1892 philanthropist and merchant Moše Fridland (1826–1899) donated his own collection of Hebrew books and manuscripts to the Asiatic Museum (former name of the Leningrad Branch of the Insti-

tute of Oriental Studies); it numbered 32 incunabula; in 1910 the Asiatic Museum purchased en bloc the private library of semitologist Daniel Chwolson (1819-1911) which numbered 31 incunabula and one fragment.

The disclosure procedure accepted for this incunabula collection follows the lead of the description system used in the "Ge-samtkatalog der Wiegendrucke", we also made the most of the Soviet scholars' experience and never forgot about the peculiarities when working with the Orientalia printed pieces.

The entries are placed in the alphabetical order of authors and titles except some parts of the Bible; they are listed in the chapter "The Bible" (Tānak, תנ"ך) in the order of the canonical text of the Bible in Hebrew; several treatises from the Mišna and the Babylonian Talmud are listed in their corresponding chapters "The Mišna" and "The Talmud" according to the places they occupy in the original text.

The entries of each author's works are preceded by a sketchy biography and titles of the books mentioned in the catalogue; they are given in Russian transcription and accompanied by Russian translation.

Each bibliographical entry is given twice: in the original (i.e. in Hebrew) and in Latin transcription. Names of non-Jewish origin are usually not transcribed and are given in the most frequent form met in bibliographies.

The bibliographical entry consists of the following elements: author's name, title, publication data (the place of issue, information about the publisher, corrector, type-setter, donator, etc., the date by the Judaic and European Calendar). The quantitative characteristics include data on the format, signature, number of columns and lines on a page. Samples of the type of print, as well as the size of 10 lines of the text are also given here. This information is followed by data on custodies, running titles, elongated letters, ligatures, frames, illuminations and ornamentsd initials.

The quoted text is usually presented as follows: the beginning of the text, the beginning of the second signature, the end of the text and the colophon.

Each entry has a reference consisting of the following elements:

- indication about the imperfections of the edition;
 - indication on the presence or absence of water-marks is accompanied by reference to the similar patterns in albums of water-marks;
 - information about the notes to the text and owners' marks.
- All the texts of owners' marks are published;
- characteristics of prints;
 - characteristics of book-bindings.

The reader's reference aids include: index of authors, commentators and translators; index of printers, correctors, type-setters, donators; the index of printers' names (placed in the order of cities); the chronological index; title index; the concordance; the list of signs of quoted literature; the list of abbreviations; the tables of Latin and Russian transcriptions.

The "Catalog" compiler is especially indebted to the following scholars: V.V.Lebedev, A.H.Gorfunkel, L.I.Kiseleva, N.P.Tcherkashina, L.E.Wilsker, I.Sh.Schiffmann, V.V.Polosin, I.N.Wojewodzki and T.A.P'ang.

‘АБУДАРХАМ, ДАВИД БЕН ЙОСЕП (ум. ок. 1350) – комментатор синагогальной литургии.

“ПЕРУШ ХАБ-БЕРАКОТ ВЕХАТ-ТЕПИЛЛОТ” – комментарий к благословениям и молитвам. (I,2)

I.

אבודראם, דוד בן יוסף. פירוש הברכות והחפנות. אשכונה, אליעזר [סולידיאגנו], [יהודה גודליה?], ראש חדש סבח ר'ז.

*ABUDARHAM, DĀWĪD BEN YŌSĒP. Pērūš ha-bərākōt wéhat-tépil-lōt. Lisboa, ḤELE-ezer [Toledano], [Yehūdā Gōdalyā?], I tē-bēt (5)250 / 25.XI.1489. 2°.

I70 л., сигн.: (к 10 в 8 в - в 8 в - в 8 в), листы частично пронумерованы (с ошибками) (а - в, в - г, г - д, д - е), 2 стб., 34 строки. Шрифт: сефардский 10:58 мм, колонит., удлиненные буквы, лигатура יאַיִל, л. I6: рамка, гравир. яниш.

(3) ב' עוז אלה קדם שוכן// מעונה: אהל לפשׁ //
חפלות כל השנה: //

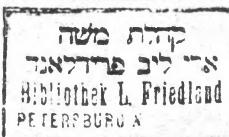
דידיה חייביה רחמנא למינכה וכיון דעתה לא//...

נסלם פירוש הברכות והחפנות בעזהת האל אשר לו בחבנו עלילוח //

строка 8, колофон:

נברך שם כבודנו רואת הצלות. שהוא סבה להחhilל כל הצלות.
והוא קדמוני ואינו לו קץ ותכליה. והוא ראשון והוא נורא עלילות.
והוא סומך ומקיים כל נפיילות. בחפצענו פירוש סידור חפלות.
_udrgno ברודע עוז להשלים. אשד חייבר גדור לעזה וחשכל.
אבודראם בכינוי אב למעלות. בחיבור זה יפרש הדברים.
כפי סדרם בעניינים שלולות. עשוי בדפוס כמו זלם אלים.
בגהחות ישרות גם מעולות.

עור אלהי קرم שומן
מעונה: אחיל לפרש
תפלות כל השנה :::

¹'Abudarham, Dāwid ben Yosef. Pēruš hab-bérakot wéhat-tépil-lot. — Lisboa, 'Elí'ezer [Toledano], [Yehúda Gedalyá?], 25.XI. 1489. — Л. 16. (№ I)

גודול כה להאריך כל אפלותה.
 שמו טכח אש אדרוך בלילותה
 וצדקנו באורתיות מגולותה.
 לעיר ואם לכל ראש קהלה.
 וכל טוכחות חמוכם הם כלולותה.
 אליעזר שמו רך הפעולותה.
 ובו מדות בשם הטוב גולותה.
 אשר אין קץ למספרם בגילותה.
 להוורוח אל ובלבכם מלותה.
 וגם חמיד יקבל רוב גמולותה.
 כמו זכו בראשית הגאותה.
 במם ספר וגם בכח מגילותה.
 לבך שם כבוד נורא חહות.
 אשר נשלם ביום ברוא מאורותה.
 והחדרש ליישרל לטובה.
 שנח רנה בשוכת יש קhalb.
 באשבורנה בתוכת יש קhalb.
 חכמים בה וגם ראשי ישיבות.
 בבית חסיד ירא אלים וחכם.
 אשר עוזר למני יושב בצרה.
 ותארות להרבות בספריהם.
 ללמדך לכל חוץ לקדאמ.
 שלם אל שכר טוב ויושדו.
 ובזכותם אזי נזכה גוארלה.
 ואז נשיר בשיר חדש בכח אל.
 יגדל נס ויחיש קץ לגילות.

л. I70б пустоий.

GW 8160, Friedb^к I2(I), Schwab 55, Haeb I, Pr 9834, Stein II
(col 856) 4784(I), Goff Heb-36, Saj^б II43, Win 3, Oh I.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № I0713 – Grasse I485 г.
 "Перчатка с волнистым обрезом, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" такого же типа, как Briquet № III37 – Provence I489г.

Пометы к тексту: ХV–ХVI вв., испанский курсив, один почерк лл. 5а, I66, I76, 326, 33а, 596, 80а; XIX в., ашкеназский курсив л. I70а.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда: קְהִלָּתָה אֶרְיָה
Bibliothek L.Friedland Petersburg N... לייב פרידלאנד

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: אַכְוֹדָה דְּפָעָם רָאשָׁוּן לִימָבָּאָן רְנֵיָה
Lissabon I480.

GW: авт.: Dāvid Abūdraham; загл.: Pērūš sēder hat-tefillōt;
тип.: (R. Elieser); шрифт: I:II5 quadr., 4:II4/I20 rabb.

2 IDEM. Нет лл. I. I70. Филиграны те же.

Пометы к тексту: ХV–ХVI вв., беглый португальский курсив, лл. 72а, 91а-б, I06а; XVIII(?) в., на лат. яз., л. 96а; XIX в., квадратными буквами, почерк Д.А.Хвольсона(?), лл. 66б, I69б; ашке-

назский курсив, тот же почерк, на чистых листах вписан текст отсутствующих листов.

Владельческие записи: XV-XVI вв., беглый португальский курсив л. 61б:
זה בקנינו הכהן ... אני (?) מה בר (?) אליישע
XIX в., ашkenазский курсив, почерк Д.А.Хвольсона(?), на переднем форзаце: // אשכונה שנא רנה בשרב הה אלפיהם (ר"ל האלפיהם ר"ז) אבודר罕// אשכונה שנא רנה בשרב הה אלפיהם (ר"ל האלפיהם ר"ז) ליסבון// I489// Cf. de Rossi, Annales XV в. р. 68.¹⁰

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хвольсона: Professor Daniel Chwolson St. Peterburg.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: Lissabon I490 אבודר罕 אשכונה ר"ז

•ИБН ГАББИРӨЛ, ШЕЛӨМÖ (ок. I02I – ок. I058) — поэт и философ. Жил в Испании.

"МИБХАР ХАП-ПЕННИЙМ" (Избранные жемчужины) — собрание изречений на нравственно-этические темы. (3,4)

3.

בן גבירול, שלמה(?). מבחר הפנינים. [מפורש ע"י שמשון מוניא]. מתורגם מערבית ע"י יהודה בן שאול בן חכון]. [שונציננו], יהושע שלמה בן ישראאל נחן שונציננו, כהגה שלמה בן פרץ בונפי צרפתי, ייז' שכת רמייד.

'IBN GABBIRÖL, ŠELOMÖ(?) . Miṣbar hap-pənīhim.[Коммент.: Šimšūn Munay. Пер. с араб.: Yehūdā ben Šā'ul 'ibn Tibbōn]. [Soncino], Yehōsū Šełomö ben Yiśrā'el Nāṭān Soncino, копр.: Šełomö ben Peres Bonfoi Sārepātī, I7 ūbāt (5)244 / I4.I.I484.4°.

60 л., сигн.: к-⁸ п 4, 28-31 строка. Шрифт: квадратный I0:45 мм, кустоды.

ל. I цистой, л. 2а: זה הספר מכתבי הכהן של זה הספר מטפילים ו/ ו/or מטבילים ומכתבים להחגולל ולהחבור אליהם ז//...

Строка 7: זה הספר מבחר הפנינים// במליצת החכמי הגדוניים ומשליו פלוטוסים הרארוניים ומוכרם// ומצוות ודבריהם וחידושים בכל עניין שודם זריך אלינו בחכמה// וככירה ובמושר ובדרך ארץ מכודר לשעריהם בכל עניינים//

¹⁰ здесь и далее ссылки на изд.: Rossi J.B.,de. Annales hebreo-typographici sec. XV. Descripsit fusoque commentario illustravit Joh. Bernardus de-Rossi. – Parmae, I795, XXIV, I84 р.

ואמר מי שאין בידך נור פה זכריו תוחחותיו טובי וגעימים ומעשו : ב. סיגר
רעים //...

ל. 596 строки I-4 акростих:

Строка 5, колофон:

דשנים ורעננים תהיו מקהלים עם קוש הלויליך ישליו שלמה
אהלים לאבותה // וככניים זזה ספר תלדות מרות החמודות מעט המכמת ורב // האיכות מקיף
בשלמות המין האנושי אם בחלק המעשית במדיניות או // העיוני בשכליות כלו קב ונקי
כסלה מבלי פסלה יורה על שכל הפועל // אותו בלשון ישמעאל וחכמי תורתנו הדליקו
וחזקווה בדברי רזל פרשווה // דרשוהו ויחפשוהו ממטמוניים וישמע יהושע שר וקצין
בן כהן // יסדר אלuchen איש שלגניזנו את קול ערכות מאמרי וגעימוחו טוב חוכנהו //
ושלמותו על כל חבריו נאים וכל העם רעים גם גאים לשל // לשוחה בזמא את
דבריו ומוסריו ויזרו אה געריו לאמר באו שעיריו בח // בחודה לה נסי וכחבהו בדרוסי
לען רבות מתנו ההשפעה ומלאה הא // האיד זעה ואוחיה זעה לדודך טופסי והעתקותיו
חרותיו בחלה וככל // דפי אseed בהעתקה ישאה מקלל הווא אצל חכורה להגביה ולהשכבה
חמה // וסודורה באופן לא ייכלו המיעיקים ולא יפללו דבר מסא גבלו רא // ראוונין
והגעני הלהם אף כי מסה ידי וקדרה השגתי עשיתי כאש // צוחי ואביבה בספרים
המורעחים ושבuchos מזקקים השבחים ז // זרפתים ובchanים וגאנצל מהם ספר הישד זה
מדויק פפואר ומתאר ב // ביופי וכל שלמות מעלה לשם ולחללה חוקק בעט ברזל ועפרה
רנשה // לא יבריחנו בן קומ אט ילווה אלו יחודו יובאו יתראו פגיס // לבן יראוהו //
אנשים מעשים המקודשים והמסדרים ואיליכם השדים קולי ארדים // שמעו נא המוראים זדק
שפוף ומיישדים לכט נא הגברים פחוחו שערים // יקחו מוסדר כי טוב שדרו מסחר כטפ
ורבחר הפכינינס זמאלהי // זורי אורוי וישעי דרוי מעודי בגין בעדי נורא ואירות
אסלה כהוים הא // הזזה בשטס פיו שנח רדא יקיז עיר אוז לטעם למורדים גבידים וללו //

اعתריך יתיר אסרי בדור בליחנו וישיב שכחונו יטיב מדאית אחדית // ל. 60a:
שאותית פלנסנו יזכור ברית ראשונים וחסדי דוד הנאמנים כנפסכם ז // ונפש עבדכם נער
בער יושב שממים מאיין אונינים צער בחכמה ז // וילילים וشنנים הורק מלכים אל כלים
שוננים ויטשטו ורבו הויזוח // הזמן וחתופהותיו אשר מגדים לחדים אדים בעלי
חצים שנוננים // שלמה בן מהרד פרץ ברונזוי זרפי יז'ו //

л. 606 пустой.

Hain 9369=III36, Friedb 353(I), Schwab 27, Pr 7293, Stein II
(col 23I9) 6916(I), Goff Heb-98, Киселев 595.

Нет лл. I пустого, 8. Нет филиграней.

Шли Владельческие записи: ХУ-ХVII вв., полукурсив, л. 2а:
mag. ^{co} ms. Abra. Bonj Jacob//
Абрахам (сторона)/
XIX в., на внутренней стороне переплета, на англ. яз.: Mibchar
ha-Pninin of Rabbi Shlomo Ibn Gabirol? with a commentary by
Shimshon Munay. Soncino 244 = 1484 first and very scarce edition.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукошанный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:
מבחן הפנינים שונצינו רט"ד
Soncino 1484.

4. IDEM. Нет лл. I пустого, 8, 60. Филиграней нет.

Пометы к тексту: XV-XVI вв., беглый испанский курсив, л. 24а; XIX в., небрежный ашкеназский курсив, на дефектных листах вписан отсутствующий текст, лл. 2а-б, 58а-б, 60 (текст отсутствующего листа вписан на пол-листе подклеенной бумаги).

Владельческие записи: XV-XVI вв., мелкий итальянский(?) курсив, л. 2а:
אנני שמואל ד... יוסוף נ"ז ...
XIX в., на форзаце перед текстом запись на нем. яз.: Das erste in Soncino von der Familie// Soncino gedruckte Buch. Der Comentar, // wahrscheinlich von Simson Munay// verfasst, heisst im Ms. Parma, R. 57I// (geschrieben 1338) שערן מודח(Vgl. Über// dieses Buch u. dessen vermutlichen// Verfasser Steinschneider, die hebräischen// Uebersetzungen etc. § 221 f.p. 382-388.//

Переплет: XIX в., крышки кожаные, обтянуты мраморной бумагой, корешок кожаный с золотым тиснением:
מבחן הפנינים שונצינו רט"ד
Soncino 1484.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

•ИБН СИНА •АБУ 'АЛИ •АЛ ХУСАЙН (ок. 980-1037) –

философ, врач, математик и поэт.

"КАНОН" – медицинская энциклопедия. (5)

5.

בן סינִי, אבו עלי אלחכִין. קאנון. ס' א' – ה'. [מחורגם מערבית ע"י יוסף בן יהודא לורקי ונחתן בן אליעזר המהאי]. נאפרלי, עזריאל בן יוסף אשכנזי גונצנהזר, בהגהה וסדרור אוחיזות של אשד בן פרץ מינצא ואברהם בן יעקב לנדא, צ' סוליו רנ"ב.

'IBN SİNİ, 'ABŪ 'ALĪ 'AL-HUSAYN. Qānōn. Kh. I – 5. Пер с араб. Yoseph ben Yehūdā Lorki, Nātān ben 'Eli' ezer ham-Me'āti.

Napoli, 'Azri'el ben Yosép 'Aškenazzi Gansenhozer, копр., наборш.: 'Ašer ben Peres Minz, 'Abrahám ben Ya'aqob landa, 7 kisléw
(5)252 / 9.XI.1491. 2°.

2 стб., 50 строк. Шрифт: квадратный 10:44 мм, колонит.

Кн. I: 69 л., сигн.: (4) ^א-^ה 8^I

אמר השד אבר עלי אל חסין בן ע// עבר אליל...
ל. I пустой(?), л. -2a^I:
הפרק הראשון מן הלמוד הרא// הראון הראשון מן ה// האופן הראשון// מן
הספר הראשי// הראון בגדוד הרפואה*. אומר//...

Сигн. : ב. 69a^I строка 24:
...בעה חם ונסלט תה// תחלה לאל עולם בריך דסייען
MRIAS ועד כאן//
ל. 69b пустой.

Кн. 2: 75 л., сигн.: (5) ^ט-^ה 8^I

פרק א אקליל אל מלך ובלטין מ לילוטום//...
ל. 1a^I:
אמר השד אבר על אחר העבה לשם ותולה ד// דומיה ורחתיו : אא
על כל נבאיו//...

Сигн. : ב. 75a^I строка 45:
הסתירה חמצע ההדריון וחועל מהחוכם מהחנק הרחם//...
עד הנה הביע דברינו בסמים הנפרדים ובו נחם הסדר
ב// מסטר הרפואה בעזר האחד על כל האחדים// ית וית. אמן//

אתן תורדה לקוניי אשד בדרכך אמרת הנחניי.
ל. 75a^I строка 48 колофоны:
פה נאפולוי בית// אדרוניי ר עזריא' בר יוסף נע ועד הנה עזוניי להשלி ספר// שני
לחכם הרופאaben סיני. על ידי הדער אני אשד בחחר// הפרס מינזא מזר' האוחיות
היום ז לירח כסלו רבנן לפק//

ל. 75b пустой.

Кн. 3: 194 л., сигн.: (8) ^ט-^ב 10^I а

ושاءר ראייתי החכם המחבר הקאנון// הגדורל
לл. I, 2a пустые, л. 26^I:
זה...
אלדי...

בדורי מכוננות אשמה לבבי וכחם אשכח יגוני ורשוי// ועזר :
אלדי ביום זה אבקש ואחל בסעדנו בספר שלישי//...
בתוכם קביצות מעס' וההרחמות המדקדקות וייש בהם די//...

Сигн. : ב. 193a^I строка 29:
ברוך הנחתך לאדם דעת המלמד אותך לעתות דבר
המאזרני// חיל להחל ולכבות//

חזק ונחזק אברהם בן מהדרי יעקב לאנד. מזרף לאנד. //
האותירונו לא יזק גם הקורא לא יעף בנך וואעי. בדוח. // לבא. //
лл. 193b, 194 пустые.

Кн. 4: 96 л., сигн.: (6) ^א – ^ב ^ג ^ד ^ה
 Л. 1а пустой, л. 1б¹: הספר ד מספר // הקנון לאכזן סיני//...
 Л. 7а¹: בקודות וברפואותם. ונמהר להבדיל הקורות החדרות וא//...
 Сигн.: ב: נשלט ספר הרביעי תקופה לצורך אורי וישעיה//
 Л. 96² строка 49: נשלט ספר הרביעי תקופה לצורך אורי וישעיה//

Кн. 5: 44 л., сигн.: (8) ^ד – ^א ^ב ^ג ^ה
 Л. 1а пустой, л. 2а¹: ריש בו יא מאמרין//...
 Л. 9а¹ сигн. א: הספר החמישי // לחבור הקנון מון השד אבן ציני//...
 Сигн.: ב: זינופר ואמנס הגלבנים יבשול עם הדבש שים ואחרי//...
 Л. 44а² строка 40: דיעשה האדם לזרק ענינים ועסקייו ולפעמים אקרא וא//...
 זאת התנודה החטולות חם ונשלט חלע//
 Л. 44б пустой.

GW 3II3, Hain 2212, Friedb² 7, Schwab 69, Pr 6736, Stein II
 (col 767) 4486(I), Goff Heb-4, Sajé 440, Киселев 75, ИИ ГБЛ² 15.

Кн. 1: нет лл. I-4, кн. 2: нет лл. I-5, кн. 3: нет л. I94 (пустого), кн. 4: нет лл. I-6, кн. 5: нет лл. I(пустого), 8, 9, 42-44.

Филиграны: "Орел" сходно с Briquet № 87 – Florence 1495 г.
 "Цветок лилии в круге" такого же типа, как Briquet № 7312 – Venice 1497 г.
 "Ножницы" сходно с Лихачев № 404-406 – 1475 г.
 "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" сходно с Briquet № 10713 – Grasse 1485 г.
 "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" сходно с Briquet № III54 – Palerme 1482 г.
 "Птица в круге" сходно с Briquet № I2203 – Palerme 1487 г.
 "Два скрещенных ключа в круге, над кругом крест".

Пометы к тексту: XV-XVI вв., кн. 1, 2, 5 беглый сефардский курсив, полукурсив повсеместно (пояснения к тексту, исправления отдельных слов).

Владельческие записи: XV-XVI вв., кн. 1 л. 5а неразборчивая полустерная надпись, кн. 2 л. 6б: Ex libris Q. v. Anfloo; XVII-XVIII вв., ашкеназский полукурсив, кн. 1 л. 50б: משה היילברון

הרופא בהדר אברהם שלמה היילברון הרופא זלטה XIX в., ашкеназский полукурсив один почерк. Кн. 3 л. 1а (пустой):
 זאת החשורה אשר נשלחה אליו, מאחין פאר האחים. מוה מרדכי ליב מפאריזו // ובאו לידי //
 ביום עשך ערוץ רדא אדייהחק עז לפך. הק אפרדים ברום ביטולחים יזוז://
 זאת המנחה אשר נשלוח לי מאהי גאנז בלבבי. מוה מרדכי ליב

מפאריז יוזיאן והגיא לידי בידום // עשך ערוך אלול חק עז לפק ארכי הצעיר והק
אפרים בר משה ביסלכיש יוזיאן מסק בראד : //

беглый ашкеназский курсив, один почерк кн. 3 л. I93б (пустой):
חנני אלקיטם בזזה הצעיר אפרים בר משה ביסלכיש
חנני אלקיטם בזזה הク אפרים בר משה ביסלכיש
беглый ашкеназский курсив кн. 3 л. Ia (пустой):
ספדייל לאנדינכארג

Печати: XIX в., кн. I л. 5а неразборчивая печать: Сходно указу ... 1836// Сию книга(?) просмотрена ...// 1837 года. Шадов: Раввин//; кн. 3 л. Ia (пустой), кн. 4 л. 7а: Сию книгу ...// ... раввин// M: A: Б: 1837.// и рядом подпись: М. Авербох; Печать коллекции М.А.Л.Фридланда; Печати Азиатского музея двух видов.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: пропул לאבו סינה הנורול
ספדייל לאנדינכארג ר' יוסף הילרי נאפולי רנאניך
I-5 Neap. I492

GW:авт. : Avicenna; загл.: Canon (Al-Qānūn fi't-tibb); пер.: Yōsēf Lorki u. Nātān Haṁ-Me'āti; тип. : Azrī'ēl Ben-Yōsēf; шрифт: I:184H, 3:88/9H; сигн.: Lib I=2: I44 Bl. sign: (4) ק⁸ - נ⁸ (6)
ק⁸ - נ⁸ ט⁶; Lib 4-5: I40 Bl. (6) ק⁸ - , 8 ק⁶, נ⁴, נ⁴ (8) ק⁴ - ט⁴(4).

•ИБН ЭЗРА, 'АБРĀHAM BEN MĒ'IR (I092/93-II67) –
философ, поэт, лингвист и экзегет.
"НЕРУШ ХАТ-ТОРĀ" – комментарий к Пятикнижию. (6,7)

6.
בן עזרא, אברהם בן מאיר. פירוש התורה. נאפולי, יוסוף בן יעקב אשכנזי
גונזנהוэр ובנו [עוזריאל], בהגהת משה בן שם טוב בן חביב, ליוו عمر [כ"ב אייר]
רמ"ח.

'IBN 'EZRA, 'ABRĀHAM BEN MĒ'IR. Pēruš haṭ-tōrā. Napoli,
Yōsēf ben Ya'qōb 'Aškenazzi Gunsenhozer übēnō [Azrī'ēl], Moše
ben Šem Tōb 'ibn Ḥabīb, 36.ōmer [22 'iyyār] (5)248 / 3.V.I488.2°.

98 л., сигн.: ק⁸ ב⁸, I0, 2 стб., 45 строк. Шрифт: раввинский
10:45 мм, колонит., заставки.

Л. Ia пустой, л. Iб заставка// רבי אברהם בן עזרא/ פירוש התורה שחבר//

הוּא לְסִירָה יְרַבֵּל מֶלֶךְ

כונח המוגן להנחיית כלטכין

'Ibn 'Ezrā, 'Abrahām ben Mē'ir. Pērūš hat-tora. - Napoli,
Yōsēp ben Ya'qōb 'Aškēnazzī Gunzenhozer übēno ['Azrī'ēl], 3.V.
1488. - фрагмент л. 62а. (№ 6)

Палее:

בשם האל הגדול והנורא אחל לפרש פי החורה//...
...//

Сигн. 25

... נבונה בינה קהן בו מאה שׂוֹנֵה ורחלשוויל ג'ון ימץ //

ביבר בוגתון לונטן (ב/ה) גלאזגו אוניברסיטה 25: $\frac{980^2}{3 \cdot 10}$

... בזק זה

המתקדשים והמתחרים מחליקות לשון ההיסטוריה והיפוי? אסוציאוקולו סטרואה 27 ל- 986 פל.

ההילצ'יז'י זומחה לוחקת הנזוחיז'י ולא // אבל שמוע את דברי השירה" הוהלכיס מהלך העמלוח // והזורה" אשד עוד בקשה נפשם לאור באור החיים אל // מול פני המנורה" מי ערכ אל לבו להבין לשכל ושות שכט במצוות יי' ברה" השמחים אלוי גביל העיון לדעת אמרח // העניניים וצדק המשפט והגבירה נא חכם אתה אשד עשה לנו השם הנכבד והגנורא' היה דבר השם אל // אברהם בכדר מאיר בן עזרא" להרחב נקי משליחת התורה" והמצוות והחקה המפוארה" כאסדרה דנטיש נהורה" // רעם זקנים יכח להנפה אותו בנצח שכלו וחכמתו הדורורה" עוד מרוד דעת את העם בדקדוק הלשון ודרך הפש" // הכרורה" ואוזן וחקר חקירה" עצומה" בכל חכמה ימדע" כלכל ודרוד" בדורך קזרה" לא הניח לאיש עחי דעתה // אמחי ווטענה נאמנה" יוראה" ימותפה" שלא ביארה" בלשון צחה וכברורה" שנה ופירש יוחר מכם ואחריו כל אדם // יshan וירידיכם בדרך ישחה" ואני הצער" העיר" השם את רוחני ובבו שמי" מטה" לזכות את הרבים בספר זהה" הנחמר" וארא באומנים החדשינים" אביבנה בחכמי" חורשים" והנה אין נבו"ן וחכם בקי"ן מלאת הדופס כמו הר // יוסף אשכני" ובכני" ונגב טהה לבדו להביה הספר הזה עד אשד יבטה בו המיעין בסחוון" במורי" מבלי אשד לא ימצ// ימצא האדם אחריו עוז אשד חטא מה שיזיק אל הכרונה פעים שלש עברית על כל עמוד" זרפתיו כזרף אח הכה // הקסם בחנינו כבוחן הזוחב זוב פרויטס" מזוקק שבוחים" וهم לא יגשו רק להפליג ביופי הכתיב והדיו ועל כל הנלווי // עלייהם ולא יעבורו" אצלם דבר בלתי מתוקן" ויכל משה את המלאכה" מזורה בכל וערוכה" כחדת וכבלבה" עבר" // שכח סמור להכנתם כליה מערכת" מול מערכת" שנח לימי" אינכי אשירה א ז פ ר' אל ה ימי העטר // אני הוא המדבר הנני הצעיר משה בכור שות סוב למשפחן בן הביב ספדי" מושבי הקהלה הקדושה אשד // בלישכוננה" קרייה נאכבה" המחבור פה העירה נאפורי הלא לאמנונה" וחתלה לאל לבב" אמר אמן //

GW II4, Hain 23, Friedb 309(I), Schwab 46, Pr 6729, Stein II
(col 680) 422I(I), Goff Heb-I, Sajé I, Ch I635, Киселев 2, 3.

Спутан порядок листов тетр. № 1. № 1.2.4.3.6.5.7.8.9.10.

Филиграни: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" двух размеров такого же типа, как *Briquet* III52, III54 - *Palerm*, I473 г., *Palerm*, I482 г. "Корона" сходно с *Briquet* № 4648 - *Biella*, I491 г.

Пометы к тексту: XIV–XVII вв., беглый курсив лл. 21б, 22а; квадратный шрифт: лл. 32а, 33а. XIX в., стилизация под печатный раввинский шрифт л. 2а–б (лист дефектный, вписан отсутствующий текст); курсив л. 32а.

Владельческие записи: XV-XVII(?) вв., л. 2а: פָּלִי... הַלּוֹדִי בְּכֶם
בְּהַוּשׁ; יְהוָה הַלּוֹדִי.

Печати: XIX в., на форзаце после текста: Th. C. Reichardt.

Переплёт: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, на корешке кожаная наклейка с золотым тиснением: פִּירּוֹשׁ החורה לְרַאכְבֵּעַ נַאֲפּוֹלִי רַמְּנִי Neap. I488.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хольсона.

GW: авт.: Abrāhām Ben-'Ezrā; загл.: In Pentateuchum (Pēruš haṭ-tōrā); корр.: Mōše Ben-Habib; тип.: Iōsēf Ben-Ia'aqōb; сигн.: י' II(1); шрифт: 2, 10⁺.

7. IDEM. Нет лл. I, 89, 92-96, 98. Филиграны те же.

Пометы к тексту: XII-XVIII(?) вв., беглый сефардский курсив комментарии к тексту лл. I9a-б, 20a, 67a, 74б, 82a; круг с буквами еврейского алфавита л. 24б, рукописные кустоды. XVIII(?) в., полукурсив стилизованный под печатный шрифт, комментарии к тексту лл. 9б, 10a, IIa-б, I4a, I6a-б, 4Ia-б, 49a-б, 50a-б, 54a-б, 55б, 57a-б, 58a.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплёт: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: פִּירּוֹשׁ החורה לְרַאכְבֵּעַ נַאֲפּוֹלִי רַמְּנִי Neap. I488.

'АДРЕТ, ШЕЛОМО БЕН 'АБРАХАМ (ок. 1245-1310) -

законовед, раввин.

"ТЕШУБОТ ШЕ'ЕЛОТ" (Ответы на вопросы) - сборник респонсов. (8,9)

8.

אדרת, שלמה בן אברהם. תשובות שאלות. [רוּמָא, עֲוָדִיה, מְנַשָּׁה וּכְנִימִין]
 מרומא [בערך רל'יה].

'АДРЕТ, ШЕЛОМО БЕН 'АБРАХАМ. Tēshubot Shé'elot. [Roma,
'Obadyā, Mēnašše, Binyāmin mē-Roma] c. (5)275 / 1475. 4°.

160 л., сигн.: (к - 1¹⁰), 24 строки. Шрифт: квадратный 10:58

MM.

חשובות שאלות // להרשות באה

שׂוֹבֵעַ ערלה ורכלי הכרם אם נהוגים בשל גויה//...
סיגה- (ב)

לHIGHTECH יש אוניברסיטה ופנימייה דילטיא אובי למסדר, והדבררים// T0: 1606 строка //

עHIGHIM אלא שמנגן על ישראל חורבה ביא//

בריג' בקמונא צפוניאן גרבוב גורטן ליגאטם בת' בלאנגו/

строка 12, колофоны:

1) Schubert E., Pn. Buzd, Stein H. (ed.)

Hain 14245, Friede 145(1), Schwab 14, Pf 7455, Stein 11 (col 2272) 6891(24), Goff Heb-95, Киселев 594.

Нет лл. I (пустого?), 8, 160.

Филиграны: "Арбалет в круге" сходно с Briquet № 746 – Lucques I469-73 г., var. simil. ... Rome I469-72.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., беглый сефардский курсив, один почерк, комментарии и дополнения к тексту, исправления отдельных мест, повсеместно. XVIII в.(?), курсив, комментарии к тексту л. 72а-б.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукошаный, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке:
חובות שאלות הרשב"א ח"ר סימנים
לפנ"י ר"מ 1480

לפניך ר' ים 1480

На лл. 103б и 104а пропечатан один и тот же текст, л. 103б в верхней части листа над текстом помета типографа(?) квадратными буквами:**ה' בער' פ' י'** (это лишняя страница)

9. IDEM. Нет лл. I-10, 141 и далее. Филиграни те же.

На лл. 103б и 104а пропечатан один и тот же текст, л. 103б в верхней части листа над текстом помета типографа(?) квадратными буквами: י'ר העמורי (это лишняя страница).

Переплет: XIX в., крышки переплета картонные, обтянуты декоративной бумагой, корешок и уголки обтянуты пергаменом, на корешке надпись: *ante 1480*

חובות הרש"א קודם ר"מ

Экземпляр из коллекции Л.А.Хвольсона.

•АЛБО, ЙОСЕЙ (вторая пол. XIУ – первая пол. XY вв.) – философ, раввин. Жил в Испании.

"СЕПЕР ХА-‘ИККАРИМ" (Книга Основ) – сочинение о философских принципах иудаизма. (IO,II)

IO.

אלבו, יוסף. ספר העקרין. שונצינו, בני ישעאל נתן שונצינו; בהגנת ישעאל נתן שונצינו, כי'ב מרחשון – כי'א סבח רט'ו.

•ALBÓ, YOSÉP. *Séper ha-‘iqqarim*. Soncino, Bēnē Yiérā’ēl Nātān Soncino, copp.: Yiérā’ēl Nātān Soncino, 22 marhešwān – 21 tēbēt (5)246 / 31.X. – 29.XII.1485. 2°.

108 л., сигн. 8⁶ יד 8 – 8⁶ יד 4I – 43 строки. Шрифт: раввинский 10:45 мм, колонит., кустоды, заставки.

ל. Ia пустой. ל. Ib предисловие типографа:
המאר הנכבד הזה הנדרה ספר העקרין לחכש הגודול ביבינו יוסף אלבו זיל ספדיי// מעיר סוריה אשר בספרד גודול החועלות והפרי לבני ארומחינו עד מאר. להיוות ביע לננו ממן מכח// פרדי התורה והחכמה ואופן נפלא מהשלמות ובלשון מבואר חקל הבחן בחפש עניינו למחקי הגולה בבני עמנו להיוות פחדת משגעים// שנה שנעדר החכם הנזכר זל שחבר הספר זה: בגין אולם למען יחפש תועלתו הרבה ולבבוד בגין עמנו ארומחינו בנוודאות// הגולה לזכותם בר אה הרבי להאר בו עינייהם ולכם ולכבוד בגין עמנו ראיינו לחקרו באופן שלם מוגה וסובב. ומאש איז// לנו ספק בו שלמא ישבה בו כל מי שעננו נ' ית האבה מדע וקריאה אם שייחן לפעולתנו זאת חזודה: כי בו יתבארא// מעלה תורהנו ודרתנו ואמתהו ומעלתו ארומחינו לתורה הזאת ואשר נשיב לבבלי ריביבנו בזאת משאר הדותות ולאפיקורוס// וסימתו ולהרכות העמים והשרים מעלה ארומחינו וחורחנו כי טובת מראה, נטעם היא: עם שישרש בלבנו ערך הרח// באופן יוחר שלם אשדר קדם לחכמי הורחתנו ואומחנו הקודמים שהם פרדי מכח התורה והחכמה. כי מעלה האיש// זהה בתורה ובחכמה גדולה עד אשר יתבארא למעיניים בזאת הספר: ולאשר לא יספיק להם הזמן לעיין בו עיון// מה יראו סימני מאמרי הספר הזה וסימני פרקי ויעודיו בס' יראה קורתה המחוקרים המஸולאים ההם אשר מה מאר מה// החשך ותכסוף נפש כל אורח מדע או השכל אל קריאת פנה יקרים ובפרט לדברי המחבר הسلم הזה שהשכיל בס' ה// המאמר על כל אשר קדמו לפניו מבני ארומחנו ובשפה ברורה חובן לרבים. ואולם לא עשוי בקולמוסי לסבה מהה// מהסביר מלאמץ זאת להיות ואמת עוזה דברו למען זכות אה הרבים שאומנו כל אחד מבני עמנו שחנני ה יחבר// אהבת הקריזה והמדע כפי כחו ראוי לו ומוסל עליו להמציא לideo ולהיוות אצלו הספר הנכבד הזה, להיותו באילי מהטא// מהאמרים היוחר אלקיים ותוריירים חמישדי אל הצלחת נפשותינו ובכלל רבוי החועלות לאומחנו שחוכמו מזמן חביבם

// התלמיד עד זמננו זה כאשר יחבאר למעיינים בו' וזה שיעור מה שונזינו בר בזה
המקומן: היום יום ב כב// מראשו רמו לאלאף המשי פה העיר שונזינו://

למה
ל. 2а заставка:

שהיתה ההצלחה האנושית נחל בעיון' ובכמעה כמו שכאר הפילוטו...

ולבין מלך עקר ועל מה זה יכול זה השם. ויש לנו האחרוניים מי :

שדקך במלח עקר והוסיף וגרע בעקר הרמס זל וא//...

ל. I08a строка 2I: בזוז הספר.

ובכאן שנוו אחרי' דברינו במה שכונ ... בזוז הספר //

והשבח לאל הנוחן עוז ותעוזומו אשד// עד הנה עזרנו ... ויתרומם על כל ברכה וחלה

ובכאן נשלמה חקיקת המאמר הנכבד הזה המליך אשד בז'Строка 23 колофон:

שנוו השבחה יתרה אל שמי שלם// בכל פרט מלאCHO עס שהoga ודרוק על דידי יודע

ספר ומבייני מדע דיווק נפלא עד שירוחק ב// בזולחו דיווק כיוצא כר והיתה השלהתו

פה שונזינו אשד במדינתו לומברדייה חזת משלוח הארו'/

ה아버יד דוכס מילאנו ייחיו ד'

יה' ויאמזהו בעשרים ואחד יום לחודש טבת שנה חמשת אלפים// ומאתיים וששה וארבעים

לבירות עולם: יבריך העוזר ויתרומם על כל ברכה וחלה אמן// ועד //

ואני הבהיר הדעתה במלاكتה והספר הזה שהוא מהאמורים א// אשד עליהם יאכר המסלאים

פעז ומחוקים מודש ונופת צופים אחריו ראותי// התעווררות אלקי אשד בנפש מורה נרבוחי

אשד זה המקו להרבץ תורה בישרא// במה שחקקו בדברי חורתינו בשכבר כח יושר

ובדברי הפק ומצורף להם המאמר הזה הנכבד אמתתי על דרך מליצת השיר// כי מצינו זה נא

תורה ודבר ה שונזינו//

Л. I08б пустой.

Hain 606, Friedb ү III6(I), Schwab 32, Pr 7300, Stein II (col I443) 5882(I), Goff Heb-64, Ch I065, Киселев 380, 38I.

Нет лл. I, 58.

Филиграны: "Голова быка, между рогами крест" такого же типа, как Piccard T.II, XI № I22 - Ahausen, Ausburg ...I488, I489 г.

"Голова быка, между рогами крест" такого же типа, как Лихачев № I210-I211 - славянская рукопись I488 г. "Голова быка, между рогами крест, вокруг креста обвилась змея, под подбородком крест" такого же типа, как Briquet № I5384 - Leipzig, I483 г. "Голова быка, между рогами крест, под подбородком крест".

Нотеты к тексту: XV-XVIII вв., отдельные слова, небольшие примечания лл. 2а, 4б, I8а, 56а-б, 57а, 76а-б, 90а, I02а; XVII-XVIII вв., курсив, на лат. яз. лл. 2Iа, 29а, 60б; XIX в., беглый ашкеназский курсив л. I08а.

Владельческие записи: XV-XVI вв., беглый сефардский курсив
л. 2а:

... כמ חנניה יזע

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:
עקרין שונציננו רמי"ו
I485 Soncino.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

II. IDEM. Нет лл. I, 8, I9. Филиграны те же.

Владельческие записи: XVII-XVIII вв., ашкеназский курсив л. 24

יחזקאל פִּיוויל מְפָלָגְנִי; כָּאשֶׁר אֲנִי הַגָּבֵר ... כְּדֹכְתָה(?) הַיִתִי// יְוָעֵץ
שְׁעַרְנוּזְוִיז בְּמִדְינָה וְאַלְחִי// סָמוֹךְ לְעִיר הַגְּדוֹלָה ... הַאמָּ(?) הַכִּירָה נְקָרָא// נְקָרָתִי
שֶׁמֶן מִילָּא הַרְצָוִנִי וְשָׁאַלְחִי זוּ הַסְּפָר// אַשְׁדָּה ... חָאוֹתָה נְפָשִׁי הַוָּא סְפָר// ... בְּעַל עֲקָרִים
שָׁמֶן נְזֹדָע כְּשָׂהָר פְּרוֹסָם// עַל הַהָרִים צָעִיר זְבוּבִים(?) קְדוֹזָן כְּנָפִים// יְחִזְקָאֵל פִּיווִיל
בְּהַבְּנִי מִזְאֵב מְפָלָגְנִי// הַעֲרֹמָה עַל שְׁפַת הַיָּם כְּדִינָה זָמָרָה//

Печати: XVIII в., овальная печать с орлом: STE...EG:STAR:ZVD:
I776.; XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: 1486 ספר העקרין שונציננו רמי"ו

БАХИЙ БЕН АШЕР БЕН ХАЛАВА (ум. ок. I340) – экзегет.
"БЕ'УР 'АЛ ХАТ-ТОРА" – толкование Пятикнижия. (I2)

I2.

בְּחִי בֶן אַשְׁדָּה בֶן חַלְאָוָה. בַּיאָוָר עַל הַתּוֹרָה. [מהדור ב']. נַאֲפָרְלִי, עַזְרִיאֵל בֶן יְוָסֵף אַשְׁכָנָזִי גְּרוֹנָצָנְהֹזֶר; בַּהֲגָהָה שֶׁלְמָה בֶן פְּרָץ בְּגָנְפּוֹרִי צְרָפְתִּי וּשְׁמוֹרָאֵל בֶן חַזְקִיָּה הַלוֹןִי; בְּסְדוּרָה אֲוֹתִוֹת שֶׁמְהָה בֶן יִצְחָק, לִיאָוָן בֶן שְׁלוֹם וּגְנִיקִיל, אַבְרָהָם בֶן יַעֲקֹב לְנָדָא; בְּגַדְבָּחָמָה מְמוּנָה שֶׁהַאֲחָהִים אַכְרָהָם וּיְעָכָב פָּאָקָץ, חַתְמָוֹז רְנוּבָה.

BAHYĀ BEN 'ĀŠĒR BEN HA'LĀ'WĀ. Bē'ür 'al hat-tōrā. [2-е изд.]. Napoli, 'Azrī'ēl ben Yosep 'Aškenazzī Gunzenhozer, korr.: Šelōmō ben Peres Bonfoli zākrepātī, Šemū'ēl ben Hizqiyā hal-Lēwī, наборщ. Mōše ben Yishqāq, Lē'ōn ben Šalōm Waniqil, 'Abrahām ben Ya'āqōb Landa, донаторы: братья 'Abrahām, Ya'āqōb Pax(?), 8 tammūz (5)252 / 3.VII.I492. 2°.

288 л., сигн. а-к 8 ло 8 стр., 48 строк.

Шрифт: квадратный 10:42 мм, колонит., кустоды, заставки, лигатура.

Л. Ia:

ספר רבינו בחמי ביאר על התורה //
בפדוריך אשיה אביטה ארחותיך///...

Л. Iб:

בחמי

4 строки акrostих:

далее заставка:

כבוד חכמים

Строка 5:

ינחלו יתנו כבוד למך הכהן ובשמו ייחלו אין כבוד//...

местом שהוא הדום רגליו ויש לך להתבונן איך הווסף///...

... ואלו שדי הנצבים לשמה אשר על המלאה הדרודים//

בעם העשים במלאה אשר נדב לבם אורח לקרבה אל מלאכה עכדה הקדרה
זה// הזאת לטעתו אותה ממונע להגדיל חורה ולהאדיר לכבד מהונס המה הגברוי//
אשר מועלם אנשי השם והמעלה לאברה ור יעקב פאץ' אהוב הנכבד והנעים מים// אשר בא
שיצילאה ועל ידם החזק איש נדיב והשוכר אה האומני ל' עזריאל// בל' יומך אשכנזי
זל אשר החזק באומנות אביו נע אשר נודע בשעריו לו יד וש// טוב במלאת הדופז זה
ימים ושנים ועל ידו החזי ביסו ר' משה בר' יצחק חזש// חכם וחושב בחרשת עז לעשו
בכל מלאך הדוף פלא יוזע זע... ועל ידם החזי// גבור אריה יהודיה הנקרה ר' לייאן בר'

שלום ונקייל זל. היודע ועד נאמן בכריתו// שמרתו ויחיהו ויראהו בישועתו. ור
אברהם בכתהר יעקב לנדר אשר חורחו// אומנווחו. בחורה שקה נפשו ואוחה מהכח
נשים נפלאת האבחו. כל אלה חברו// וסדרו וזרפו האותיות למלה מועתקו. בהעתקו
ישרות ומודיקו. כיד ה' הטובה// עלי אני שלמה במחרל פיז בונפוי. זרפתו יצוץ כפה
שרנן. כפי מה שבזורה חכמו// העליונה במפעוט ידיעתי וקווץ השגתי. וגם לר' שמואל בר'
חזקיה הלוי זל גלווה אליו// לחקן על הרופם כפי הרשות לפניו בהגהתי. ואל יאסימני
המעין בס' המפורא// זהה על מקומתו מחליפו נשרו כשרה לבן ובצלחת חלקיים ופרשיות
בחליה// מתיחסות פחרחות וסתומות ובלחי סדרותה כי בו נמצאו כל ההעתקי הבא זארץ//
המזרחה חסרה וכי חשיב יד המעיין להעלם שלם ישיקו וירא כל אשר לבן בו להגדדר//
מקום הנהנו לו ומה טוב ומה נעים גורלו כי כל דבר מזו יקרא על שם גומרו// כאלו
עשאו כלו. ונסלמה מלאך סעד הנכבד והנודע הזה בסמנה ימים לירח חמוץ שנה ברן יחד
כווכבי בקר פה נאפולו יזכנו ה' יחעה ב// ורchromio להגבות בו ויראננו נפלאות מתורתו
ספייר דעת// ותברונה וחזינה עיניינו בשוב טרה// לישנה. וועל' מושיעי לקרית//
דור חנה. ופדרוי ה' ישובנו// ובאו ציון ברנה// וכביר' אמרן//

лл. 2876, 288 пустые.

GW 3I72, Friedb 5I(2), Schwab 76, Pr 6737, Stein II (col 777) 4525(I), Goff Heb-6, Win I092, Киселев 77.

Нет лл. I, 2, 283, 285 и далее.

Филигрины: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" трех видов такого же типа, как Briquet № I0713 -Grasse.

I485 г.; № III66 - Bourges, I505 г.; № III54 - Palerme, I482 г.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукужанный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:

נאפולי רן"ב 1492

GW: загл.: Kommentar zum Pentateuch; тип.: Die Brüder Abrä-häm u. Ia'aqob Facon, 'Azri'el Ben-Josef Aškenazi u.a.; кроп.: Šelōmō Ben-Pereš Bonfoi u. Šemū'el Ben-Hizqijjā hal-Lēwī; шрифт: 4:I72H, I3:88H.

БАХИЯ БЕН ЙОСЕП 'ИБН ПАКУДА (XI в.) - законовед, философ. Жил в Испании.

"ХОБОТ ХАЛ-ЛЕБАБОТ" (Обязанности сердец) - сочинение по этике. (I3,I4)

I3.

בחיה בן יוסף אבן פקורה. חוכמות הלכובות. מתרגם מערבייה ע"י יהודה בן שאול אבן חברון. [נאפולין], יוסף בן יעקב אשכנזי גונזנזהזר, בהגחה שלמה בן פרץ [בונפורי צרפתה], חנוכה [כ"ה כסלו] ר"ג.

BAHYĀ BEN YŌSĒP 'IBN PAQŪDĀ. Hōbōt hal-lēbabōt. Пер. с араб. Yēbūdā ben Sā'ūl 'ibn Tibbōn. [Napolin], Yōsēp ben Ya'aqōb 'Aškenazzī Gunzenhozer, кроп.: Šelōmō ben Pereš [Bonfoi Sarēpā-ti], hanukkah [25 kislēw](5)250 / 19.XI.1489. 2°.

152 л., сигн.: 8, 24-29 строк. Шрифт: раввинский 10:59
мм, кустоды, колонит., удлиненные буквы.

אמר המחבר ברוך הוא אלקי יעדאל א// אסד לו יאות עניין האחד האמחי // ...

והנוגג כדי שיהיה מה שאני רוצה לבאר קרוב להבין ואני לשונו//... :ב' סיגנ. ל. I5Ia: אלו הן שעדר הכתמים יבלול בהן הספר. ביה אחד לכל שער// בני ל. I5Ia: חזור יוזידור לזריך... .

בחיה בן יוסף 10 строк с авторским акrostихом:

אני יוסף האשכנזי אח'י המעתיקים אשר העתיקו וחקקו
בזפוני// ספרם ישדים רבריט עתיקים העתקתי זה הספר הנוחן אמרי// ספר במצוות
חוכמות הלכובות נתן לנו חוקים ומשפטים זרים // מדע מעלהו וחלתו ותפארת גודלותו

כל לכל רואשו וקרוב לכל א// אשד יקראהו. באמה ובאמונה עד שיגיע למדרגה
העלירונה// להשיג מנגנו דעת חכמה ובינה, והחזיק על ידי המגיה אשד ה// הגיה חשי
ויתן חמץ דרכיו החב ר שלם בן מהדר פרץ אשר נודע שמו בכל הארץ כי בהגהחוין אין
ירצאת ואין פרץ, בשנה נר// היה נר דברו לרבלוי. ואורח הנכח האור לי ברור העוזר
והמאזר/, חילוי והוא יזכה אנחנו וכל הקוראים בספר זהה לחזות בנוועם ה// במחזה
ביום הגדייל השם את כבוד שמו ופדה ה את עמו אףן //

лл. I51б, I52 пустые.

GW 3173, Hain 2727, Friedb n 256(I), Schwab 53, Pr 6732,
Stein II (col 720) 4526(I), Goff Heb-7, Sajé 456, Ch 362, Win
3912, Киселев 78.

Нет л. I52 пустого.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" сходно с Briqueut № I0743 – Genes, I490–92 г. "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" близко к Briqueut № III59 – Genes, I483 г. "Якорь с кольцом в круге" сходно с Picard T.YI, IY-I58 – Friuli, I477 г.

Пометы к тексту: XVI–XVII вв., беглый итальянский курсив, краткие заметки на полях повсеместно.

Владельческие записи: XVI–XVII вв., л. Ia: ...
л. 2а: ... יוסף מיאת ... יוסף מיאת ...

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: חוברת הלכבות נאפרלי ר'ין Neapolis I490.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

GW: авт.: Bahja Ibn-Paqūda; пер.: Jehūdā Ibn-Tibbon; тип.: Jōsēr Ben-Ja'aqōb Aškenāzī; корр.: Seldmō Ben-Pereš (Bonfoi); строки 21–29; шрифт: 4:172H, 7:100H.

14. IDEM. Нет лл. I-7, I5–I8. Филиграны те же.

Пометы к тексту: XV–XVI вв., беглый итальянский курсив, повсеместно (очевидно текст сверялся по рукописи или другому изданию).

Владельческие записи: XV–XVI вв., повторяется многократно:

שיטול בערלה היין

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда, печать коллекции Д.А.Хвольсона.

Переплет: XIX в., крышки переплета картонные, обтянуты леденцом, корешок кожаный с золотым тиснением: חוברת הלכבות נאפרלי ר'זן Neapolis I490.

Экземпляр из коллекции М.А.Л.Фридланда(?).

ГЕРОНДИ, МОСЕ БЕН НАХМАН (1194-ок.1270) — экзегет, талмудист, философ и кабалист. Жил в Испании. "ПЕРУШ ХАТ-ТОРА" или "ХИДУШЕ ХАТ-ТОРА" — комментарий к Пятикнижью. (15-19)

15.

[רומא], עובדיה, מנשה בירונדי, משה בן נחמן. פירוש התורה. ס' א-ב'. ובכימין מרומא, קורדים ר'ם.

GRONDI, MOŠE BEN NAHMÁN. Pěruš hat-tórá. Kh. I-2. [Roman], 'Óbadyá, Měnačé, Binyámin měRómá, a. (5)240 / I480. 2°.

45 строк. Шрифт: квадратный IO:55 мм, лигатура אל.
 Kh. I: I2I л., сигн.: ⁶(ב²) - ג²(ב²) - ס²(נ²) - י⁸(ו²) IO, I2+I
 ... וְחַמֵּת הַחַיָּה תָּזַקֵּף הַרוֹחָה וּמַחֲשֻׁבוֹת בְּנֵי הָאָדָם יִחְסִי הַאִילָנוֹת //
 וְכָחוֹת וְהַשְׁצִים כָל דֶּבֶר מְכוֹנָה וְכָל מְבָרָה יִדְעַחַי וְכָל זֶה יִדּוֹ בְּחַרְוחָה וְהַכְּלָמִידָה כָּה //
 בְּכָאן לְדִבְרֵי הַמִּפְשִׂירִים שָׁמָרוּ כִּי יָבָא בְּכָאן שֶׁ בָּמְקוֹם הַכְּנוֹי וְלוֹ : (ג) .
 סִיגְנָה : (ג) .
 לא מֵזָה עַזְרָן כְּנַדְרָן בְּנַדְרָן //...

... וכברוך החפץ שלום עכברו ואעד עד הנה עזרו לבא
המחדש// נועריו בשיבתו המשביע בחורחו רעכו וינוילחו דבש וחלבו כי הכנין כל לכבר
ולשםן יברך// נקמו וערכו וכברוך שאלכלנו משלו וחינינו בטוטנו ...

Строка 45, колофон: כברור ויהב חילא לעבדיה בר אמחיה// כברור נוחן ליעג

כח ויליאון ארגונים עצמה ירכבה נעהק עז' עבריה רמנשה וככגimen מדרמא//
 Kh. 2: I20 ט 8 כ 8 I2 I2 ה 8 ד 8 ג 8 ב 8 I2 א (?) סיגנ. : יג יב יא

ל. I пустой, л. 2а: ספר ויקרא הספר הזה הוא חורת כהנים והלוויים יבואר בר עניני הקרבנות כלו// ...

סיגנ. (ב) שהחברים למתה בשבוע חנופה עיר החכמת ייעידי מוספי ראש חדש ושלשה [עירדים](#) //...

לכלכאנדר דינר צורי וכך כוחכין בכחובותה כונדו זורי כי: строка 4I: III ל. בסצ'ור החרובה לעכו היה מכביין אחרו// ומשקל הדינר זהה בגולדיניש נמצא הסלע יב אמדלינש לפִי דבריה//

Hain II669, Friedb 5 318(I), Schwab I3, Pr 734I, Stein II (col
1960) 6532(48), Goff Heb-86, Ch I642.

Нет в кн. I: лл. 1, 7, 8, 56, 57, 58; в кн. 2: л. 120(?).

Филиграны: "Арбалет в круге" сходно с Briquet № 746 - Lucques, 1469-73 г., var. simil ...Rome, 1469-72 г. "Две скрещенные стрелы" сходно с Лихачев № 3470 - Венеция, 1469 г. "Корона в круге" такого же типа, как Briquet № 4860 - Florence, 1471 г. "Корона с крестом".

Пометы к тексту: XV-XVI в., итальянский курсив, один почерк, повсеместно (комментарии к тексту).

Переплет: XIX в., полукошаний, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке: פירוש הרמן על החורה קודם רם ante 1480.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

I6.

ג'ירונדי, משה בן נחמן. חדושי התורה. [מהד ב]. אשכונה, אליעזר [טלידאנו]. אב. רם-ס.

GERONDI, MOŠE BEN NAHMÁN. Hiddúšé hat-tórá. [2-е изд.].
Lisboa, 'Eli' ezer [Toledano], 'ab (5)249 / июль 1489. 2°.

ל. Ia **пустой, л. Iб:** // **משה בר נחמן חנצבה:::/**
ל. 2a^I **заставка:** סטב

בפרק י' מדבר בירנבוֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בָּאָתָה כִּי תְּמִימָה תְּמִימָה (בבבון)

לאלבום ב- ג'ו צהובאן גאנז מבראשית גאנז //

ל- 2946 סטרוקה 22:

Строка 28: http://www.ayu-ayu.ru/book/11_2222

— 295а строка 15 колобан:

נעם שם ביזיראיל נסגרה

כחב יקר וטוב מכל סחורה

אהלל שט כבוד אל רם ונורא
ברוב חסדו עזרנו להשלים

חי נפשו בון עדן צדורה
 דפוס נאה והגנה ישדה
 תואומים גם בחילה הם בחברה
 ואברים לא ידענו בו בעברה
 וגם על דל אשד הרא שה פזורה
 ובנה מבחר קלה והדרה
 וחורת אל בפי כל סדורה
 אליו עזר ארי שכחורה
 בלב אמרץ זרוע עם גבורה
 שעוזה הרבה ספרים אין ספריה
 לעבדה את אלהים חי במרא
 ביום ציר להחיד האסורה
 ואוריבינו לאח גחס מהרה
 בהומת אש לבבו ועודה
 אליו עמים הפוך שפה ברורה
 להלל שם כבוד אל רם וגנורא.

להרמ"ן מאור גולח ספרד
 דבריו יקרו מדר וצפז
 ביום ככבי אזי בו הוא מדעת
 והחדש לישראל לאב הוו
 אבל בשנת ארוח"ס את יהודת
 באשכונה בחוות ימים בנוריה
 כלולה היא בכל חכמה ודעה
 בבית הרב רבי צורבא ורבנן
 אשד יצא לעם קדרוש לעזרה
 לדורם דת אלהינו וצדקה
 למגן יקראו עמו ולמדרו
 גמולו אל ישלט לו וישלח
 יזכה ונובל שי למורא
 ויבנה בית זבול מכון לשבחו
 יעבדו כל שכם אחד יצוה
 בהקבץ לציון ההדרה

Л. 297а строка 34: *סגייא וירכה שלומכם עם שלום כל קהיל עירכם המכובד
 והקדוש לעדי עד ולנצח נצחים יגדל שלוחם אמן.* //
Л. 297б пустой.

Hain II 670, Friedb 318(2), Schwab 54, Haeb 458, Pr 9833,
 Stein II (col I 960) 6532(49), Goff Heb-87, Sajd 2346, Ch I 643,
 Киселев 446, ИИ ГБЛ³ 100.

Нет лл. I-9, спутан порядок листов: лл. 6I, 60, 62; 243, 252,
 244.

Филигрины: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № I0713 - Grasse, I485 г.
 "Перчатка с волнистым обрезом, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" такого же типа, как Briquet № III37 - Provence, I489

Владельческие записи: XV-XVI вв., беглый курсив, л. 9а:

להרמ"ן זל על החורה// בקנין כספי צבי הצעיר ... יעמך זכר זו ...

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: פירוש הרים"ן על התורה אשכונה רמ"ס Lissabon I489.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хольсона.

17. IDEM. Нет л. 259 и далее. Филигрианы те же.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке:
חרושי חורורה להרבעמ"ן ליאקסאן
רמ"ס 1489

Экземпляр из коллекции М.А.Л.Фридланда.

18.

ג'ירונדי, משה בן נחמן. פירוש על החורה. [מהר נ']. [נאפולין, יוסף בן יעקב אשכנזי גונזנזהוזר, י"ג חמשה ר"ג].

GERONDI, MÖŠE BEN NAHMÁN. Pērūš 'al hat-tōrā. [3-е изд.].
[Napoli, Yósép ben Ya'qob 'Aškenazzi Gunesenhozer, I3 tamnud
(5)250 / 2.VII.1490.] . 2°.

243 л., сигн.: 8 9 יי טו ט 10 פ 8 יי יי 8, 40-41 строки.

Шрифт: раввинский 10:48 мм, колонит., заставки.

Л. 2а заставка:

סדר בראשית

משה רבינו כתוב בסוף הזה עם החורה כליה מפיו של הכהן והקרוב שכתב
זה בהר סיני כי שם נאם לו עליה//...

שכבר מטענן כי תהייל יסודות העליונות ומימיה אוצרו הטוב המוריו : ב. סיגנ.
וגדל ומטעהן כחם בשמי כמו שאמרו//...

Л. 241б строка 13: ונשלמו חמשו הספרים האלה אשר קצירה בהם חכמה אבורה
ואיתיאל ואלפי ברוכות וזהדאות לאל אשר// גמלני ברחמייו וכרכוב מסדריו ויבא עוז
לבבי שואל והוא למען שמו יואל ובא למצוון גואל. בחרורה בימיננו//

Л. 242б строка 40: אליו יקראו ישלה רוח. ונבראו מן המכוסים תרעלת
ותחומם יוציא רמה וחדש פני ארמה לא אבדה//

Haim II67I, Friedb 3I8(3), Schwab 59, Stein II (col 196I)
6532(50) Goff Heb-88, Sajd 2347, Ch 2I83.

Нет лл. I, 66(пустого), 243.

Филигрианы: "Якорь в круге" близко к Briquet № 455 - Turin,
1487-1489. "Перчатка, над средним пальцем цветок с пятью лепест-
ками" сходно с Briquet № III62 - Genes, 1487 г. "Ножницы" сходно
с Briquet № 375I - Lyon (?), 1488(?) г. "Корона(?) в круге" мало-
го размера. "Буквы "В" и "Н" с крестом".

Пометы к тексту: XVII-XVIII(?) вв., амкеназский курсив, лл.

58а, I72а; полукурсив, мелкий почерк, лл. I26, 52а, 98а, II46, I246, I436, 2266, чистый лист, идущий после форзаца.

Владельческие записи: XVII-XVIII вв., полукурсив л. 2а:

שִׁיר לְרַבִּי בָנִימִין זַבְדָּר מַ... אֹמֵן

בֵּית מִסְחָר הַסְּפָרִים שֶׁל ר' שְׁמוֹאֵל אַבִי
וּזְעִילְטַסְמָאָן קָאַלִּישׁ .

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты мраморной бумагой, корешок кожаный с золотым тиснением: פִּירּוֹש הַרְמָבֵן עַהֲבָן נַאֲפּוֹלִי Neapel 1490. ר"ן

Экземпляр из коллекции Л.А.Хольбона.

19. IDEM. Нет лл. I, 66(пустого), 24I-243. Филиграны те же.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: פִּירּוֹש הַחֹורָה לְהַרְמָבֵן נַאֲפּוֹלִי ר"ן Neap. I490.

דברות, פרז. השורה: ייחיאל(?)

Trebot, Peres. см. : Yēhi'ēl(?)

ЙЕХИ'ЕЛ – имя, прочитывающееся в акrostике, которым заканчивается авторское предисловие. В литературе встречается также имя автора – Перец Тревот (Peres Trevot) (ברז דברות II). "МАКРЕ ДАРДАКЕ" (Учитель начинавших) – сибирский глоссарий с переводом на итальянский, испанский, старофранцузский и арабский языки, примерами употребления и ссылками на Библию. (20)

20.

יחיאל(?). מקרי דרדקי. [נאָפּוֹלִי, יוֹסֵף בָּן יַעֲקֹב אַשְׁכָּנָזִי גַּרְגְּזָנְהַזְּרָן].
לאָס חַדְשָׁ אַלְלוֹל רַמִּיָּה.

II Mezer H.M.Z. Incunabula. – In: Encyclopedia Judaica. Jerusalem, 1971, vol. 8, col. I344, N 175.

Yēhī'ēl(?). Maqrē dardaqqē. - Napoli, Yōsep ben Ya'āqōb 'Aś-kenazzī Gunseenhozer , 8.VIII.1488. - л. Ia. (№ 20)

Maházōr mikkol haš-šānā kəminhāg Rōmā. ч. I-2. - Soncino-Casali majore, Bēnē Yisrā'ēl Nātān Soncino, сент. 1485 - 21.VIII. 1486. - ч. 2 л. Iб. (№ 30)

ΥΕΗִ' אֵל(?). Maqrē dardaqqē. Napoli, Yōsēp ben Ya'āqob
'Aškenazzi Gunsenhozer, I 'elul (5)248 / 8.VIII.I488. 2°.

78 л., сигн.: א-ט-א-ט, 2 стб., 44 строки. Шрифт: раввинский
10:44 мм, тит. л. — рамка.

ל. 1a: זה הספר נקרא// מקרין דרכיו //

ל. 1b пустой, л. 2a: אל נא יתמה ונבר על מה בן האמה אויר זורע... //

ל. 2b строка 18: יערוף לחיי יזל כטל על כל חיבת מכל דקדק // ...

4 строки, акrostих:

אב מירדי כמו ויטימני לאב לפראה זפי רוח לשון פאדון ויגש //

בаш פורci اي פיטci בע ייחנן כמו וידם חרלעים ויבאש לשרון :

וכן פוש וועל באשו ל' זוחמה וטנור // ...

ל. 78c строка 26: מוכחד טוכח מוגש מכל מצוקי מרום מראזון מקומ מקיש //

מחוקה נגיד // מבורות מארודות פאיד משקה טמולע מעולץ מカリ' דקדק: סליכים //

Строка 28, колофон:

זה היום ראש חודש אלול. שנה ה' רה'ם לייזיה

על הר בבורה וחלול יעללה בו כל דרוש תורה

ונזא דרך וכסלול רוגל ישירה.

Hain III52, Friedb^D 3535, Schwab 44, Pr 6730, Stein I (col 62I) 3953, Goff Heb-81, Ch 853.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" сходно с Briquet № III62 — Genes, I487 г. "Ножницы" такого же типа, как Briquet № 3752 — Lyon (?) , I488(?) г. "Голова быка(?) с рогами, загибающимися наружу". "Перчатка с отставленным большим пальцем".

Пометы к тексту: XV-XVII(?) вв., беглый курсив, вписан перевод отдельных слов. За, 46a, 48a; XIX в., запись квадратными буквами л. 62b.

Владельческие записи: XV-XVI вв., беглый итальянский курсив, л. 78c: שי אמי העיר שלום עננץדר יז

XIX в., на форзаце перед текстом запись на нем. яз., почерк Д.А.

Хвойльсона(?): Cf. über dieses Buch u. dessen Verfasser Revue des // étud juives t. XVI, 1888, p. 253-268; // XVII, p. III-I24// cf. ib IX, 1884, p. I52f. u. 316// Eine Monographie über dieses Buch// u. dessen Verfasser findet sich bei// Ios. Perles, Beiträge zur Geschichte der hebräischen u. aramäischen Studien; // München, 1884 p. II3-I30// Cf. De Rossi, Annales, N XXII, p. 60 f// Der Ver-

fasser heisst Perez Trévo^t, // פרץ טרבו^t lebte nach 1395 u. nent
// sich נאפולי רטבָּן cf. R. d. Et. J. 9. p. 316 f. //

Печати: XIX в., на форзаце после текста: K.G. Reichardt.

Переплет: XIX в., полукошаный, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке:
סִפְרֵי מַלְכֵי דָּרְדָּקִי
נאפולי רטבָּן
ниже наклейка: Neapolis I488

ИА' ÁKÓB BEN 'ÁSHER (ум. ок. 1340) – кодифи-
катор. Жил в Германии, Испании.
"•ARBÁ'Ä TÜRÍM" (Четыре столбца) – свод
религиозных законов. (21-24)

21.

"יעקב בן אשר". Арбаха Торадим. ס' א-ד'. [טהרא ב']. [שונצינו], שלמה בן מיה
שונצינו, לערך דיבר.

ИА' ÁQÓB BEN 'ÁSHER. Arbá'ä türím. Kh. I-4. (2-е изд.).
Soncino, Šelomó ben Mōše Soncino, с. (5)250 / I490. 2°

2 стр., 50–52 строки. Шрифт: квадратный 10:45 мм, кустоды,
тит. л. (л. 7а) – рамка, заставки.

Kh. I: 94 л., сигн.: к – 8 к, I4.

קנו מש ותן באמונה ותשן עם הגורמים ביום אידם // ...
יהודה
ל. 3а:

далее: בן חימא אומר זו עז כנמר וקל כנשד ורז // ...

סיגנ.: ב': כו יאם אין לו אלא אחת בין של ראש בין של יד מנינה // ...

ל. 94а строка 10: גשלם הטור האחד שבוח לאל המירוח // חזק ותחזק //

Строка 12, колофон: אני שלמה בן החבר משה שונצינו זל //

ל. 94б пустой.

Kh. 2: 80 л., сигн.: к – 8.

ברוך ה אלדי ישראל // אשר לו הגדולה והגבורה לו נאה שיר ושבחה
הלו וזומה עוז ו // ...
ל. 1а:

שכורה וככל הסדריות וככלין באלו השטנה כתוב הרמבם א // ...
כבדור ה יאנסך אלא // שטולס' לפניו // יבא שלום

יבא שלום //

Kh. 3: 50 л., сигн.: к – 8, 10.

יבי שם ה מבורך // מעה רעד עולם מרוום על כל וכבודו מעין כל
נסחר ונעלם //

סיגנ. : ב.
ל. 506² строка 54: שאינו מקפי על אחריו ובניר ומזירין ופרק דרכיהם

חמי' עד שיד' // שם שלמי מכל חטא נקרה חוטא שנ' ופקודת את גור ולו חטא

קн. 4: I26 ל., סיגנ. 6 - יד טו - א:

ברוך ה אלדי ישאל אשד בוחנו בנו מכל העמי // רנת לנו חור אמרת
ומשפטו ישדי' וחמי' ...

שם מזכין ולא שם המהיבין אלא כותבין סתום פלו בא עם פלו // ...
ל. I26a² строка 50: ולהוציא' שמנה מלבו ולא פיים וכל כירזא בזה עובר

על לא חעט // על דם ריעך ואם מצילו כיילו קיים עולם //

ל. I26b пустой.

Hain 1880, Friedb 100(2), Schwab 56, Pr 7302, Stein II (col 1182) 5500(2), Goff Heb-48, Sajd 1803, Ch 423, Win 450I, Киселев 346.

Нет в кн I: лл. I-2, кн. 3, кн. 4.

Филиграны: "Четверолистник(?) на стебле" такого же типа, как Briquet № 6322 – Bar-de-Duc, I486 г. "Круг с проведенным диаметром, к которому восстановлен перпендикуляр, заканчивающийся звездочкой на пересечении трех линий" сходно с Лихачев № 3395 – Краков, I492 г.

Пометы к тексту: ХУ-ХҮІ вв.. кн. I: итальянский курсив, примечания к оглавлению лл. I-8; кн. 2: итальянский курсив, отдельные слова, повсеместно.

Владельческие записи: XIX в., кн. I: ашкеназский курсив, на форзаце перед текстом: טורים // שונצינו לערך ר"ן (?) 1490 // טור ארה חייט (חסר בראשו רך הקדמת וקדץ ממחאות) // טור יורה דעה // וכברר מיוחז // טור זהן מספף.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: טור אה ויזה דן 1490 טור אה ויזה

22. IDEM. Кн. 3. Филиграны те же.

Владельческие записи: XIX в., квадратный почерк, на форзаце перед текстом запись: טור אהן העוזר // שונצינו לערך ר"ן // (שלם) /
Soncino, с. I490. //

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, на корешке наклейка: Sonc. I490
סונס'ה י'ט'ג'ו ר'ז

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

23. IDEM. Кн. 4. Филигрань те же.

Владельческие записи: XIX в., на форзаце перед текстом, почерк Д.А.Хвольсона(?): Cf. De Rossi. Annales. II 24, p. 138 ff.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: Soncino I490
סונס'ה י'ט'ג'ו ר'ז

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

24. IDEM. Кн. 4. Нет лл. 73 и далее. Филигрань те же.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XX в., крышки картонные, обтянуты ледерином.

Книга прошла реставрацию в отделе гигиены книги БАН I4.XI.I968.

"КОЛ БО" (Все в нем) – анонимный свод религиозных законов. Датируется приблизительно XIV в. (25,26)

25.

כל בז. [איטליה, נאפוליה(?)], קודם ר'ז.

KOL BO. [Italia, Napoli(?)], a. (5)250 / I490. 2°.

I79(?) л., сигн.: (5?) к – כב⁸, 2 стб., 45–48 строк. Шрифт: квадратный 10:42 мм, удлиненные буквы.

לו דין עליינו לשבח ומי חקנו ורמז בו למה או מתי // אortho מעומד //

כל אורחותינו ה'ח'סן ואמ' לנוצרי בריתנו ועדותינו // בז :

ל. 2a^I, сигн. : א : בז לבן ונעוזרתי ויעלנו לבן ומשיריו אהדרנו //

לו לפ' זדים לישכ מעת לאחד תפלת ואחר יאמר עליינו לש//...

ונדרים איננו ענין' והאל יחיש // מוסר הבית והבניון //

ל. I796 строка I3: //

בן סלה //

Friedb 203(I), Schwab 63, Pr 7437, Stein I (col 555) 3589,
Goff Heb-67, Ch 535, Киселев 390.

Нет л. I.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" двух типов сходно с Briquet № 10713 - Grasse, 1485 г.; № 11154 - Palerme, 1482 г. "Перчатка с волнистым обрезом, над средним пальцем цветок с пятью лепестками".

Пометы к тексту: XVIII в., беглый ашкеназский курсив, комментарий к тексту: лл. 6а, 102б; XIX в., квадратными буквами, почерк Д.А.Хвольсона(?), вписан текст на дефектной части лл. 2а, 3а.

Владельческие записи: XVI-XVII(?) вв., сефардский курсив, л.
שלי יזחק... // בוכן דוב שיבנאי (?) בנו יי'ז
XIX в., на чистом листе после форзаца, на англ. яз.:
Editio princeps, not mentioned by Wolf nor by // de Rossi - printed at Neapoli as I suppose between // the year A.D. 1488-90. The name Neapoli is not // mentioned nor the year in which it is printed, but // the paper is the same as the edition of Aben Ezra's // commentary on the Pentat. printed at Naples 1488 // having the same water mark a hand with a // star before. This edition is mentioned in // the auction catalogue of Fred. Muller of Amsterdam // called נאPOLI 1868 - but the first 5 leaves in // that edition are wanting - Vide N 782 pag. 62. // Cf. Steinschneider, Catal. Bodl. p. LXXXIII. //

На задней крышке переплета с внутренней стороны экслибрис коллекции Д.А.Хвольсона: Ex libris D.Chwolsoni N 535 Hebr. Musei Asiatici Imp. Acad. Scient.

Переплет: XIX в., кожаный, корешок и уголки реставрированы более светлой кожей, на корешке наклейка с золотым тиснением:
Kol bo Neapolis 1489

כל בו נאPOLI ר"ג

26. IDEM. Нет лл. I-15, 31-33, 36-38, II8-II26, I72-I79. Филиграны те же.

Пометы к тексту: XV-XVI вв., итальянский курсив, комментарии и дополнения к тексту: лл. I6-21; XVI-XVIII вв., беглый итальянский курсив, разные почерка, вписан отсутствующий текст (лл. 31-33, 36-38, II8-II26).

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке:
כל בון נאפרלי ר"ז

ЛЕВИ БЕН ГЕРШОН (1288-1344) – экзегет,
философ, математик и астроном.
"НЕРУШ ХАТ-ТОРА" – комментарий к Пятикнижию. (27,28)

27.

לוִי בֶן גַּרְשָׁם. פִּירֹשׁ הַתּוֹרָה. [מנטובה], אַבְרָהָם בֶּן שְׁלָמָה כּוֹנָת, אַבְרָהָם יְדִידֵי מִקְרָנוֹגִינִיא, קָרְדָּם רַ"ס.

LEWÍ BEN GĒRSÓM. Pērūš bat-tōrā. [Mantova], 'Abrāhām ben Šelomō Konat, 'Abrāhām Yēdīdyā hā-'Ezrahī из Кельна. a. (5)240 / 1480. 2°.

407(?) л., 2 стб., 42 строки. Шрифт: квадратный 10:52 мм, ли-
гатура אל.

לוִי בֶן גַּרְשָׁם יִתְבְּרַךְ וַיְחִילֵה הַזּוֹרַה הַמִּתְּמֻמָּה... // בְּתִבְרָנָהנוּ :(.)...
וחיכמָנוּ וְדַעֲנוּ הַנְּמַצָּאות בְּכָלָם ... // . . .

לוִי I: זְחִיל בְּבִיאָרִי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שִׁיעִירָנוּ // כְּרָאשִׁית בְּרָא
אלְהִים אֶחָד הַשְׁמִים// וְאֶת הָאָרֶץ // אָמַר לוִי בֶן גַּרְשָׁם // . . .

לוִי 407^I строка 36, колофон: שְׁלָמָה כּוֹנָת // קָלְמוֹסִים בְּלָא מַעַשָּׂה נָסִים //
ג(?) // זְהָהָי הַנְּסָמָן צְבִירָא דְּמָן חֲבְרִיא הַכּוֹתֵב בְּכָמָה // קָלְמוֹסִים בְּלָא מַעַשָּׂה נָסִים //
ישְׁתַּבְּחַב בְּעֵל הַרְצֹוֹ אֲשֶׁר זָכַנִּי לְהַחְזִי // וְלֹהֲלִים זֶה הַסָּפֵר אָד // הַשְׁׁדָלִי בְּמַעַשְׂיו
לְמַעַלְתוֹ וְחוּלָתוֹ וְיִקְרַר //

Стб. 2: חֲפָאָרָה בְּדוֹלָתוֹ בְּבִיאָר דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַאֱלֹהִי עַס // הַנְּכָבֵד וְמוֹיָחָה
לְשִׁפְחָחוֹי חֲדֵד בְּפָנִים מַאיְרִים// לְהַגְּזִיל סְפָרִי יִקְרִי מַסְפִּירִי הַלְּאָהוּ כְּמַרְאָבָרָה //
יְדִידִיה הַאֲזֹרְזִי יִזְוְיָה מִקְרָנוֹגִינִיא אֲשֶׁר אַלְיָ פִּירָ // קָרָא לְשִׁפְחָחָע עַמוּ לְעַשּׂוֹ זָאת
הַמְּלָאכָה מְלָאכָה// הַקְּשָׁתָן כִּירְזָה הַטוֹבָה עַלְיָ וְשָׁם לְמַעַן חַמְמִוָּה// הַגְּדוֹלָה לְחַשְׁלִים
כוֹנוֹנָהוּ וַיְקִיְם עַלְיָנוּ // קָרָא דְכָחִי יְחִזָּן לְרַכְבָּר וְכָל עַצְמָה יִמְלָא// וְכַן יְהִי
רְצָוֹן //

Haim I0060, Friedb 316(I), Schwab I2, Pr 6906, Stein II
(col I6II) 6138(3), Goff Heb-69, Sajé 2068, Ch 1650.

ЛЛ. I, 3, 404, 405, 407 дефектные.

Филиграви: "Неразборчивый рисунок (сирена?) в круге" сходно с
Лихачев № 4200-4201 - Феррара, 1493 г.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., итальянский курсив, три листа, идущие после текста, частично вписан текст того же комментария к книге гл. 28:II – 32:3, квадратные буквы – рукописные кустодии; XIX в., квадратные буквы, почерк Д.А.Хвольсона(?), вписан текст колофона.

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хвольсона.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: *Commentarius Rabagi in Pentateuchum Mantoba Conat ante I480*

פִירוֹשׁ הַרְבָּגִי עַל חֻרְבָּה

מנוטבה ע"י כובע קודם ר"ם

28. IDEM. Нет лл. I-8, 10-13, 386-408. Филиграны те же.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв.(?), беглый итальянский курсив, комментарии к тексту, исправления: лл. 54б, 55б, 57а-б, 61б, 63а-б, 65а, 68б, 70а, 74б.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:

פִירוֹשׁ עַל חֻרְבָּה לְרַבִּי מַנוֹתָבָה ע"י

כונת 78-1476

ЛАНДА, YA'ĀQOB BĀRŪK BEN YEHŪDĀ (2-я пол. XV в.) –

кодификатор, ритуалист, корректор.

"·ĀGŪR" (Собрание) – ритуальное сочинение. (29)

29.

לְנָדָא, יַעֲקֹב בֶּן יְהוּדָה. אָגָוָר. [חַזּוֹן]. [נָפּוֹלִי, עַזְרִיאֵל בֶּן יְוָסֵף אַכְנָזִי גּוֹנְצָהּוֹזֶר], לְעֵדָר ר"י.

LANDA, YA'ĀQOB BĀRŪK BEN YEHŪDĀ. ·Agūr. [Napoli, 'Asqī'el ben Yōsēp 'Aškēnazzi Gunsenhozer], c. (5)250 / I490. 4°.

I85(?) л., сигн.: ק-ג 8 יט-ט 8 כב 8 כב 4 כב 8 יט-ט ..., 32-

34 строки. Шрифт: квадратный 10:43 мм, л. I6 – рамка, л. I05a – заставка.

דברי // אגור בז יקה אל החלميد החשוב // כטער
 עזריה אברהם בן כטער דוד // ווכדיה הרופא צל מבחן לאוון // מעיר דיסקירות...
 סיגין. הקומץ רביה שאין מרכיעין אלא מקומ מושב הכתים ושם צידר נמי... // כ...
 ל. I526 שורה 28: ברוך הנורחן ליעפ כת // נשלם ספר אגור // ...
 ל. I716 שורה 22: על מקורו שאבורהו בכלי מנוקב אום // ...
 Hain 9865, Friedb №40I(I), Schwab 70, Pr 6735, Stein II (col I228) 5564(I), Goff Heb-68, Win I42.

Нет лл. 51-54, 75-78, I72 и далее.

Филигрины: "Перчатка, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" сходно с Brique № 10743 - Genes, I490/92 г. "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" близко к Brique № III59 - Genes, I488 г. "Якорь с кольцом в круге" сходно с Picard T. VI, IV-I58 - Friuli, I477 г.

Пометы к тексту: XV-XVII вв., итальянский курсив, исправления отдельных слов, корректура(?), на вклеенных листах тем же почерком вписан отсутствующий текст; л. I6 - перевод первых строк текста на итал. яз.

Печати: XVI-XVII вв., овальная печать с изображением замка и именем Христа: Aronibvs: Caso. Flor+Pandvllphi. De Rica ...; овальная печать с короной и гербом, надпись неразборчива; XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукошаний, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: 1490 וספֶר חָזֵן נַאֲפּוֹלִי ר' ז אגדור וספֶר חָזֵן נַאֲפּוֹלִי ר' ז א-ב.

МАХАЗОР МИК-КОЛ ХАШ-ШАНА КЕМИНХАГ РОМА -
 праздничный молитвенник на весь год по римс-
 кому обычью. (30,31)

31.

מחוזר מכל השנה כמנוג רומא. ח א-ב. שונצינו — קאראלי מיררי, בני
 יסאל נחן שונצינו, חזאי - כ' אלול ר' מ'ו.

МАХАЗОР МИККОЛ НАШ-ШАНА КЕМИНХАГ РОМА. Ч. I-2. Soncino -
 Casali majore, B'né Yiérâ'el Natan Soncino, tišrî - 20 'élsâl
 (5)246 / сент. 1485 - 21.VIII.1486. 2°.

Maházör mikkol haš-šäná kémihág Rómá. Ч. I-2. - Soncino-Casali majore, Béné Yisrā'él Nájtán Soncino, сент. I485 - 2I.VIII.
I486. - ч. I л. 72a. (# 31)

32-37 строк. Шрифт: квадратный I0:60/61 mm, I0:I20 mm, раввинский I0:48 mm, заставки.

I פ. : I66 ל. , סיגנ. 2 יי⁸ טר - א - כב 8 ל.

יבנוך // שט הכרוא אשד ברא את העולם ומלואו
בתוכמו ובחפזו וברצוני ...
סיגנ. א : ... // אבלעטן איזז נחתת בחסוכע עם זו נאלע בעזוב אל גורה קחשע, שמעו // א

חלק ראשון נשלף, מהלה לאל עולס אשד יבנה אילס. ל. I66a строка 28:
ישיב שבות ישראלי // ישלח לנו גוואל, יבנה בית אריאלה, עז ישבנו גוואל, נבא יחד
ברוזו // נתחיל סדר אהרוניבחר מנו חרזון. וכל פה אתה ירונין מעשה ועד עולס. ל. I66b שנותוי.

II פ. : I54 ל. , סיגנ. 8 יי - א : סיגנ. II

אש פקומות שנרגביין לחקורו בשופר בליל רasz חדש אלול וחוקיעין
חדרה פעם אותה זהסעם לפוי שנראש חדש אלול עליה מ // ...
שעה עפנכו איזקוף עטוף ביחסעיננו לטעו שטן // ...
ל. I54b строка 16:

עלינו לשבת לאדרון הכל אשר נזון לנו כה ואטץ אט
ירינו לזכות אה הרבים ולהללים בסוף המקודש הזה ונתקבוץ בז אט // חייטור גנטא
בו מדברים כסובים והחליפות חתינות ובשנות היסודות נשוע על ידי גדרלי עמיינו

וחקר בת ?כוראיינו // יחברך להיות מושגים מעוזר יחסדי לעת האזרך והיא הבהיר
הקדומה עצרת אבותיך גוד שלא שנה // ריקם מלבד הריני והפסקים הרבים ישאר וכבר
חפן היקרים שנכתבו בז שאיין דזוי // לבית נשד מכני עמיינו להירתו זולחט עם היומו
כולל כל גרכי הבית // ושיזדמן ארכו וייזערו מראש השנה ועד טופה ב // בסדר נמטר
ואולם כל מה // שנעשה בו נעשה ונסדר על ירי יודען ספר ומ בגין מדע וריקום ואשר
ידעו והסדר // הנאות ודראי בסדר זה באפקן היזוח שלם שאשר בכירזא בו עם השגחה
טרטיה בכל גדי עד לא נזוב דבר מה // מחרاوي בו כפי המנהג והשuer אך אולים צחוספ
עליו קצח כדי לחשילמו בירוש שלם שבפניהם כפי הנהוג לקהל הקדום הם // המקודש ח //
קהל קדוש רגנה והנטפלים א // אליהם מבני עמיינו ומה רואי לכל אחד // מבני עמיינו
אף שלא יהיה מאנשי הקהיל הנזכר מהנטפלים אליהם ל // להמציא לירוד ולהיווח אצלו
ובכחו כל נכבד ומקודש // כזה אשר הוא סולם מזבח ארצה וראשו מגיע וטמים //
עלילות בו ולשור ולחנן בבראיינו וחברך להשיב ח // חסרו בעחים הראים וזה צורך
ולחות לו תודה בס // ללמידה לדבר תורה ודרכיו חפן אשר בו הרכ // הקרים לכלל
אומתינו ואולם היהת אוחלה בנינו // הסוף הזה על ידינו בני שונציגן בעיר שונציגן
בחודש חשווי // שנח רמו לאלא' וטשי ושולטנו ופה קזאל מיררי שנני בשכת בשורדים
יום לחודש אלול שנה חמוץ אלפים ומאתים ומשה // וארכבים לבריאות ערלים דהיין שנה
חימטה בקרוב פעלנו ועשינו בחזקת היד בכינינו יחברך ויחורום יודר בראשית א //

אשר עזרנו להתחיל ולהללים על כל ברכה וחתילה אמן סלה //

Hain 10425, Friedb 1328(I), Schwab 33, Pr 7297, Stein I (col 393) 2576, Goff Heb-73, Sajó 2131, Ch 736, Киселев 412, 413.

Нет в ч. I: лл. I-31, в ч. 2: лл. 73, II5, I45.

Филигрины: "Весы в круге" сходно с Piccard T.U. У-39I - Graz, 1469 г. "Голова быка с крестом" такого же типа, как Piccard T. II. XI-31-I57. "Корона с крестом" близко к Briquet № 4764 - Parme, 1492 г. "Голова быка с цветком с семью лепестками" близко к Piccard T.II. XIII-209 - Augsburg, München, 1473, I474 г. "Шляпа с лентами" двух видов такого же типа, как Briquet № 3400 - Udine, I488 г., var. simil.: Vicence 1487-92, Venise, I488... "Корона с шаром" сходно с Briquet № 4766 - Cremona, 1484 г. "Корона с дугой и крестом" близко к Briquet № 4918 - Planen, 1488 г. "Арбалет в круге с крестом".

Пометы к тексту: XV-XVI вв., ч. 2: беглый сефардский курсив, отдельные слова лл. 32a, 51b, 75a, 89a, 92a, 99a, 101a; XVII-XIX вв. ч. 2: итальянский курсив, исправления в тексте лл. 36a, 54a; квадратный шрифт лл. 43a, 44a, 45a, 74a; XVIII(?) - XIX вв., ч. I: квадратными буквами вписаны пропущенные строки л. 90a.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:

קואל מירורי רמו דניאן רוזה שונזיננו 1.2. 1486

31. IDEM. Ч. 2.

Филигрины: "Голова быка с крестом" такого же типа, как Piccard T.II. XI-31-I57. "Корона с шаром" сходно с Briquet № 4766 - Cremona, 1484 г. "Корона с крестом" близко к Briquet № 4764 - Parme, 1492 г. "Голова быка с цветком с семью лепестками" близко к Piccard T.II. XIII-209 - Augsburg, München, 1473, I474 г. "Шляпа с лентами" двух видов такого же типа, как Briquet № 3400 - Udine, I488 г., var. simil.: Vicence 1487-92 г., Venise, I488 г. ... "Корона с дугой и крестом" близко к Briquet № 4918 - Planen, 1488 г.

Пометы к тексту: XV-XVII вв., квадратные буквы, отдельные слова лл. 15a, 32a, 42a, 61a, 75a, 81a, 89a, 91a, 92a; XVI(?) в., беглый итальянский курсив л. II2a.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:
חנוך ה ב. קראל פיזורי רמ"ו
Kesalle Maijore 1486.

Экземпляр из коллекции Л.А.Хвольсона.

МЕСИР ЛЕОН, ИЕХУДА БЕН ИЕХИЯ (2-я пол. ХУ в.) — раввин, врач и философ. Жил в Италии.

"НОПЕТ ЦУПИМ" (Сотовый мед) - сочинение по риторике. (32)

32.

מספר ליאוון, יהודה בן חייאל. אברהם בן שלמה [מנטורבה], **נפת צופים.** כונת, קודם ר' ים.

MESIR LEON, YEHUDĀ BEN YEHÍ·EL. Nōpet süpim. [Mantova],
'Abrahām ben Šöldmō Konat, a. (5)240 / 1480. 4°.

Л. Таси

Л. 176а строка 20:

אברהם קוטש המשפיעים וחליד הזרותאים // הנזכר
בזאת במאמרם של הוגנובסקי גולדמן גולדמן גולדמן //

ולבב ברכותם בברכה בלהבותם בלשׁוּן צדקה וצדקה אל // גוד אגוז צלטנות

ירודתי וראיתי ספר מגיד אמר' שפר // מסדר פסנורים בספריהם מפנינים יקרים נחלק
לד שערדי // כולל כללים גדולים בשפה ברורה לא יערכם זבח// וזכוכית ובכך יקרה
וכמויה לא נמצא ביניינו בחמת // ההלהצה אשר מישד למדבר דבריו ויפק רצון האנשים//
במאמרו ומילאי ייחוץ ביקרו וגדלת החפאות // הנוחן בפסחי החורבה והגבואה בכללה
ועוסטה בגוללה// בודרי הקבלה כאשר תראה בשער הארץון פרק ג' // פרק הזכירה אחד
אשר למד אותנו איכוח הזכירה המ// המלאכותית ומהותה ועשיית המקומות והזירות
וגם// שער הדר בפרק לג בפרק ההטלה ובשער המקומו // מיטים נפלאים אין להם עדר
בטובם על כל אוחזתו// אף חבקתו ובהאתיו אל חזרי משכתי ושלחתי ירי // בקהלותי
וכתביו לזכותם בר או אהובים והיה ביתם זה // הספר כבית הקונה אורתו לתוספת ברכה
והזלחה וחיה// לו ולבניו אחריו להחלת הנמץ מננו שיגידיל חורה// ויאדיר //

וישא משלו עליו וכי אמר //

נפת צופים אשבעין
אחרי רואי ספר מכריין
אחותי בו חבקתיו כי
בו אמר יושר אורדר
כשם ר'יסטריקא כן הוא
ולך אל עולם אודר
כי המזאת זאת ליהודה
מייד ליאון ואברךן.

Hain 9370, Friedb. 617(I), Schwab 10, Pr 6904, Stein II (col 1332) 5724(I), Goff Heb-62.

Филиграны: "Дракон" близко к Briquet № 2649 – Ferare, 1472 г.

Пометы к тексту: ХУ–ХVI вв., итальянский курсив, рукописные кустоды лл. 40б, 124б, 132б, 168б; на ит. яз. л. 176б.

Владельческие записи: XIX в., беглый ашкеназский курсив, л. Ia:

מופר היינקלר ר מענדיל לאנדזובארג;
נפת צופים // דפוס כ"א כונז// מטוטבה. לפנ' שנה ר'ימ. 1480
נפת צופים // דפוס כ"א כונז// מטוטבה. לפנ' שנה ר'ימ. 1480

Печати: XIX в., прямоугольная печать: Сию книгу пересмотрел раввин М.Л. ... 1837. (рядом подпись: М. Авербох); овальная печать: Buchhandlung. Antiquarium. Odessa. E. Deinard; Печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки переплета картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:
נפת צופים דפוס ר'ימ. 1480
כרונ' שנה ר'ימ. 1480

МОШЕ БЕН ЯАКОВ ИЗ КУСИ (I-я пол. XIII в.) –
кодификатор, проповедник.

"СЕПЕР Мишвот ГАДОЛ" (Большая книга заповедей) –
кодекс, содержащий объяснение 613 заповедей иудаизма.
(33,34)

33.

משה בן יעקב מקוזי. ספר מצוח גורל. ה א-ב. [מ"ה, ב].
שונצינו, גראם
בנ' משה שונצינו, ט"ו טבח ר'ט".

MOŠE BEN YA'AKOB из Кузи. Sefer miswot gadol, Ч. I-2. [2-е изд.]. Soncino, Geršom ben Moše Soncino, 15 t'sh'at (5)249 / 19.XII.1488. 2°.

2 стр., 46–48 строк. Шрифт: квадратный 10:45 мм, заставки.

Ч. I: 102 л., сигн.: ^א יב – ^א יג 8

מה אהבי תורח כל היום היא שיחתי: // שברחי^I
ל. I пустой(?), л. 2а: ... לודריכני בנחיב מזוחיר כי בו חפזתי: //

Заветка:

קיבל חורה מפני ארוץ העולם מסיני וסירה לייחסו שכן חברוב //...

... כדורשי, כפ' יש בערכינו: // ... אדם במרקם חותחה קי' // ... :

ששה של אל לברו מצל מזווח שבchorה בגון באדבע // ל. 102а² строка I3: סטפנות לשורה שלש ובגדים הניכנים // במתן ארבע ליתנים במחן שלש וכן כל כיוזא בזה שנאמר ולא // תגרע מנגנו: //

л. 102б пустой.

Ч. 2: 178 л., сигн.: ^א יב – ^א יג 8

מכל מלומי והבלתי כי עדוחיך שיחה לי // שמרה^I
ל. Iа пустой, л. 16: נפשי עדותיך ואהבתם מאר: // הגנה אהבי לפיקודין בצדקה חיני //

Заветка:

ששה בן יעקב // כבר הקדמתי // ...

סיגн.: ^ב ג' עלות עליהם לזכבה והם צדין עליהם ווערכין עמם מל // ...

ל. 178а² строка 39: עשה כמנין איבריו של אדם שנאל חורה דזה לנו משה
chorah // בגימטריא חרי"א ואנכי ולא יהיה לך מפני הגבורה שמענו: //

Строка 4I, колофон: וחלם המלאכה עדוכה ריפה צרופה מזוקחת מדויקת //
באהד גורחה נפשי ועליה במתבכח ונשלם בשונה רמי"ס // לאלא' השם בחמשה שעד בסכח
שבח לאל אומר וערושה // אseed נתן אליו חנו נאם גרשון בן חזק משה דרע ישואל //

איש שונציגו: //

л. 178б пустой.

Hain 9796, Friedb^a 3294(2), Schwab 47, Pr 7306, Stein II(col
1797) 6435(2), Goff Heb-85, Sajé 2345, Ch 838, Киселев 44I.

Нет в ч. I: л. I пустого(?).

Филигрины: "Голова быка, между рогами цветок с шестью лепестками"
или "близко к Briquet № 14768 – Innsbruck, 1489 г., var. ident.:
Somade, 1489 г. "Голова быка с крестом между рогами, вокруг кре-
ста обвилась змея, под подбородком крест" такого же типа, как Bri-
quet № 15384 – Leipzig, 1483 г. "Голова быка с крестом между ро-
гами, над крестом круг" сходно с Briquet № 14533 – S.l., 1480 г.
"Голова быка, между рогами цветок с семью лепестками" сходно с
Briquet № 14765 – Bamberg, 1475 г. "Шляпа с лентами" такого же
типа, как Briquet № 3400 – Udine, 1488 г., var. simil.: Vicence,
1487-92 г., Venise, 1488 г.

Пометы к тексту: XV-XVIII вв., беглый сефардский курсив, разные почерка ч. I: лл. 156, 656.

Владельческие записи: XVII-XVIII вв., беглый курсив (надпись зачеркнута): ... שְׁלֵי אֶכְרָה בְּכַתְּרָה

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хольбайна.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты мраморной бумагой, корешок кожаный с золотым тиснением: סונצינו רמ"ס שְׁוֹנְצִינוּ רַמְסָן Soncino 1489.

34. IDEM. Нет в ч. I: лл. I-33, 73-80; в ч. 2: л. I69 и далее.

Филигрины: "Голова быка, между рогами цветок с шестью лепестками" близко к Briquet № 14768 – Innsbruck, 1489 г., var. ident.: Soncino, 1489 г. "Голова быка с крестом между рогами, вокруг креста обвилась змея, под подбородком крест" такого же типа, как Briquet № 15384 – Leipzig, 1483 г. "Голова быка с крестом между рогами, над крестом круг" сходно с Briquet № 14533 – S.l., 1480 г. "Голова быка, между рогами цветок с семью лепестками" сходно с Briquet № 14765 – Bamberg, 1475 г. "Голова быка, между рогами цветок с пятью лепестками и два шара" такого же типа, как Briquet № 14854 – Bavière, 1456 г.

Пометы к тексту: XV-XVII(?) вв., беглая склонопись, на лат. яз. ч. I: л. 34a; XVII-XVIII вв., разные почерка, отдельные слова, ч. 2: лл. 256, 26a, 386, 396, 40a-b, 426, 43a, 44a-b, 46a-b, 696, 86a, II0a.

Переплет: XIX в., полу кожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:

סֶפֶר מִזְרָח וְמִזְרָק שְׁוֹנְצִינוּ רַמְסָן 1488

МОШЕ БЕН МАЙМОН (1135-1204) – философ, законовед, математик, астроном.

"МОРЕ НЕБУХИМ" (Цитеводитель служащих) – философское сочинение, значительно повлиявшее на развитие средневековой философии. (35)
"МИШНЕ ТОРА" (Повторение закона) – сочинение по еврейскому религиозному праву. (36-39)

35.

שְׁמֹאֵל בֶּן מַיְמָונָן. מורה נבוכים. מתרגם מערבי ע"י שְׁמוֹאֵל בֶּן יְהוּדָה אֶבֶן חֲבוֹן.
[רומא?], קודם ר'ם.

MÖŠE BEN MAYMÖN. Möse nəbūhim. Пер. с араб.: Šemū'ēl ben Yē-hūdā 'ibn Tibbōn. [Roma?], a. (5)240 / I480. 2°.

I54 л., сигн.: (א 8 12, 8 ל, 12 פ 8, 12 ז 8, 12 נ 8, 12 ק, 8 כ, 12 י, 8 טו י, 8 טו י, 6), 36 строк. Шрифт: квадратный I0:50 мм, лигатура אל.

ל. Ia: דברי שְׁמוֹאֵל בֶּן יְהוּדָה בֶן חֲבוֹן זֶל מִחְקֵק הַמְּאָמֵר הַזֶּה מְלֻשָׂו // הגראי אל לשׂו עכרי ...

סיגנ. (ב): פֶּקַד אִישׁ וְאִשָּׁה אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁנִי שְׁמוֹת הַזֶּה // ...

ל. I54a строка 8: ... הַחֲלֵק הַאֲשֶׁרוֹן // פְּרָקִיד יוֹן הַחֲלֵק הַשְׁנִי פְּרָקִיד מָה // הַחֲלֵק וְשְׁלִישִׁי פְּרָקִיד נָד //

ל. I54b пустой.

Hain I052I, Friedb I058(I), Schwab 8, Pr 7435, Stein II(col 1894) 6513(100), Goff Heb-80, Ch 722.

Филиграницы: "Арбалет в круге" сходно с Briquet № 746 - Lucques, I469-73 г., var. simil. Rome, I469-72 г.

Пометы к тексту: XV-XVI вв., беглый итальянский курсив ля. Ia, 2а, За-б, 7а-б, 8а-б, 9а-б, I0а-б, I3б, 44а, II6а (комментарии к тексту).

Владельческие записи: XV-XVII(?) вв., ашкеназский курсив,
л. Ia: ... וְהַנֵּן הַלְּעָבָדוֹ יְעַבֵּד ...
ХVIII(?) в., ашкеназский курсив, л. Ia: ... שְׁלֵי יְחִיאָל(? כהן
ХIX в., чистый лист, идущий после форзаца: D.Chwolson//
ספר מורה נבוכים לארם"ם // Moreh-Nebukim // Maimonidis, // Ante I480//
De hoc editione v. de Rossi // II, VII, p. 121 f. //

Переплёт: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:
MOREH-NEBUKIM. Maimonidis. Ante I480.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

36.

משה בן מימון. משנה תורה. כ-א-ב. [מהלך?] [רומא], שלמה בן יהודה ועובריה בן משה, קודם ר' ים.

MÖŠE BEN MAYMÓN. Miānē tōrā. T. I-2. [3-е? изд.]. [Roma], Šəlōmō ben Yəhūdā, Ḥabdyā ben Möše, a. (5)240 / 1480. 2°.

2 стб., 63 строки. Шрифт: квадратный 10:48 мм, лигатура
T. I: I82(?) л.

אַל אָבּוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֵל // כָּל מִזְחִיר // כָּל הַמְזֻחָה שְׁנִיחַנוּ לוּ לְפֶשֶׁת
בְּסִינִי בְּפִירוֹן נִיחַנוּ שְׁנָאָמָר // ...

ל. 182(?)² строка 20: בריך רחמנא דסייען מריש ועוד כען //

Строка 21, колофоны:
וחכל מלאכת עבדות הקורש השכעה ספרים והראשוני על //
יד' המחוקק' שלמה בר יהודה ועובריה כל משה ה' זיכינו // להחוויל ולמלחים החזוי
האחרוי וספרי אחורי לחיבם ולשלרו //

T. 2: I68(?) л.

שאלו שלום ירושלים ישליו אוותביך // ספר שטיני והוא ספר עכוזה //

ל. I67^o² строка 55: בכל מלכִי בית דוד השלמים וכוכדים שמחו ולא העמידו // הקבָה אלָא לנוטה בו רבים שנאמר ומן המשכילים יכשלו //

Hain I0522, Friedb^o 4159(3), Schwab 9, Pr 7340, Stein II (col. I870) 65I3(I), Goff Heb-76, Ch 872.

Нет в т. I: лл. 9-50, 59-90, 99, I00, I09, II0, II9, I30; в т. 2: л. I68.

Филиграны: "Арбалет в круге" сходно с Briquet № 746 – Lucques, I469-73 г., var. simil. Rome, I469-72 г. "Гирия(?) такого же типа, как Лихачев № 4234 – Венеция, I477 г. "Крылатый лев(?) с книгой, сидящий на задних лапах".

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., беглый итальянский курсив т. I: лл. I326, I386, I606; XIX в., ашkenазский курсив, почерк Д.А. Хвольсона(?) т. 2 л. 45а-б.

Владельческие записи: XV-XVI вв., беглый итальянский курсив, т. I л. Ia: ... והם וחרץ וכל אמר בה קניין כספי ... אליעזר יזר בכמ ... יזק ברוך יזר איש סופיא(?) ...

אל' שטראל בכט' XVII(?) в., ашkenазский полукурсив, т. I л. Ia: עמיינרב זל

ל. 85a: שמואל ייז אב בני ימדאל ייזו
Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, коре-

шок кожаный с золотым тиснением:
Editio princeps ante 1480.

שנה חורה להרמב"ס דפוס ראשון
שודם ר"מ

Экземпляр из коллекции Л.А.Хвильсона.

37. IDEM. T. 2. Нет л. 147 и далее.

Филиграны: "Арабалет в круге" сходно с Brique № 746 - Lucques, 1469 г., var. simil.:... Rome, 1469-72 г. "Крылатый лев(?) с хицкой, сидящий на задних лапах". "Корона в круге" такого же типа, как Brique № 4860 - Florence, 1471 г.

Владельческие записи: XVIII-XIX в., на чистом листе перед текстом: Maimonide Jad chazaka, vol. 2° Editione principale s'anno e luogo - // Vedi An. De Rossi pag. 126 - ... //

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фрицланда.

переплет: XIX в., полукошаный, крышки картонные, обтянуты ле-
дерином, золотое тиснение на корешке: שנה חורה דרב'ם בפ'ו ר'אשון

באייסאליה ד"מ 1480

38.

שנה בון מירון. משנה חורה. [מפה?] .
בהתבה אליעזר בון שמואל. דראח דונס ר'ין.

MÖŠE BEN MAYMÓN. Mišná tórá. [4-e? изд.]. Soncino, [Gér-
šom ben Möše Soncino], Kopp.: 'Eli' ezer ben Šemü'el, I nisán
(5)250 / 23.II.1490. 2°.

Л. 1а пустой(?). Л. 2а заставка:

כל גאנזון

ללאם: אֲנִיחנו לְאַשְׁר בְּנֵינוּ גָּפִירוֹשׁוּ נִיחַגּו שְׂנָאָד // וְאַמְנוֹת לְבָב אֶם לְוָחָנוֹ

הארון והסנורם וויליאם ג'ונסון // 11

מזרום אשון אומח וה'יא לשرون קריין שטח פאממיה ב'יומ // ...

ל. 378², строка 31: //

לשם ההכחתי ימ' פון פון שטדטמי לברגין פורבי // גאנזונ להטיגר ליטע אנטוונה מהיל // צענין

לחיל שנה וציוו // בימיני חכנה והיה // אמרות אחיר // חזרו // אחד יחתן //

השלישי ספר הספרים // ווראשוגרים סכום הסדריים חוך // ידועה אהבה זמן הנשי
בקדרשה הפל את זרעם // רעובי קרבנזה טהורין וגזק וקג'... משפטי שופטים //

Строка 43, колофон:
וחלים כל המלאכה מלאכת ה היא היד החזקה אשר
עשה משה // לעיני ישראאל וחיה השלמה ביר רוח ניסן שנה נד מצוה וחורה // פה
שונצ'ינו אשר במדינה לומברדייה החח משליח האדורן דוכוס // מילאנו יראה שכח
והוריה לאל נאום הצער המגיה // אליעזר ברבי שמואל זל'

Hain 10523, Friedb № 4159(4), Schwab 58, Pr 7308, Stein II(col 1870) 6513(2), Goff Heb-77, Saj6 2135, Ch 873, Киселев 443.

Нет л. I пустого (?).

Филиграны: "Круг с крестом" такого же типа, как Briquet № 3000 – Kaisersberg (Tyrol), 1528 г. "Корона" такого же типа, как Briquet № 4675 – Naples, 1508 г.

Пометы к тексту: XVII-XVIII(?) вв., стилизация под квадратный шрифт, сефардский курсив, лл. 2а, 378б; на ит. яз., л. 4а; XVIII-XIX вв., беглый ашкеназский курсив, комментарии к тексту, лл. 331б, 374б, 378а; XIX в., ашкеназский полукурсив, почерк Д.А.Хольсона, реконструкция текста на дефектных листах, комментарии, лл. 2а-б, 316б, 377а-б, 378а-б; на большинстве листов рукописные колонтитулы.

Владельческие записи: XV-XVI вв., неразборчивый курсив, л. 2а:
גאומ אהרון ב... יאו // זה החיבור הגודול // חיברו גודול שבדואנים // ועוד ...
XVIII-XIX вв., стилизация под квадратный шрифт, л. 2а:
משנה תורה
לודרכם זל // דפוס שונצין ישן שאר שנה רן לפט // והוא הדפוס הראשון לספרי //
הקדוש וההumble הראשון שהולע // ספדי ישראאל על מכbast הדפוס // מרדכי מלן //

XIX в., ашкеназский курсив, л. 2а: שמואל ווינר. קדיחי בקיז חרם"ז
ביעקבירינאולאו.

Печати: XVIII(?) в., круглая печать с изображением орла; XIX в., печать коллекции Д.А.Хольсона.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: משנה תורה לודרכם שונצינו ר"ן Soncino 1490.

39. IDEM. Нет лл. I(пустого?), 2, 8, 348-355.

Филиграны те же и "Голова быка, между рогами цветок с шестью лепестками, под подбородком крест" такого же типа, как Bofarull № 104 – Nürnberg, 1479 г.

Пометы к тексту: XVI в., беглый курсив, л. 378б; XVII-XVIII вв., полукурсив, разные почерка, комментарии к тексту и исправления лл. 26а, 32а-б, 53б, 54б, 56а-б, 57а-б, 58а, 59а, 60а, 61а, 62а, 63а, 64а-б, 65а, 66а-б, 67а-б, 68б, 78а-б, 80б, 83б, 85б, 86а, 87а, 89б, 90а, 96б, 98а; XIX в., квадратный шрифт, восстановлен текст на дефектной части л. 3а-б; на большинстве листов рукописные кустодии.

Владельческие записи: XVII-XVIII вв., квадратными буквами, л. 52б:
ר' יושע מלך עיר

Печати: XIX в., овальная печать, неразборчивая арабская вязь; печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукоожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:
שנה חורה רמב"ם שונצינו ר' זון Soncino I490.

"МИШНА" или "МИШНАЙОТ" (Учение, Повторение) – сборник юридических и дидактических постановлений, скомпилированных Иехудой ха-Наси в 3 в. н.э.

В Мишне собраны и распределены по отделам и трактатам толкования и дополнения к библейскому законодательству. (40,41)

"АБОТ" (Основы, Отцы) – трактат Мишны, представляющий сборник изречений и афоризмов мудрецов 3 в. до н.э. – 3 в.н.э. (42,43)

40.

שנויות. עם פירוש מהה בן מימון. הפירוש מתרגם מערבית לעי' יהודת אלחריזי
(קדמה כליה, סדר זרעים מל' ברכות, פאה, דמאי, קלאים, שביעית), יוסף בן יצחק
אלפראל (סדר זרעים מל' תרומות, מעשרות, מעשר שני, חלה, ערלה, בכורדים; סדר מועד),
יעקב בן משה בן עכסיי / אראן: עכסיי ¹²/ (סדר נשים), שלמה בן יוסף בן יעקב (סדר
נזיקין בלי סס' אברוח), שמואל בן יהודה בן חבון (מל' אברוח), נחנאל בן יוסי בן
אלמלי (סדר קדשים), מתרגם בלחתי נזודו (סדר טהורות). נאפרלי, יהושע שלמה בן
ישעאל נחן שנצינו, יוטף בן פיסו הופדי, י"א אייר, רג'ב.

12 Steinschneider M. Die arabische Literatur der Juden. Ein Beitrag zur Literaturgeschichte der Araber, grossenteils aus handschriftlichen Quellen. – Frankfurt a.M., 1902, p. 20I.

MIŠNAYOT. Komment.: Mōšé ben Maymōn. Пер. коммент. с араб. Yēhūdā al-Harīzī (общее предисловие, раздел Zérā'īm, трактаты Bērākōt, Pē'ā, Dēmai, Kil'aīm, šēbī līt), Yōsēp ben Yishāq al-Fawwal (раздел Zérā'īm, трактаты Tērūmōt, Ma'asrōt, Ma'asēr sēni, Hallā, Orlā, Bikkūrim; раздел Mō'ēd), Ya'āqōb ben Mōšé ben Akka-si / i.e.: Abbasi¹² / (раздел Nāšim), S̄elōmō ben Yōsēp ben Ya'āqōb (раздел Nēzīqīn, без трактата 'Abōt), Šēmū'ēl ben Yēhūdā 'ibn Tibbōn (трактат 'Abōt), Nētan'ēl ben Yōsēf ben Almali (раздел Qodāšim), неизвест. пер. (раздел Tēhārōt). Napoli, Yēhōšū¹³ Šēlōmō ben Yisrā'ēl Nātan Soncino, Yōsēp 'ibn Peso has-Sepāreddi, II 'iyyār (5)252 / 8.v.1492. 2°.

IO, 8, ч - то 6, יד - יג 8, ב - ז, ה 8, ד 10, ג 8 - א: : сигн. 356 л. 6, מה 8 מד - כח IO כז 8 כה 6 כה 8 כד - ב
Сигн. 2 стб., 55–61 строка. Шрифт: квадратный IO:5I мм, раввинский IO:45 мм, колонки., удлиненные буквы, лигатура, ал, заставки.

אנשי החכמה מעלימים אווחו ולא רצוי לגלווחו וכל מה שכלו בו ה
מלחלה הוא שם נופל על הצמר הגבעו כיין וחישש בלבד ומה שאם // ... ב
סיגנ. 270², колофоּן: ל. 6a¹: ... //
קחו פירוש לכל המשניות למשה רב כל חלומו ותורה //
בנו מימון אשר נודע למורה בכל מדע זרווע לו גבורה // גודול כתוב ובינתו עצומה
בספר זה הלא הראה והורה // ואיך זולח לספריו זה נבادر למשניות ואין להם גמרא //
בקושים זורעים גם טהרות והם בופות לתורת אל וזורה // ועל כל הספרי המאירים אחד
נמצ' לאייש משה מנורה // מאירה כל קהילות יעדאל ברזי רת וחכמתה ופאהה // לספריו
זה הלא נעל. ייחירה ועל כלם עשרה לעשרה // בעיר נאפו' הלא נשב'ברע. יהושע ואיש
שונצין מקור // באירר נגמר חדש ושנה רנב למפרט ויה אלף לייצירה // והן ירופין
ובנינו באיכות לקוריא בכו תחא עדוי ברורה // אשד יצכו קנות אווח לעיון צרו' חיים
תחא נפש' צרורה //

נברך האש יעצנו חזקנו ואמצנו להחhil ולחללים מלאכה ה' // החיבור הגדויל הלזה
מהמשניות משטא סדרי עם פירושים // להרמבם צל אשד אורולם נעשה בעזר והחעוררות איש
די' רוח אלהינו // קדישין ביה אב בחורה אב בחכמה השלם ה'ת'ר אברהם חלמייד ס' // ספרדי
י'ז'ו כי אכן כח להעstroתו בדפוס לנען זכרות בו אוח הרבים ב' // בהיות של מuros מציאות
חיבור זהה שלם בגלוותינו לא הבגייע לככל // האומה החוואלה אשד בו כווץ הרוב דמורה
שחבר הפירוש הנזכר ב' // נמכואר בהקדמו שחרבו מען תהיה תורה שבעלפה שסדר
רב'י // הקדרו, ערוכבה ומוכנה לפני כל עד היום הזה אשד העיר י'רוח החכ' // הנזכר
כ' באמצחו יפרוץ הלכותיו חרוצה בכל נפוצותה הגדולה וייגדייל // תורה ויאדר ועמו
שוחփו בהוצאה הרבהה זאתן הנדריב וחשוב' // כמ' יוסף אבן פיסו ספרדי בעל בריחוי
י'ז'ו ואנבי הצעיר זעירא דמן' // חבירא יוזושע שלמה איש סונצינו בעל המלאכה הזאת

והייתה ה // החלמו יג ב נא לחדש אירר רנּב לאלף השמי פה נאפרלי יכוננה // עליון
וירום הווד מלכה דון פיראנדו שיחיה לאורך ימים אמן ואמן // בנג'ך וואע'י

למען לא נהייה גאנטסימים אנקהנו עושי המלאכה על שעותינו הסיום ב // בסוף סדר זה
מקושיטים אשר היה ראיוי להיו' בסוף סדר טזרות להיו' // והאחרון בסדור אמרנו לעשו' חאנצלווחינו כי היה לטבה סטודר קודי // נעשה במלאתינו זאת אחרון בזמנן להעדר
שאננו העתקות רר // הראות בזמנם כפי בניין הסדר ועל כן עשינו הסיום בזאת
המקום // בהיות כי בתביבינו הנה גאנטת מלאכת תשה סדרים בעה'י והוא // ישלח
יעזרינו מקודש אמן //

אמר הרב הגדור רטבּס האפּדי זל ידוע שכבר קדם // ...
ל. 271a¹: הדיעותם והם שכספּ מעשר שנ איין קוגני בו אלא
ל. 355b² строка 57: מזונוח בלבד ואמרו // בחלמוד נמכו וגמרו שאין נקראיים בכספּ מעשר ואין מסמיאין
טוראה // או כלין וזה הוא פסק ההלכה //

Hain II243, Friedb № 3973(I), Schwab 73, Pr 6739, Stein I (col 280) 1982, Goff Heb-82, Sajé 2293, Ch 883.

Нет лл. I-5, 356.

Филиграны: "Три горы в круге с крестом" такого же типа, как Briquet № II897 – Damme, 1469 г. "Литера "T" в круге с крестом" сходно с Briquet № 9132 – Palerme, 1468 г. "Весы в круге" такого же типа, как Briquet № 2474 – Venice, 1480 г. "Ножницы" сходно с Briquet № 3686 – Genes, 1460–64 г.

Пометы к тексту: XV–XVII вв., итальянский курсив, один почерк, повсеместно. Комментарии к тексту, дополнения, выдержки из комментария Шеломо бен Ицхаки на те же места Мишны.

Владельческие записи: л. 6а:

שיי פ (?) רז

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хвольсона.

Переплет: XVIII(?) в., полукошальный, крышки картонные, обтянуты форзацной бумагой, на корешке кожаные наклейки с золотым тиснением: Neapolis 1492

שאנויות עס פירוש זאנטס נאפרלי רנּב

4I. IDEM. Нет лл. I-4I, 35I, 352, 356.

Филиграны те же и "Корона с тремя зубцами малого размера".

Пометы к тексту: XVI–XVII вв., итальянский полукурсив, мелкий почерк, л. 353б.

Владельческие записи: XVII в., курсив, на ит. яз., л. 342б:

פי אכזרה מהרמ"ס שונצינו רם"ד 1484
פִי אַכְזָרָה לְהַרְמָבִס שׁוֹנְצִינוּ רַמְ"ד 1484

Экземпляр из коллекции Д.А.Хольсона.

43. IDEM. Нет лл. I(пустого?), 48. Филиграней нет.

Пометы к тексту: ХУ-ХVI вв., итальянский курсив, один почерк,
лл. 26а, 45а; XVII(?) в., на ит. яз., л. 6а.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, коре-
шок кожаный с золотым тиснение: פִירּוֹש אֲכוֹת לְרַבְבָס שׁוֹנְצִינוּ רַמְ"ד 1484

‘ИММАНУ’-ЕЛ БЕН ШЕЛОМО РИМСКИЙ (ок.1270-ок.1330) –
поэт и экзегет. Жил в Италии.

“МАХБАРӨТ” (Сочинения) – собранные вместе и час-
тично переработанные автором поэтические произ-
ведения разных периодов. (44,45)

44.

עמנואל בן שלמה הרומי. מהברות.
ברישה, גרשם בן משה שונצינו, שבת
כ"ו מרחשון דנ"ב.

‘IMMĀNŪ’-ĒL BEN ŠELOMÔ bā-Rōmî. Mahbārōt. Brescia, Gēršōm
ben Mōše Soncino, ḥabbat 26 marhevwān (5)252 / 30.X.1491. 4°.

I60 л., сигн.: א-18, 4 п-8, 4 נא-18, 4, 3I-34 строки. Шрифт: квад-
ратный 10:45 мм, раввинский 10:45 мм, л. 2а – заставка, лл. 48,
49 – знаки зодиака.

ל. I пустой(?), л. 2а: סוף המברוח: ל'מר עמנואל זלהה //

Заставка:

עמנואל בכר שלמה זצל אחרי הווודות אל הסבה // ...

далее: ואסא משל וארמד // ...

Сигн. ב': ...

ל. I60б строка 8: ... ויחן כבוד מנוחתי אseed שם אועד עם // מסדיקי

חרבים בכוכביהם לעולם ועד וכן וכו' הי' רצון אמן //

וחשלם כל מלאכת ספר זה הנקרה מהברוח עמנואל על ידי

צעיר המחוקקים גרשם המחוקק // בן הoor משה זצל זרע ימדאל איש שונצינו וחתמי

השלמות פה בರישה אשר חותם משלחת והזרה // מוויניציה ירה היום יום שני בשבט
כ"ז לחודש מרחשון שנה חמיש אלפים ורנ"כ לביראת // עולם זה ברחמי זכנו להחיה
ולחליטים שאר ספרי קוד מעלפים מספרים בחורת אלדיינו // ולתרכיז חורה בישראל
כאות נפשינו ויטמינו בבניין אריאל עט כל ישאל אםן //

Hain 9137, Friedb^b I263(I), Schwab 68, Pr 703I, Stein II (col
1057) 5269(I), Goff Heb-43, Saj^b 1778, Ch 733, Kisalev 336, 337.

Нет л. I пустого(?).

Филиграны: "Корона" близко к Piccard T.I. XII-I8 - Fulda, Königsberg, I490-92 г. "Весы в круге" сходно с Piccard T.5. Y-416 - Venezia, I475 г. "Голова быка с короной" такого же типа, как Briquet № I4573 - Nürnberg, I487 г.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., итальянский курсив, лл. 26, 36, 4a, 21б, 93б. Исправления и частичная вокализация текста.

Владельческие записи: XVI-XVII вв., л. I40a: ... ר'אובן ...

Переплет: XIX в., крышки картонные, корешок и уголки из ледерина, крышки обтянуты мраморной бумагой, на корешке кожаная наклейка с золотым тиснением: Brescia I49I

ചիքրու Սմնուալ Երիշա Բնց

Экземпляр из коллекции Д.А.Хольсона.

45. IDEM. Нет лл. I(пустого ?), 8, I24, I56, I60. Филиграны те же.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., беглый испанский курсив, вписан отсутствующий текст, лл. 8, I60, тот же почерк, комментарий к тексту, л. I03а.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:

ספַּר מִכְּבָרוֹת לְמַד עַמּוּדָל בְּרִישָׁה וְגַנְּגָן

ХАП-ЛЕННИЙ, ЙЕДА ИА БЕН 'АБРАХАМ (I270(?) - I340(?)) -
поэт, врач и философ.

"БЕХИНАТ ХА-'ОЛАМ" (Испытание мира) - дидактическая
поэма. (46, 47)

46.

הפניני, ידועה בן אברהם. בחינה העולם. עם פירוש פלאי. [מהלך ב'].
שונצינו, [יהושע שלמה בן ישעאל נחן שונצינו], כ"ז כסלו רמ"ה.

HAB-PĚNÍNI, YÉDA' YĀ BEN 'ABRĀHĀM. Beḥinat ha-'

člām. С анон-
нимным коммент. [2-е изд.]. Soncino, [Yehôšû'a' Šelomo ben
Yisrâ'el Natan Soncino], 24 kislêw (5)245 / 12.XII.1484. 4°.

20 л., сигн.: 8⁴ ג - א : . Шрифт: квадратный 10:45 мм, раввинский 10:45 мм.

לאורה חכמת הגודל המשורר הבבורי // אנכונייט אבבם הנתקראת
בחינת העולם // ...

סיגנ. ורחבות חלכנה מים. ופעם מימי קפואים קצת הקפה לחוזק הקור // : ב.
ל. 206 строка 29:

תְּרִיבָּג וְאֶזְלָא חֲוֵל לְהַיּוֹת נְכָל וְחוֹהָה בְּטוֹחָה לְהַיּוֹת
בְּן הָעוֹלָם הֲבָא ...
ובכאן השלים ובריו המsoleali מפז עליון המשוררי,
זהה תפוח זחכ במשכיות // סוף אין ערדף להם. בריך רהמנא דסיעון מה שונצינו
כד כסלו רמ"ה //

Hain 9368, Friedb 34I(27, Schwab 28, Pr 7294, Stein II (col
1332) 5724(I), Goff Heb-6I, Sajé 1880, Win II02, Ch 154, Киселев 36I.

Филиграней нет.

Владельческие записи: XIX(?) в., на внутренней стороне переплета, на англ. яз.: Bechinot Olam, of Rabbi Yedaya // ben Abr.
Bedarshi - Ha-Pnini with an // anonymous commentary. Soncino //
(5)245=1484 A.D. // first very scarce edition de Rossi annales //
XV. pag. 38 //

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:
ג'ינה העולם שונצ רמ"ה.
Sonicino 1484.

47. IDEM. Нет л. I. Филиграней нет.

Пометы к тексту: XVI в., квадратный шрифт и итальянский курсив, на двух листах вписан текст л. I. По расположению материал копирует 3-е издание сочинения (Венеция, 1546 г.).

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты мраморной бумагой, корешок кожаный, на корешке наклейка: בחינה שלום שונציננו רמה Soncino I484.

הפניini, ידעה בן אברהם. בקטה הממיין. אשהה: 50.
Hap-Penini, Yôda' yá ben 'Abrahám, Baqqâsat han-mémin. См.: 50.

КИМХІЙ, ДАВІД БЕН ЙОСЕП (II60–I235) – грамматик, экзегет. Жил в Испании.

"ШОРÂШІМ" (Корни) – библейский глоссарий с грамматическим комментарием, примерами употребления в Библии и ссылками на источники. (48, 49)

48.

קמחי, דוד בן יוסף. שרשים. [מחוד ב']. נאפרולי, [יוסף בן יעקב אטכנוזי גורנזהווזר], בהגחה שמואל בן מאיר לטיף, אלול ר"ז.

QIMHÎ, DÂWÎD BEN YÔSÈP. Šorâšim. [2-е изд.]. Napoli, [Yôsèp ben Ya'âqôb 'Akkénazzî Gunzenhozer], копр.: ūmâ'el ben Mê'îr Latif, 'êlal (5)250 / авг.–сент. I490. 2°.

I44 л., сигн.: к – п⁸, 45–47 строк. Шрифт: квадратный 10:44 мм, раввинский 10:44 мм, лигатура ал.

אמר דוד בן יוסף בן קמחי הספרדי כבר כתבתי ל. I:pustoi(?) , ל. 2a: בחלה פ // פחיתה ספר מכל הזה // בחלה חלק הראשו מנ הספר שהוא חלק הדרוך סבח השתדרותי בחבור הזה: והשלמתי החלק הראש // ...

אדמוני ולפי שלא יזכיר שם וקורא אלמניג: וכן פלוני ומשוע פלאמן : ב. סיגנ. כי פלא מך דבר כלומר מכונה שמו // ...

בריך רחמנא דסיע בהדו נשלם ספר המככל // חלה לאל: I446 строка Л. המהולל ברור נותר ליעף כה // ולאין אורנים עצמה ירצה אם נצח סלה //

הנני הצעיר הבא על החומרת מתנצל לכל קורא בספר: Страна I3, колофоны:

הasserim זהה יען שוטטה עיני עלייו בהגהתו כל י... // ימי משך המלאכה: כי עברתי עליו ואיא והנה בו פסוקים אשד לא מצאים בכל המקרא: כשרש בנה ובנו // עליה קו תרזה: נושעים בה אלדייכם מוכננים בית הי' ונבלותיך אובליה: ויהיו חווארים מלמעלה // בין ריב לריב: זיעמידם לפני פרעה: הזרירים לבגד מטפ. וחשדרו שחדרו כל אחד בשארו: ויענו // כי כן מזאתים בכל הספרים אשד היה לפני: לא שמות הש ח |ת עלייהם לחנקן:

אך שמות הנה בסוף הספר // לזכרה למעינים למן ידעו כי מותי לא יז Ach צי
האמנס ביחס ההגהה אחשוב כי אמן ה' וחזק // זרועותיו עד אשר הבאתיו לתבלית טרוב
והגון: וכל קורא בו ידע ויבין מומצא דבר כי כן הרא // נאם הצעיר שמראל בכם'
מאייר לטיף ידרו פה נאפרלי' בירח אלול רן לפק //

GW 8172, Mainz 6033, Friedb 2427(2), Schwab 61, Pr 6734, Stein
II (col 873) 482I(43), Goff Heb-39.

Нет л. I(пустого). В сигн. 1, п. спутан порядок листов: 137,
129-132, 138-143, 133-136, 144.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" близко к Briquet № III62 - Genes, 1487 г. "Перчатка с буквой "Г" в центре, над средним пальцем цветок с шестью(?) лепестками" близко к Briquet № I0743 - Genes, 1490 г.

Пометы к тексту: XIX в., ашкеназский курсив, в конце книги на форзаце.

Владельческие записи: XIX в., ашкеназский курсив, в начале книги на форзаце стертая дарственная(?) надпись: באחבה... בשנונה... עוזרמה... ... אמי נוחן... ואני מברך ומחמי... עז להלום לך... וישראלני יוזרי(?)...
Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XVII-XVIII(?) вв., цельнокожаный, корешок реставрированный, на крышках у переднего обреза остатки завязок.

GW: авт: Dāvid Qimḥī; загл. : Sēfer ha-šorāšim (Wörterbuch);
тип.: (Josef ben-Ja'aqob); сигн.: א - טז⁸; строки: 47; Шрифт:
3:I26 и. I76 quadr., I2:88/9 quadr., I3:88 rabb.

49.

קמחי, דוד בן יוסף. שדשים. [מהד' ג]. נאפרלי, [יהושע שלמה בן ישעאל נחן].
שו. צוונו, בהגהה יצחק בן יהודה קטורזי, א אדר רנ"א.

QIMḤI, DĀVID BEN YŌSÈP. Šorāšim. [3-е изд.]. Napoli,
[Yehōšū^א Šelōmō ben Yiérā'el Nātān Soncino, копр.: Yishāq ben
Yehūdā Qatorzi], I 'Edār (5)25I / II.II.149I. 2⁰.

168 л., сигн.: א - טז⁸ ה 8 ט 6 6 10 כ א 6 6 10, 2 стб., 45 строк.
Шрифт: квадратный 10:47 мм, удлиненные буквы, лигатура אלף, л. Та - рамка.

ספר השורים // אמר דוד בן יוסף בן // קמחי הספרדי // ...
ארמרת באזניי שופטים .. פועל יוזא ופי' השבעת : ב' גיגנ.

אללה //

ל. I676² строка 6: נשלם ספר המככל חלה לאל המהღל // ברור נוחן ליער
כח ולאין אוננים עצמה // ירכבה אמן ואמן נצח סלה //

Строка 9, колофОН: הימים הזה יום בשורה הרא ואנחנו מתחים אלייכם //
אישים אקראי וכוקלי אל בני אט"י יוציאים והכמי // הרשים זקנים עם נעריהם ויטשימים"
אנשים ונשים ברוזו כספ // ברוזו זהב וAINER קזה לחכונה אשר חמזה // נפשכם בשדרשים"
האללה המחוודשים כל שאר // הספרים הנדפסים בענין הזה חפל מליח ונזיד // עדשים
ואלה הספרים "לחם אבירים" מאכל מלכים מקדשי הקדושים. והנה הסכמנו להדרים // זה
הספר בשני עמודים לעתן הרבנות טבו וויפרו, גם // המורה מקום חקננוו מבית לדך
למען ירוץ קורא בו // והנה בתחלח החסר ושםנו באור כל פרשה בפרט // אחריו כן

הסכמנו להזכיר בספר אשר // בו הפרשה "בראשית" שמות"ו יקרא"כمدבר"דברי" //
זה אונם זכרנוו לבל יתפוש עלינו איש שלא ידע // כונתו ויחשוב שטעינוו בהוראת
המקום יהנה זה // הספר גדול החועלה אל כל הכם לב גם אל המתהילים // בעיון ויזה
מהמה אל כל מלדי חינוקות וככל אשד // ירבנו לבו לekenuto. תהיה נאמנה תורתה הנה
שכרו // אחריו ומפני שלמה משכורתו **** // נשלמו פה העיר נאפויל בירום // חמישי

ראש חדש שנת חממת אלפים // ומאתים וחמשים ואחד ליצירה" //
ל. I68a¹: ... מזנאו באורת הדלת שדלתנו אלו שני עמודים בראש // קונסרים
החמיי הסכמוני לדפוס בכאן כדי // שלא ימצא חסרונו כל בספר הזה אלא // היה

שלם עד זד נשלם // שכנים //

ל. I68a² строка 43: ... והודש להסדרון // חיו התפעל ונכוון הוא ובא
הادرש אדרש כפול לחזוק // הדבר כמו האבה אבוי ופי' נדרשי ללא שלו
ל. I686 пустой.

GW 8173, Hain 6034, Friedb №2427(3), Schwab 61, Pr 6742,
Stein II(col 873) 482I(44), Saj6 II44, Ch I525, Киселев 22I.

Нет лл. I-23, 26, 35, 74(?), 75(?), I68.

Филигрины: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № III65 – Perpignan, I505 г.
"Перчатка с буквой "F", над средним пальцем цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № I0743 – Genes, I490/92 г.
"Ножницы" сходно с Briquet № 3748 – Palerm, I476 г.

Владельческие записи: XY-XVI вв., беглый сефардский курсив,
л. 24a: ... סלאם...

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением:
סלאם והמשים לזרק נאפויל רן"א
Neapolis I49I.

Qimḥī, Mōše ben Yōsēp. Mahālak šebilē had-da-ṣṭ. — Soncino, [Yehōšū^א Šelomō ben Yisrā'el Nātān Soncino], 2I.VII.1488. — л. 3а. (# 50)

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

GW: авт.: Dāvid Qimḥi; загл.: Sēfer haš-šorāšim (Wörterbuch);
сигн. 8 - 1 8 9 10 7 8 5 7 10; шрифт: 2:246 quadr.,
5:110/2 quadr., 8:93/95 quadr., 10:90 rabb.

КИМХИ, МОШЕ БЕН ЙОСЕП (ум. ок. 1190) – эззегет,
грамматик.
"МАХАЛАК ШЕБИЛЕ ХАД-ДААТ. ДАРКЕ ЛЕШОН ХАК-КОДЕШ"
(Движение по тропам знания. Пути святого языка) –
практическая грамматика древнееврейского языка. (50)

50.

קִמְחֵי, מֹשֶׁה בֶן יְוָסֵף. מַהְלָךְ שְׁבִילֵי הַדּוֹת. דְּרָכֵי לְשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ.
שְׁלָמָה בֶן יִשְׂרָאֵל נָחוֹן שְׁוֹנְצִינָרוֹ, יִגְבָּאֵב רְמִיחָה.

QIMHÎ, MÔŠE BEN YÔSÈP. Mahâlak šébilé had-da-at. Darké lešôn
haq-qôdeš. Soncino, Yêhôšû^a Šélomô ben Yiśrâ'el Nâtân Son-
cino , I3^b ab (5)248 / 21.VII.1488. I2^c.

30 л., сигн.: (א - 18 ג - 6?), 15 строк. Шрифт: квадратный 10:
68/70 мм, гравир. иниц.

ל. Ia, гравир. иниц., анаграмма – משה – משה
ארבת // קליעת חכמה יחרוז לבניון // זרכבי לשון הקורש כי הם // שלפעה שם מלחה
פרעל...
(ב) הלג שביבלי פצעת (א) הלג שביבלי פצעת משה רותם בשבכ... // נפקחות: ...

סיגנ. (ב): נפקחות הבירוני נוחנן נוחננים נוחננה או ו // נוחננה
ל. 246 строка I4: נוחננות הפעול נוחנן נוחננים //

ל. 306 строка 5: זה ספר דברי משה לשון הקודש לו // משה כתמי צל ווּ הוּא //
נסלים תhalb // לאל // מלך עולם //

בחיות זה הקידור מדדורך רב התועלות // לנערדים והיוור נבחר מכלל
שארeki // הקידורים הנעים בו מזרוף לזה הרות // מחרכו אב למדורקים ראיינו
לעשותו // במלאתינו מלאכת הדפוס מדויקפה // שננדין יג אב רם לאלף והשי //

Friedb 1396, Freimann A 46, I, Win 1103.

Нет лл. I, 2, 25-30.

Филигрианы: "Голова быка, между рогами цветок с семью лепест-

ками" такого же типа, как Briquet № I4765 – Bamberg, I475 г.

Пометы к тексту: ХV–ХVI вв., беглый итальянский курсив, один почерк, повсеместно. Дополнения, комментарии, варианты вокализации и спряжений глаголов.

Владельческие записи: XIX в., на чистом листе, идущем после форзаца: // (זרכי לשון הקודש) // שונצינו רמח ר' משה כהן // Einz. Ex. in der // Bibl. nation. Paris //

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридлаица.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: 1488 מהלך שונצינו רמח ר' משה כהן

Данное сочинение является составной частью сборника, состоящего из следующих произведений:

הפניini, ידעה בן אברהם. בקשת הממיין; קמחי, טהה בן יוסף. מהלך שבילי הדעת;
ازובי, יוסף בן חנן. קערת כסף; משלוי חמשים תלמידים.¹³

Hap-Penini, Yeda-yá ben 'Abrahám. Baqqāšat ham-mēmīn; Qimhi,
Mōše ben Yosef. Mahalak šebilē had-da-aṭ; Ezobi, Yosef ben Ha-
nān. Qarāt keseṭ; Mišlē bāmiššim talmidim.¹³

"ТАЛМУД" (Учение) – основной памятник постбиблейской еврейской письменности. Содержит материал по религиозно-правовым нормам, теософии, этике, истории, экзегетике, естествознанию, математике и медицине приблизительно от 3 в. до н.э. по 5 в.н.э. Состоит из двух частей: Мишны (см. №40–43) и Гемары (Завершение).

Талмуд делится на 6 разделов, включающих 63 трактата. "МАССЕКАТ ХУЛЛИН" (Трактат Светское) – третий трактат 4-го раздела ("Кодашим". Святыни.), в нем разбираются законы о разрешенной и запрещенной к употреблению пище. (51)

"МАССЕКАТ НИДДĀ" (Трактат Менструация) – 7-й трактат 6-го раздела ("Тéхсрот" Очищения), в нем разбираются постановления, касающиеся женщин в период менструации и рожениц. (52, 53)

¹³ Mezer H.M.Z. Incunabula. – In: Encyclopedia Judaica. Jerusalem, 1971, vol. 8, col. I342, N 140.

51.

סוכת חולין. עם פירוש שלמה בן יחזקי וחותפותה. [שונצינו, יהושע שלמה בן ישען שונצינו; בהגנת מרדכי ארכתי בן ראובן מאוזלא, דוד בן אלעזר הלווי, סיו חמו רטיסט].

MASSEKET HÜLLIN. Komment.: S̄elōmō ben Yishāqī. Tōsapōt.
[Soncino, Yēhōšū^ת Šelōmō ben Yisrā'ēl Nātān Soncino, korr.: Mordēkay Sārēpātī ben Rē'ubēn из Базеля Dāwid ben 'El'azar hal-Lēwī], I5 tammūz (5)249 / I4.VI.I489. 2°.

I84 ל., сигн.: כג - 8. Шрифт: квадратный I0:60 мм, раввинский I0:45 мм, кустоды, колонитт.

ל. За: אבל אם הרי עלי לא דילמא פשע ולא מקיים והכி מוקמי' לה
בנדרים //

местом הנחיה כשיבאו בנוינו אחרינו אם לא ימצאו מה לחקן בטה גול//: ב. סигн.

הדרן עלך שלוח הקן וסליקא לה מסכת חולין //

ל. I84a строка 6: שילוח אווזין וחרבגוליין של חולין שמרדו בעיליהן //

ל. I84a² строка 40: והכלבו // להן הוי הפקר ומחזיק בהן זכה: //

Строка 43, колофон: וסליקא לה מסכ' חולין היום טרי לחודש חמוץ המיש'

// לפ' //

л. I84b пустой.

Hain 4979, Friedb n I324(I), Schwab 50, Stein I(col 249) I626,
Goff Heb-I09, Ch I866.

Нет лл. I(пустого?), 2, I4-I6, I8-2I; лл. I56, I57a – пустые, текст не пропечатан. Филиграней нет.

Пометы к тексту: XV-XVII вв., курсив, разные почерка, лл. 6b, 8a, 47a, 48a, 53b, 7Ia; XIX в., квадратные буквы, почерк Д.А.Хвольсона(?), л. I56b.

Владельческие записи: XVII в., беглый сефардский курсив, л.
За: ... ישוע(?) עבדי זל ... לישיבת(?) ...

tot же почерк, л. I84a: ... העזיר // ... יעקב עבדו(?) // יחי רצון שעצחה לקרוא אמי וזרע // זרע לי שם יחברך ..

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты мраморной бумагой.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

52.

מכח נדה. עם פירוש שלמה בן יחזקי וחותספורט. שונצינו, יהושע שלמה בן ישאל נחן שונצינו, בהגה מרדכי זרחי בן דראובן מבוזלא, דוד בן אליעזר הלווי, כי"ה אב רם"ט.

MASSEKET NIDDA. Komment.: Šəlōmō ben Yishāqī. Tōsapōt.
Soncino, Yēhōšū^a Šəlōmō ben Yiárā'el Nātān Soncino, korpp.: Mor-
dākay Sārēpātī ben Rō'ubēn из Базеля, Dawid ben 'El·ázār hal-Lē-
wī, 25 'ab (5)249 / 23.VII.1489. 2°.

96(?) л., сигн.: א - א 8 ג 8? Шрифт: квадратный 10:60 мм, раввинский 10:45 мм, кустоды, колонтит., л. 2а - рамка.

Л. 1 пустой(?), л. 2а заставка:

שנאַי

далее: שאַי אָזֶם. כִּל הַנְּשִׁי. דֵין אָמַר רָאָת. זֶה דֵי לְנוֹ אָמַת טְמֵאָה תְּרוּמָה.
וְסָהָרָה. שְׂתַבְעַת בָּה // ...

Сигн. ב: ציל דההמ מירדי כשייש רוכבה מעיטה טהורה ולא שיעור חלה גריידא
נדחקני ב עיסותה אהית טהורה ואחת טמאה ורודה להפריש קצת מן הטהורה כדי //
ל. 93б строка 20: הדרן על חנוקת // וסליקא לה מכח נדה //

Hain II779, Friedbⁿ I324(I), Schwab 5I, Pr 7307, Stein I (col 264) I80I, Goff Heb-II5.

Нет лл. I(пустого?), 89-96(?).

Филиграны: "Литеры W и F с двумя скрещенными линиями под ними".

Пометы к тексту: XVII(?) в., сефардский курсив, лл. 2а, 10а.

Владельческие записи: XVII(?) в., беглый сефардский курсив,
ל. 2а: של העזיר שעון מרדכי מס' (?)
XIX в., на форзаце перед текстом: Cf. Hebräische Inkunabeln // 1475-
1496, // Katalog. 15I. von Ludw. Rosenthal, // München. // N 18 //
Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукошаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке:
חלמוד בכלי נדה שונצינו רם"ט
1489.

53. IDEM. Нет лл. I(пустого?), 95, 96(?). Филиграны те же.
Владельческие записи: XIX в., на форзаце перед текстом://
מכח נדה שונצינו רם"ט

נדיה // שומניצינו // רמי"ס // חסדרים פה ייח' זפינ' // p. 65 f. // Nach Rabbinovitz // מס' מאמר על הדפסה החלמו // aus 92 Blättern bestehend, nach de Rossi ... aus 95 //

Переплет: XVII(?) в., кожаный с тиснением, крышки и корешок
реставрированы, на корешке наклейка:
Soncino 1489.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

"ТАНАК" (аббревиатура: "ТОРА" Закон или Пятикнижие, "НЕБИЙМ" Пророки, "КЕТУБИМ" Писания) – три составные части еврейской канонической Библии. Собрание священных книг иудеев и христиан, содержащих самый широкий материал по истории, юридическим нормам, укладу жизни, мифологии, литературному творчеству и мировоззрению жителей древней Палестины. Датируется приблизительно 8 – 3–2 вв. до н.э.

"ТОРА" — Закон или Пятикнижие. (54)

"НЕЙИМ РИШОНIM" - Первые Пророки. (55-57)

"НЕБІЙ-ЙМ 'АХІВОЙМ" - Последние Пророки. (58-60)

"ТЕХИЛЫМ" — Псалмы (61-62)

"МИШЛЁН" — Притки (63, 64).

54

חוורה. עם פירוטיהם של שלמה בן יחזקיה ומשה בן נחמן בירונדי [כ', א', דף א'-ב'], מודגש לאדריכלית "אונקלוס". כ' א-ב. אשכונה, אליעזר [טולידיאנו], בהבאת דוד בן יוסוף אבן יוחנן. אב רג'א.

TÖRÄ. Коммент.: Šélōmō ben Yishāqī, Möše ben Nahmān Gerondi [T, I лл. I-24]. С пер. на арамейский яз. "Ônkēlōs". Т. I-2. Lisboa, 'Eli' ezer [Toledano], копр.: Dāwīd ben Yōsēp 'ibn Yahyā, 'ab (5)25I / июль-авг. 1491. 2°.

ל. Ia^I: אמר נ' יחזק לא היה צריך להחihil את החורה אלא // מהחדש זהה לכט
שהיא מצורה ראשונה שנגידו // ...

סיגנ. ל' ב' סכום הפלוקים של ספרה אלף וחמש מאות // ושלשים וארבעה: חזק זקן: //

ל. I22 **пустות(?)**, ל. I23a: ספר ואלה שמה אַעֲפָ שמאם בחיהם בשםום חזור ומנאן אחר מחנן להודיעו חכם // ...

ל. 222a¹ סכום פסוקי דספרא ואלה שמוח אלף ומאתים // וחמשים // בילאו במלכוועי חם //

ל. 2246 строка 19: מִנְגָּלוֹתִי וְעַבְרִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: חֹסֶפֶת //

Т. 2: 240 л., сигн.: № 8 в 6, - в с 8 в 10, листы частично пронумерованы: № 3-9.

ל. Ia: ספר ויקרא // פירוש רשי זל לכל הדברים וכלל האמירות וכלל
הزوויות קדמה קריאה לשון חבה הוא לשון // ...

והקריב אשר לחטאך רашונא: חטאך קורמת לעוליה... למה הדבר דימה:
למפלט שנכנס לרצוח רצח פקליט נכנס // ...
ב. סיגר

שעה כשיוציאו ממצדדים מכאן // ...

הרברים סדר אלה הדברים פירוש רשי זל // ...
далее: ...

לו. 240א^א שורה 12: חזקן וריאם לבככם כל // המיללים ליהוה ונחזק // יהודת אהה יודור //

(דוד בר יוסף נ חייניא ישזו - קולחה כמכבירה עלי אבניים:
 ערבי וברקר גם בעט צהרים:
 הוי כל אנוש צמא לכו לטמיים:
 לא לאלפיים ולרכבותיהם:
 עורף בכנפייה עלי שמיים:
 חם יוכלו כי אין לאל ידים:
 ישאו עלי שכטם ובנחותם:
 הרב אליעזר לבין מזוניהם:
 רוש רב שלמה הוא מאור עיניים:
 שלש אלפיים עוד על אלפיים:
 גוררות וועוגבים ובמצלתיהם:
 גם יעלאנו עלי ערי כפים:
 חמורת חבב יצא לשום שמיים:
 וזה אל בחוץ ודורון ובכינויים
 ובכם מדרום קרחה מכוונה עשהה
 דודשה בפי שער לכל עופר ושב
 באו אליו פרוד טעורהה וגוו
 רביבים עצובה ללא ממואסם.
 יקרו ספירה ואירח הם לנדו
 ולבעבור חורת אלהיט ילמדו
 טובב זכות על יד אנוש זכאי ובר
 פעול וחיק דה בחרגום גם בפי
 נשלים באשכונה שנח רנא באב
 יחעל אלהיט המסייעו בכி
 חדס באוצרו יזכה אל ואפ
 יען לישע עם אלהינו בהוד

לא יערכו לה וזחב פורומים:
 הפליג אנווש שכל ואיש ביניים:
 כל איש לחקחה יפרשו כפים:
 בה חמץאו נחת מלא חפניהם:
 עז חרבקו עם מלacci מחננים:
 כו או בחורץ נרוץ ובכעיניהם:
 רצוך ראות מקדש שכינה יה בחרו

Hain I2570, Friedb n 637(3), Schwab 67, Haeb 532, Pr 9835,
Stein I (col 2) IO, Goff Heb-20.

Экземпляр на пергамене. Печатное поле: I40×I95 мм.

Нет в т. I: л. I22 пустого(?), в т. 2: лл. I-8, I7, 24, IOI.

Пометы к тексту: XY-XVII вв., т. I: отдельные слова, разные почерка, лл. Ia, 65a, I63b, I73a, 202a; т. 2: стилизация под сефардский и квадратный шрифты, вписан текст отсутствующих листов I-8; беглый сефардский курсив, разные почерка лл. 64b, 70b, II9a.

Владельческие записи: XY-XVII вв., рукописная вставка, л. Ia:
זה הופר של ...

Печати: XX в., печать Азиатского музея; печать отдела рукописей ЛО ИВАН.

Переплет: Т. I: XIX в., полукоожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: תורה עם חרוזים ורשי 1.2
Lissabon I49I

לייסבאן רג"א

Т. 2: XIX в., полукоожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: תורה עם חרוזים ורשי 3, 4, 5
Lissabon I49I.

Экземпляр из коллекции М.А.Л.Фридланда, хранится в отделе рукописей ЛО ИВАН, шифр С 25, С 27.

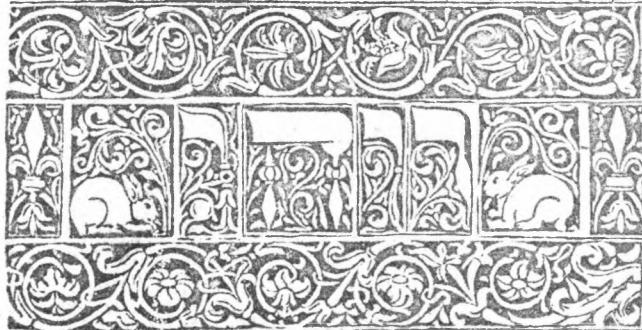
55.

בכיאים ראשוניים. עם פירוש דוד בן יוסי קמחי. ס' א-ג.
שורנזינו, יהושע
שלמה בן ישעאל נתן שורנזינו, ר' מרדכי רם"ר.

NEHI'IM RI'SONIM. Komment.: DAWID ben YOSEPH Qimhi. Soncino, YEHOSHU'^a, SHELOMD ben YISRAEL NATAN Soncino, 6 marhešwān (5)246 / 15.X.I485. 2°.

שפטין

מכוכן יונצ' יונד (ל' בנטיך' אנטן) נטפין יונצ' נטפין. ריח נני נארץ' יונד וברון'. ספר לויין. מילון יונצ'

חַבְלָה תִּתְּמִיתֶת צָמֵת
כִּרְעַבְנֵי כְּרַחְמֵלְבָּסְטָן
רְבָּעָתְּ בְּרַחְמֵלְבָּסְטָן (ב)
וְיַעֲמֹדְתָּ בְּרַחְמֵלְבָּסְטָן

לְבָנִים

איש אחד מן הרכובין עופים מזר אפריט וטטו אלטקה בן זירום בן אלדרות בקוחובן
צוף אפרתי ולו טהינטש שס אהיה חנהו טט
הסנת פגעהו לפגעהו ליהם להגהאנן ול-
לדייכ

Nébi'im ri'sonim. Komment.: Dáwid ben Yósép Qimhí. - Soncino, Yéhôšu'a' Shélomó ben Yisrâ'el Náthán Soncino, 15.X.1485. - kn. 2 л. Iб. (# 55)

2 стр., 4I-43 строки. Шрифт: квадратный 10:45 мм, раввинский 10:45 мм, кустоды, колонит., заставки.

Кн. I: 22 л., сигн.: 8 6 1 ב - א : .

Л. Ia пустой, л. Ib: ראשית תבונה (יראת ה) שכל טוב לכל עושי חור (רתור) עומדת לעד // אמר דוד המלך שמי שהבין את לבכו ...

Сигн.: ב : ... ראנגי וכל העם אשר אתי נקרב אל העיר והיה כי // ...

Л. 2Ia строка 35: אמרו גם כן כי ייר // ירושת הבעל // אינה חרוצה // ביבול וכוכן // חזינו // :: //

Лл. 2Ib, 22 пустые.

Кн. 2: 22 л., сигн.: 8 6 1 ב - א : .

Л. Ia пустой, л. Ib заставка: ויהי אחריו מות יהושע וישאלו בני ישׂעָא בידורה לאמר // ...

Далее: ... ויאמר זבח וצלאנו קומ אתה ופצע בנו כי נאייש // ...

Сигн.: ב : ... ל. 2Ia строка 43: ... מшиб אוthon לטובה עד שבא שמואל הנביא זל שטמך חולתו // ועגינו כסדר הבא אחר זה הנקרה על שמואל חותם ונשלם שח להאל עולם //

Лл. 2Ib, 22 пустые.

Кн. 3: 64 л., сигн.: 8 6 1 ב - א : .

Л. Ia пустой, л. Ib: מבון מלתי ועד לא בשפטוי מבון גופתי וירוצר בשפטוי: היה נא עזרתי וישראל דנרטוי בסדר אפרתי שמואל רמתי //

Заставка: ויהי איש אחד מן הרים זרפים מהר אפרים וש // ...

Далее: ... וישימר את ארונו ידוה אל העגלת ואת הארגז ואת // ...

Сигн.: ב : ... ל. 64a строка 36: נשלם ספר שמואל: חזהה ושבה לאל: // אמן: ב' ל' ר' :

... ר' א' ע' י': // סכום הפסוקים // של ספר שמואל אלף וחמש // מאות וששה וכפמן אוור וסדרים שלשים // וארבעה וסימנס ל' בריך רחמנא דסיען: //

Л. 64b пустой.

Кн. 4: 60 л., сигн.: 8 6 1 ב - א : .

מקים מלכים: ומשפיל נסיכים: מאיר השכימים: ומורה נברוכים: // אל הוא לבדו: וירורה לעבדו: דוד בחסדו: בסדר מלכים: //

Заставка: והמלך דוד זקן בן שבעים שנה היה שגרי בז // ...

Далее: ... ויבן את הבית ויכלחו ויספכו את הבית בגבים וש // ...

Сигн.: ב : ... ל. 59b строка 2I: ... הם ונשלם סדר מלכים שכחה וחללה לאלקי // העולם יתברך // בדורות הנזוזן // ליעף // כח // ולאיון // אוננים עצמה // ירבה // חזק: //

אמר המחוקק כתוב יושד ודרכו חוץ אשר בא בשונזיבו כהיות ל. 60a, колофон:

ארבעה נבניאים רاشוניים אלה. יהושע // שפטים. עמואל. מלכים ונסחים אחר
 חורת משה רבינו עלה וכשנה חורה לה מה // שבם בספור אמר המשך עניין אומדן מזן
 עיי נבניא ליחבר' עם שגן בס לימוד ביאור חלק גדול מצוזה החורה // הנקרה חורה
 שבעל פה כי הם הם שקבלוה ממשה רבינו עיה ובית דין וועל ידם נסודה מביא לבניה
 עד עזרא // ועד אנשי כנסת הגדולה. ולזה אחר לימוד תורה משה רבינו עיה הם אלה
 הנבניאים הכרחיים ובפרט לנעריהם // ומהثورה שלמדום הם וזרוחם אנו צרכיסים ולזה
 נראה לנו לחקם עם המפרש המופלג הזה רבינו דוד קמחי זל' ראש // המדקדקים אב
 המפרשים. ואולם בהיות לא יכוון עדות המעיד כי אם על הנעלם בהיות עניין בספר הזה
 מוחש גם // מוכן ומושכל בנקלה לא נuide בדברינו אלה על היorth מודיעק. עם שלא
 נצור בדברינו אלה מהלשתם באמה וב // ובזמנים לאשד באורי לא יהיה להם פנאי
 לעיין בו והיעדר המספק להבנה זה שואלם הוגה ודריך על ידי יודעי ספר // ומיini
 מעד ולא נשער שימצא בו שגיאה או טעות ובפרט חז בכוונה אין במלות אכן מה שאפוד
 שימצא בו מהשגיאה // הוא החלהות אורות באות כבון הלא בחוץ ב'ח ב'ק וכיווץ באזה
 אשר לפעמים להיות כוונת המדייק וודעתו טרודה // כדיוק הכוונה והמלות העכירה עניין
 מהשגייח בפרט האותיות האלה הנזכורות הדומות בזורה וכיווץ בהם. וכן // לפעמים
 דלוג אורות אחט במלה ואך גם אלה לא ימצאו בו רק על המפעש להיות נעה עניין ספר
 הזה בהשכחת יתרה // לפחות עיננו בשלם שכנים כפי האפשר במלאה הזאת ואשד
 כווננו בשמות הקודש בשם יוד הא ויר הא שמןנו // החותם ראשונה דلت וקור החותם
 לשם אלקות כוונתנו היה לכבוד ולהפארת לשם הבעור היה לפעמים קצת // מפה
 נזדים ואוברים אין שם צורך כלל ומה שאין ספר אצלנו הוא כלל ימצא בכיווץ //
 בהט אשד גוחבו בקולמוס טובי הדיקן כליה כי אולם עם היהת היו אצלנו העקרות
 רבות מדייקות וטובות אשד // נלמד בס ימים ושנין ועדי' מביבנים עם כל זה לא נמלטו
 גם הם מהטעיות והשגיאות. כי אולם מציאות ספר בלי // שבייה או טעות. הוא בפלאי.
 ואולם הicha שלמהו בשנה חמשת אלפים ומאותים וששה וארכבים לבריתות עולם בירום //
 ששה לחודש מרחשון פה שונצינו במדינת לומברדיה אשד היא החותם משלחת האדון האביר
 דוכוס מלאנגו יחייו ה יח // ריאמאזו: ברור גוחן ליעף כח ולאיין אונינים עצמה
 ירביה: יתורום שמו על כל ברכה וחילה: //

Hain I 3408, Friedb 31, Fr 7298, Stein I (col I) 3, Goff Heb-22, Sajé 2847, Ch I 683, Киселев 545, 546.

Нет в кн. I: лл. I, 2, 7, 8, 22(пустого); в кн. 2: л. 22(пустого).

Пергамен кн. I лл. 3-6. Филиграны: "Голова быка, между рогами цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № I4739 - Nürenberg, I476 г. "Голова быка, между рогами крест" сходно с Bofarull № 87 - Venice, I491 г. "Рука(?) с мечом с закругленным эфесом".

Пометы к тексту: ХVI(?)—ХVII вв., ашкеназский полукурсив, на

еврейско-немецком языке в кн. 4: лл. 296, 496.

Владельческие записи: ХУ-ХVII вв., полукурсив, разные почерка в кн. 4 л. 60б(пустой): ;// יְהוָה זְלִי ;// יְהוָה אֶת(?); כל אדם על אף זה מקצת חלקי מכל עמלי שומליך חחת השם ובוד לבן // יְהוָה אֶת(?); כל אדם על ספרו שלא יבוא אחד מן השוק ויאמר // שָׁלֵם הוּא. וזה נביאים ראשונים קניין כספי אשר חנני // ה לֵי נארום אני שמואל נָבָל יְהוָה כֵּן (?) שֵׁם בְּקָר // פְּדוֹתָה//; וקנichi(?) מעם ליווֹה יוֹרֵש של אָמֵן שְׂעִירְיוֹאַל(?) בְּעָז(?) // אַלְיִה ה ... //

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хвольсона.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: נ"ר עם פירוש ר"ד"ק שונצינו רמ"ו Soncino 1485.

56. DEM. Кн. 2-4. Нет в кн. 2: л. 22(пустого); в кн. 4: л.60. Филигрины те же.

Пометы к тексту: XVII-XVIII(?) вв., беглый курсив, один почерк, повсеместно. Весь библейский текст огласован.; XVIII-XIX вв., большими квадратными буквами в кн. 2 л. Ia, в кн. 3 л. Ia, в кн. 4 л. Ia.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: נביאים ראשונים עם ר"ד"ק שונצינו רמ"ו Soncino 1485

57.

نبיאים ראשונים. עם חזבום לארכית ופירושיהם של דוד בן יוסף קרמי ולוי בן גרשום. ס-ב. [לייריה, שמואל דורטאש ובניו, שכט רנ"ב].

NEB̄I 'IM RI 'SHONIM. С пер. на арамейский яз. Коммент.: Dāwid ben Yōsēp Qimhi, Lēwi ben Gēršōm. Кн. I-2. [Le'uria, Šēmū'el Dor-taš ɻbānaw, šēbāt (5)252 / янв. I492.] 2⁰.

2 стр., 29-31 строки. Шрифт: квадратный 10:77 мм, 10:62 мм, сефардский 10:67 мм, колонит. (кн. 2), удлиненные буквы, лигатура ?k , заставки.

Кн. I: 80 л., сигн.: к-, 8.

רַךְ השבעתנו בקמץ התיו. ימשפטו בחורק ויש אומרים
סיגנ. ג: ...
ל. 80a² строка 28: ויתכן יותר שיביע מוקם קבר ... // מהם וכבר
נכתב שדי ... //

Л. 80б пустой.

Кн. 2: 50 ...? л., сигн.: 8, 6, 10, 8 - יג 4 יב 8 ?

הנה אל נורא, לבן קמחי עזרא, ודעת נבוארה בסופר השופטים ... //
לב עברך חהמוך, ואח ידיו חטהור, ומזדים החשור, ומזרר שיטים ... //

Заставка:

ל. 1a¹ строка 3:

סיגн. ג: רַךְ וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת ...
רַךְ וַיְהִי כָּשֵׁד וּבוֹ וַיַּשְׁלַח אֶת הַעֲמִיחֹזֶר ...
ל. 50б строка 28: ... וַיַּגְדֵּל הַנֵּעֶר וַיִּבְרְכֵהוּ // יְיָ אֱלֹהֵינוּ אָמֵן רְבָב
יהורה אָמֵן רְבָב שָׁבְרָכוּ בַּאֲמֹתוּ כָּדְרָכָה כָּל אָדָם וְזָרָעוּ כָּנְחַל שָׁוֹפְטִים //

Hain I3409, Friedb № 828(2), Schwab 80, Haeb 558, Stein I (col 4) 18, Goff Heb-23.

Нет в кн. I: лл. I-8, 49-56, 72; в кн. 2: лл. 39, 50 и далее.

Филигрины: "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" такого же типа, как Briquet № I0713 - Grasse, 1485 г.
"Перчатка с волнистым обрезом, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" такого же типа, как Briquet № III137 - Provence, 1492г.

Пометы к тексту: XVII-XVIII вв., многие листы исписаны детским(?) почерком: буквы алфавита, неразборчивые надписи, узоры; беглый курсив, лл. 26б, 55а, 63а.

Печати: XVII-XVIII(?) вв., печать овальной формы с неразборчивым рисунком; XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: נכיאים ראשונים עם דוד'ק ורלבנ'ג נכיאים ראשונים עם דוד'ק ורלבנ'ג ירושע שופטים לעריא רניד 1894

58.

נכיאים אחרונים. עם פירוש דוד בן יוסוף קמחי. ס-א-ה.
[שונציננו, יהושע שלמה בן ישראל נחן שונציננו], לערך רמ"ו.

NÉBÍLÍM 'AHĀRÓNÍM. Komment.: Dāwid ben Yōsēj Qimhī. Kh. I-4.
[Soncino, Yəhôšū'a Šélômō ben Yisrâ'ēl Nātān Soncino], c.(5)246 /
1486. 2°.

2 стб., 42–45 строк. Шрифт: квадратный 10:45 мм, раввинский
10:45 мм, кустоды, колонит.

Кн. I: 88 л., сигн.: ⁸к – к.

Л. 1а пустой, л. 1б: רוח נבואה כה יعلו ויגבהו אנשי אמת ולאל
יכלו ריכמהו // ...

Сигн.: ב. לבנה עמי מבלי דעת וככבודו מתי רעב זה // ...
ל. 88а строка 15: אודה אליו אוצר חיליו ארמים קולי אברכהו // כי הרא

זרורי היה עזורי עורי גמדי ישועתו // וגם קפחי העיר רוחי בכל חי ואנשו //
ולו אורחיל דרכיך ייחיל בעת אוחזיל ירמיהו //

Л. 88б пустой.

Кн. 2: 66 л., сигн.: ⁸ה – к.

עדור נא אל אדריך ועין לבני הארץ כתבי דבריך
ירמיהו הנביא // ...

Сигн.: ב. בעת ההיא יאמר לעם הזה ולירישלים רוח זה // ...
ברדור עלייזן אשר חביבון עוז חזקאל חזקאל הוא // דעל

ידור גלה פודו אף כבודך יחאהרו // לאיש תפים בא ביטים בין זוכרים יסתיררו // וגם
בחור לבן שחר כתבו אחר ירמיהו //

Л. 66б пустой.

Кн. 3: 70 л., сигн.: ⁸ס – п.

מראות אלדים נשגבו גם נפלאו ולעין נבאיו בנבואה
נכראה // ...

Сигн.: ב. המלך יהאב ונשיה ילبس שטמה וירדי עם ה // ...
ל. 69б строка 33: תם ונסלם ספר חזקאל תחולת לאל עולם //

Л. 70 пустой.

Кн. 4: 70 л., сигн.: ⁸ס – п.

אמור דוד בן יוסף בן קמתי הספרדי // זה הספר
המוחבר שנים עשר נביאים ...

Сигн.: ב. בכיה ישאל דאichi שערוריה שם זנות לאפרים נ // ...
ל. 70а строка 45: חם ונסלם: שכח לאל עולם //

Л. 70б пустой.

Hain 13410, Friedbn 833(2), Schwab 31, Pr 7299, Stein I (col
I) 4, Goff Heb-24, Ch I684.

Филиграней нет.

Пометы к тексту: ХУ–ХҮІІІ вв., сефардский курсив, разные по-
черка, комментарии к тексту, повсеместно; XIX в., ашкеназский
полукурсив, восстановлен зачеркнутый текст, повсеместно.

Владельческие записи: XVI в., беглый сефардский курсив, кн. 2 л. 66б, переписана проповедь Бахыи бен Иосефа иби Паккуды, в конце листа подпись: השלפַ יְאָמֵן זֶה שְׁנָה ל'תִ'זְבָּה ...
XVII в., в кн. 4 л. 67б: Camillo ... 1629.

Печати: XIX в., печать коллекции Д.А.Хвольсона.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: ג' א' עם פירוש ר' ד'ק שונצינו ר' מ'ו
Soncino 1486..

59. IDEM. Нет в кн. I: л. 1; в кн. 4: лл. 64 и далее. Филиграней нет.

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., сефардский курсив, разные почерка, комментарии к тексту, исправления, повсеместно.

Владельческие записи: XVI(?) в., курсив, в кн. I л. 2а:

זה הופר הוא לנכון שלמה ז'ז נכון אברהם זל מפייזו(?)

XVIII-XIX вв., ашкеназский курсив, в кн. I л. 2а: אשר וישיכרבוה(?)

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л. Фридланда.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: גבאים מהר'נים עם פירוש ר' ד'

שונצינו ר' מ'ו
1485

60. IDEM. Кн. I.

Филиграны: "Неразборчивый рисунок, птица(?)".

Пометы к тексту: XVI-XVII вв., беглый итальянский курсив, разные почерка лл. 3б, 4а, 10а, IIб, I2а, I4б, I8а, 43а, 59б, 63а, 71а-б, 75а, 80а-б.

Владельческие записи: XVI в., итальянский курсив, л. 88б:

קנין כספי אני ... ז'זו מד ייניס ב... קאל פירונטני זקניחי אוחו טר שמואל

הזקן מקורקורוי(?) בשנה יהי רצון שליטו // בזה הסדר בני ובני בני על סוף כל

הדורות אמר כן יהיה // רצון אמר שנה //

XVI-XVII вв., итальянский курсив, л. 2а: זה הסדר הוא של יורש משה(?)

כהן; קניין בניימי פיסארו //

זה המקרה של... הכהן// צעריר... קניין כספי אני יונה ז'זו בככרם בניימי//

л. 88б: questa è marra di Emanuel Vita Coen...// Mantova //; л. 2а: questa libro è de mi// Emanuel Coen//.

Переплет: XIX(?) в., крышки картонные, обтянуты мраморной бумагой, на корешке надпись чернилами: **ישעה עם פירוש רד'ק שונצינו Boncino 1486.**

61.

חהליהם. עם פירוש דוד בן יוסף וגרנייה [בולוניא(?)], מישטד יוסוף וגרנייה. חסדים מדכי וחזקיה מונסרו. כ' אלול ל'ל'ז.

TÉHILLÍM. Komment.: Dáwid ben Yósép Qimhí. [Bologna(?)], Meister Yósép, Néríyyá, Hayyim Mordékay, Hízqíyyá Montro(?), 20 'éül (5)237 / 29.VIII.1477. 2°.

וועזה אחל לפש כפי אשר חמיג ידי בעזרה המלמר לאדם דעה :: //
אנדי האיש אשר לא תלג בעזות רשעים וברור חאים לא עמד ושב : (?) ס. I.
אלן וחבד נפשם עם גופם ביום המיתה ואמר בעדרת כי נשים רבים // ...
הצדיק נשפו עם נפשות הצדיקים מה // מהונגה בכבוד האל בעולם העליון : //
הזכרים בלבד וכמווה נלאח ברוב עציריך אחריתיך ובנותיהם (ב).
סיגר ובאטרו כל חלחור ובסקו אמר אום // ...

יעמודו: טלית קrho כפיחים הkrח כמו הcpור אלי לא zhוא חזק mnנו ומוליד קרו רב לפיכך/zכר us הkrח קrho ופי כפיחים כמו הדרב הנגע לבעזים כי כן הו ורד לבצעים וחחיכות אסורה מן ה //

ל. 152(?) **дефектный**, сторона "б" строка 26: ... לאזרזים והם כלל לעזיז // ... רשם וצפורה // ... יא אזרדי // ... וככל // ... אהאלל אל // יתברך עוזרני כפידוש // הילוחיו ונחתן: ל. 153(?) строка 9: שאדיי בעורי // אהנה לשמו חלה וועל הסדו אברכנו // בחמי ברוד הנוחן ליעף מה ולאין אורנים // עצמה יתרה ביריך רחמנא דסיעין: // סליק סליק: //

Строка 16, колофон: בעת חישלמה מלאתה הספרים: אסף בדפוסי האותיות

נקבעו בסדרים: // באותה מלאה ימץאו שלוש מארח ספרים: המהורים בן המהורים: // חיללים עם פירוש הקמחי: לעיני רואיהם יביהיקו יאיירדו כספירים: // על כן לנazor בגבורה נפאננו ברכנה: // וקהל זמרה ושביר כל משורדים: // כי יזכרו להגות בהם

אנחנו וכל בני: עמיינו לעדי עד ולדור דורים: // ללמד ולטמוד ולמעור ולעשות
ולקיים: אח כל הכהר בכם יזכינו יוצר כל יצורי: // ויהי נועם כי אלהי עלי'
ומעשה ידינו כווננה עליינו: אלהי יחוונינו // ויברכינו יאר פניו אחנו במלאתך
ידינו: כי יצילחנו בכל // مثل ידינו משאשיכנו ועוד אחרינו: בעשרים יום חדש
אלול בשנת רלז נגמרה פועלחינו צור // מעוזינו יחש בואלינו במחורה בימיינו //
המучירין ככה בהם עושי // המלאכה מישעד // יוסף ונדרה // חיים // מרדכי וחזקיה//
מננדור: // סליק סליק: סליק: //

Hain I345I, Friedb n 854(2), Schwab 5, Pr 7330, Stein I(col I)
I, Goff Heb-28, Sajé 2860, Ch I7I5, Freimann AI3.I., AI3.3.

Нет лл. I, 2, I53.

Филиграны: "Две скрещенные стрелы" такого же типа, как Лихачев № 3470 – Венеция, I469 г. На некоторых листах текст комментария стерт или зачеркнут.

Владельческие записи: XVII(?) в., неразборчивая надпись на латинском яз., л. I51b; XIX в., на форзаце перед текстом на нем. яз., почерк Д.А.Хвольсона(?): Ueber diese erste Ausgabe der Psalmen mit dem Com. // von David Kimchi handelt ausführlich O.G.Tychsen, in // Repert. f. Bibl. u. morgenl. Lit., V, I897, p. I34 – I58 // mit angabe der ... Tychsen spricht seheen die Ver // mutung aus, dass dieser Ps. in Bologna gedruckt // wurde u. zwar wegen der Gleichheit der Typen in den // Com. hier u. in Pent. Bol. von. I482 //.

Переплет: XIX в., крышки картонные, обтянуты ледерином, корешок кожаный с золотым тиснением: Psalmi Davidis cum comment Re-dak Bologna I477.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хвольсона.

62.

תהלים. עם פירוש דוד בן יוסף קמחי. [מהר כז]. [נאפוליא, יוסף בן יעקב אפנוצי גורנזהזר; בתקחת יעקב ברור בן יהודה לנדא, ד' ניסן רמ"ז].

TEHILLIM. Komment.: Dāwid ben Yōsēp Qimhī. [2-e изд.]. [Napoli, Yōsēp ben Ya'āqōb 'Aškēnazzī Gunsenhozer, kopp.: Ya'āqōb Bārūk ben Yēhūdā Landa, 4 nīsān (5)247 / 28.III.I487]. 4°.

42 строки. Шрифт: квадратный 10:60 мм, раввинский 10:44 мм,
заставка.

Л. 2а(?) заставка:

אשרי
מלת אשרי היא לעולם בלשון דברים וחתום כי לא // ...
... כי אם בחרורה ה' חפזרו ובכלל החפץ הלמוד והמעשה כמו עשו
חפזרו ולא יקשר ה //

ל. 2б строка 42: הקומה כמו שאמר לא יקומו וואהבדנה נפשותם כמו שנאמר
ואת נשך אויביך יקלענה בכף הקלו //

kolofon: ברוך ה' אלדים אלדי ישדאל אשר לא עזב חסרו עטנו וזכנו לסייע

זה הספר הקדוש והנורא ספר חיל// וחלים עם הביאור מרב דוד קמחי של האדור
והנכבד יפה נורף. ועל זה הפ' אמרו אם אין קמח אין תורה// ואני הבא על החזרות
מתנצל באתי. בהיותי נמנה על המלאכה הזאת להגיה בספר דבר יום בו יומו כפי המנהג//
בעלי המלאכה הזאת. ואומ' בהיות כי ימצאו טיעות בנקדוד הפסוק. זהו משמי טעמי
האחד כי אנחנו// המהמעקים במלאה הזאת חדשים מקרוב לנו לא שערו אכורתינו
באומנותה הזאת. וכבר ידוע כי כל החחה// ההחולות קשות. ולא הספיק לנו הזמן
להאריך לעיין כפי הצורך בעניין הנΚוד. וחתום השני כי יענו ולא// הונח לנו
למצוא ספרים מדויקים כפי הצורך אמנים אם ימצאו בו טיעות הם מעטים בערך שאר
הספרים ש// שכבר נעשו בהחזרות. ובפרט בכיאור הקמחי ימצאו בו מעת מצער. וירוח
יהיו מדויקים הספרי הבים אחרוי// ספר החלים בעוזרת ברון מלילם. ואנו נושא
מרום עינינו ונרים אל שמיים ידינו ונבקש מהצד יתעלה// יזכנו לסייע את אשר
בלבבינו וחפץ ה' בידינו צלח למorder כל ספר בחובים עם הביאורים יותר מוחרים
ובן// יהא רעו מאן קדם אבוחון דשמייא בעגלא. ובזמן קריב ואמור אמן. נאם הגבר
הוקם על מלאכת// ההגהה קטן ה תלמידים יעקב ברוך בן מהר' יהודה לנדא זל אשכנזי
המתרגור עתה פה נאפורלי.// חס ונסלם ספר החלים תhalb להשוכן על לירונים שנתן זט' ז
ימים לחוש ניסן יציאת גלות מצרים על ידי ה// זומח רקע המופלג כמ' יוסף בר' יעקב
זל אשכנזי להמען רחמי הרבים יוציאנו מזה הגלות ב מהרה// ונראה בבניין בית
הבחירה והיזיר התורה והצדקה לישנה ואז יהיה שמו הגדול מהול ונורא בפי כל
בריה//.

Hain 8346(I) Friedb 854, Schwab 37, Pr 6728, Stein I(col 2)
6, Goff Heb-29, Ch I7I5, Freimann A57.2.

Имеется только один лист (2?).

Филиграви: "Корона(?) малого размера".

Лист припаян к изданию: Tēhillim. [Bologna?], 1477. (N 61).

משלי. עם פירוש עמנואל בז' שלמה הרומי. נאפולו, יוסף בן יעקב אשכנזי
ונונצנזהזר, בהגחה(?) חיים בן יצחק הלוי אשכנזי, לערך רט"ז.

MIŠLÉ. Komment.: *'Immañū' ēl ben Šēlōmō hā-Rōmī.* [Napoli,
Yōsēp ben Ya'qōb 'Aškēnazzī Gunzenhozer, korpp.(?): Hayyim
ben Yishāq hal-Lēwī 'Aškēnazzī, c. (5)247 / 1487. 4°.

I04 л., сигн.: ק- 8 ב- 8 א- 6. 40-41 строки. Шрифт: квадратный I0:60 мм, раввинский I0:45 мм, колонтит., л. 26 - заставка.
Л. Ia: אמר עמנואל כל יעקב זל אחר שבת האל על דוב נעימותיו וכל תגמולויה עלי או מד כי המפר/הזה והוא הנקרה טלי חברו שלמה המלך עלה להוציא...
Л. Ib строка II: בバイור הסדר начали בזכרונו ביאור הפסוקים ביד ה' הטובה:
עלינו וחפץ ה' בידינו יצליח //

Заставка:

Далее:

שלמה בן זוד מלך ישראאל: לדעת חכמה רמותר ... //

Сигн. :

אמר כבד ה מן ההון שנתן לך וזה עניין שבעניך מ... //

Л. I04a строка 35:

או אמר ויהללו בשעריהם משיחם כלומר ארינה צדקה //

¶ // שתחחល או שייהללו אווריהם כי משיחה // הם יהללו //

Строка 38, колофон:

נסלם סדר משלוי עם הביאור הארוך והיפה מרביבנו //

עמנואל זל השבח יאות לרוכב ומגין בליך לארח אמן // אני חיים בז' יצחק הלוי

אשכנזי //

Л. I04b пустой.

Hain 8346, Friedb №943, Schwab 36, Pr 6727, Stein I (col I62)
I066, Goff Heb-34, Sajd I605, Ch I73I, Киселев 540.

Филиграны: "Перчатка, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" сходно с Briquet № III62 - Genes, I487 г. "Перчатка, над средним пальцем цветок с шестью лепестками" двух размеров, такого же типа, как Briquet № III52, III54 - Palerme, I473 г. Palerme, I482 г., var. du group N III52 a III54: Palerme, I479; Catane I480.

Владельческие записи: XVII в., беглый итальянский курсив, л.

Ia: דניון כופי בניםין יוסאו //
Переплет: XVIII в., цельнокожанный, с металлическими застежками.
На корешке более поздние наклейки из кожи с золотым тиснением:
Proverbea cum comment Immanuelis Neapel I487.

Экземпляр из коллекции Д.А.Хольсона.

משל. עם פירוש דוד בן שלמה בן יחיה "קב ונקי". [אשכונה, אליעזר סולידייאנו?], לערר רנ"ב.

MISLÉ. Komment.: *Dawid ben Šelomo Yahyā "Qab wənāqī".*
[Lisboa, 'Eli'ezer [Toledano] ?], o. (5)252 / 1492. 2°.

60-61(?) л., сигн.: ... п^{8?} 8 8 6, листы частично пронумерованы: ... п¹-ל^א, 35 строк. Шрифт: квадратный 10:88 мм, сефардский 10:57 мм, колонит., удлиненные буквы, лигатура ל.א.

מִגְּדָּל־עַזׂ שֶׁמֶן יְהוָה בָּרוּךְ בָּרוּךְ // וְבָרָךְ: (a) (л. 3(?)

הָנוּ שְׁשִׁיר קָרִיבָה עַזׂ וּבְחֹתֶךָ // נְשָׁגֶת בְּמִשְׁפֵּתָה: // לְכָנִי־שְׁלָמָר ?גְּבָעָה //

סוב שבח. יוחדר טוב הוא לאיש שישב לבדו ולא אשה ובארץ מדבר: ג' שחהיה לו אש בعلח מונדים ויהיה לו ...

האנשיים רק מעשיה הטוביים הם הם שיחלהו
וירורה על הרוחה מהרולות וכאלור המעשים הם ידברו. וחנו // לה' היא הנחינה בדבר
כענין חנו לאלהיכם כבוד ... //

Строка 34, колофон://...

Hain I3427, Friedbn 924(I), Schwab 77, Haeb 59I, Stein I (col 162) 1067, Goff Heb-35.

Нет сигн. к - ז, сигн. п лл. I-2.

Филигрианы: "Перчатка, над средним пальцем цветок с пятью лепестками" такого же типа, как Briquet № III96 – Bordeaux, 1505 г.

Печати: XIX в., печать коллекции М.А.Л.Фридланда.

Переплет: XIX в., полукожаный, крышки картонные, обтянуты ледерином, золотое тиснение на корешке: 1492

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕН АВТОРОВ, КОММЕНТАТОРОВ И ПЕРЕВОДЧИКОВ

- יחיאל(?), מחבר 20
 יחיה, דוד השוחה: דוד בן שלמה ابن
 יחיא 24, 23, 22, 21
 יעקב בן אשר, מחבר מפרש 57, 26, 27
 יעקב בן משה בן עכאי השוחה: יעקב בן
 משה בן עכאי 41, 40
 יעקב בן משה בן עכאי, מתרגם לוי בן גרשום, מפרש 5, 29
 לורקי, יוסף בן יהודה, מתרגם 5
 לנדא, יעקב ברור בן יהודה, מחבר 29
 המאתוי, נתן בן אליעזר, מתרגם 5
 מוניא, שמואל, מפרש 3
 מסיר לייאן, יהודה בן יחיאל, מחבר 32
 משה בן יעקב מקוצץ, מחבר 34, 33
 משה בן מימון, מחבר, מפרש 35
 נחנאל בן יוסף בן אלמלוי, מתרגם 41, 40
 עמנואל בן שלמה הרים, מחבר, מפרש 63, 45, 44
 הפניני, ידועה בן אברהם, מחבר 47, 46
 קמי, דוד בן יוסף, מחבר, מפרש 62, 61, 60, 58, 57, 56, 55, 49
 קמי, משה בן יוסף, מחבר 50
 שלמה בן יוסף בן יעקב, מתרגם 41, 40
 שלמה בן יצחק, מפרש 53, 52, 51
 סדוכט, פרץ השוחה: יחיאל(?)
 אברודרם, דוד בן יוסף, מחבר 1
 ابن אדרת, שלמה השוחה: אדרת, שלמה
 בן אברהם
 בן ביברול, שלמה(?), מחבר 3
 בן חלאוה השוחה: חייה בן אשר בן
 חלאוה
 בן סיני, ابو עלי אלהין, מחבר 5
 בן עוזרא, אברהם בן מאיר, מפרש 7, 6
 בן פקודה השוחה: חייה בן יוסף בן
 פקודה
 בן תבור, יהודה בן שאול, מתרגם 3
 14, 13, 4
 בן טובו, שמואל בן יהודה, מתרגם
 43, 42, 41, 40, 35
 אדרת, שלמה בן אברהם, מחבר 9, 8
 אלבו, יוסף, מחבר 11, 10
 אלחריזי, יהודה, מתרגם 41, 40
 אלפראל, יוסף בן יצחק, מתרגם 41, 40
 בודשי, אנגוניס אברם השוחה: הפניני,
 ידועה בן אברהם
 חייה בן אשר בן חלאוה, מחבר 12
 חייה בן יוסף בן פקודה, מחבר 13
 גידרונדי, משה בן נחמן, מפרש 15, 16
 54, 19, 18, 17
 דוד בן שלמה ابن יחיא, מפרש 64

- 'Abudarham, Dāwid ben Yōsēp,
 abt. I, 2
 'Adret, Šelōmō ben 'Abrāhām,
 abt. 8, 9
 'Albo, Yōsēp, abt. IO, II
 Bahyā ben 'Āsēr ben Ha'lā'wā,
 abt. I2
 Bahyā ben Yōsēp 'ibn Paqūdā,
 abt. I3, I4
 Bederši, 'Anbōnit 'Abrām CM.
 ha-Pēnīnī, Yēdā'yā ben 'Abrā-
 hām
 Dāwid ben Šelōmō 'ibn Yahyā,
 КОММЕНТ. 64
 al-Fawwal, Yōsēp ben Yishāq,
 неп. 40, 4I
 Gerondi, Mōše ben Nahmān, КОММЕНТ.
 I5-I9, 54
 al-Harizī, Yēhūdā, неп. 40, 4I
 'Ibn 'Adret, Šelōmō CM. 'Adret
 Sēlōmō ben 'Abrāhām
 'Ibn Tibbōn, Šemū'ēl ben Yēhūdā,
 неп. 35, 40-43
 'Ibn Tibbōn, Yēhūdā ben Šā'ūl,
 неп. 3, 4, I3, I4
 'Ibn 'Ezrā, 'Abrāhām ben Mō'ir,
 abt. 6, 7
 'Ibn Gabbirōl, Šelōmō(?), abt.
 3, 4
 'Ibn Ha'lā'wā CM. Bahyā ben
 'Āsēr ben Ha'lā'wā
 'Ibn Paqūdā CM. Bahyā ben Yō-
 sēp 'ibn Paqūdā
 'Ibn Sīnī, 'Abū 'Alī 'al-Husayn,
 abt. 5
 'Immānū'ēl ben Šelōmō hā-Rōmī,
 abt., КОММЕНТ. 44, 45, 63
 Lēwi ben Gēršōm, КОММЕНТ. 27, 28,
 57
- Landa, Ya'āqōb Bārūk ben Yēhū-
 dā, abt. 29
 Lorki, Yōsēp ben Yēhūdā, неп. 5
 Mesir Leon, Yēhūdā ben Yēhī'ēl,
 abt. 32
 Mōše ben Maymōn, abt., КОММЕНТ.
 35-43
 Mōše ben Ya'āqōb из Куся, abt.
 33, 34
 Munay, Šimšōn, КОММЕНТ. 3, 4
 ham-Me'āti, Nētān ben 'Elī'ezer,
 неп. 5
 Nētān'ēl ben Yōsī ben Almali,
 неп. 40, 4I
 hap-Pēnīnī, Yēda'yā ben 'Abrā-
 hām, abt. 46, 47
 Qimhi, Dāwid ben Yōsēp, abt.,
 КОММЕНТ. 48, 49, 55-62
 Qimhi, Mōše ben Yōsēp, abt. 50
 Šelōmō ben Yishāqī, КОММЕНТ.
 I5-I3, 55-57
 Šelōmō ben Yōsēp ben Ya'āqōb,
 неп. 40, 4I
 Trebot, Peres CM. Yēhī'ēl(?)
 Ya'āqōb ben 'Āsēr, abt. 2I-24
 Ya'āqōb ben Mōše ben Abbasi,
 неп. 40, 4I
 Ya'āqōb ben Mōše ben Akkasi CM.
 Ya'āqōb ben Mōše ben Abbasi
 Yahyā, Dāwid CM. Dāwid ben
 Šelōmō 'ibn Yahyā
 Yēhī'ēl(?), abt. 20

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕН ТИПОГРАФОВ, КОРРЕКТОРОВ, НАБОРЩИКОВ И ДОНАТОРОВ

הלווי, חיים בן יצחק אשכנזי, מגיה(?)	ברחים יידיזה האזרחי מקולוניא,
הלווי, שטואל בן חזקיה, מגיה 12	מודפים 28, 27
לטיף, שטואל בן מאיר, מגיה 48	אליעזר בן שמואל, מגיה 39, 38
לנדא, אברהם בן יעקב, מגיה, סדר 12,5	אליעזר (סולידיאנו), מודפים 16, 2, 1
לנדא, יעקב ברוך בן יהודה, מגיה 62	64, 54, 17
מיישטסיד יוסוף השוחה: יוסף, מיישטסיד מינכא, אseed בן פרץ, מגיה, סדר 5	בנימין מזרמא, מודפים 8, 9, 15, 16, 17
מנשה מרומא, מודפים 15, 9, 8	גונזגההוזר, יוסף בן יעקב אשכנזי,
מדרכי צופחין בן ראוון מבוזלא, מגיה 51	מודפים 20, 19, 18, 14, 13, 7, 6
משה בן יצחק, סדר 53, 52	63, 62, 48
משה בן טוב בן חביב, מגיה 7, 6	גונזגההוזר, עזריאל בן יוסף אשכנזי,
ניריה, מודפים 61	מודפים 29, 12, 7, 6, 5
עובדיה בן משה, מודפים 37, 36	דוד בן יוסףaben חייא, מגיה 54
עובדיה מרומא, מודפים 35, 15, 9, 8	דורטשא, שמואל, מודפים 57
פאקץ, אברהם, נדבן 12	וניקיל, ליאון בן שלום, מגיה 12
פאקץ, יוסף, נדבן 12	חזקיה מונטדרו, מודפים 61
קטרזוי, יצחק בן יהודה, מגיה 49	חכים מדכי, מודפים 61
שורצינגו, בני ישראל נתן, מודפים 10	סולידיאנו השוחה: אליעזר (סולידיאנו)
שורצינגו, גרשס בן משה, מודפים 34, 33	יהודה בדליה(?), מודפים(?) 2, 1
שורצינגו, יהושע שלמה בן ישראל נתן, מודפים 46, 43, 42, 41, 40, 4, 3	יוסףaben פיטו הספדי, מגיה 41, 40
שורצינגו, יהושע שלמה בן ישראל נתן, מודפים 58, 56, 55, 53, 52, 51, 50, 49, 47	יוסף, מיישטסיד, מודפים 61
הלווי, דוד בן אליעזר, מגיה 60, 59	חייא, דוד בן יוסף השוחה, דוד בן יוסףaben חייא
	ברוחן, אברהם בן שלמה, מודפים 28, 27
	32

שלמה בן יהודה, מודפים 37, 36	11, 10	שורוצינו, ישעאל נחן, מגיה
שלמה בן פרץ כונפורי ארכתי, מגיה 3	22, 21	שורוצינו, שלמה בן משה, מודפים 24, 23
14, 13, 12, 4		

- *'Abrāhām Yēdīyā hā-'Ezrāhī из Кельна, тип. 27, 28
- Binyāmīn из Рима, тип. 8, 9, I5
- Dortaš, Šemū'ēl, тип. 57
- Dāwīd ben Yōsēp 'ibn Yahyā, копр. 54
- 'Eli'ezer ben Šemū'ēl, копр. 38, 39
- 'Eli'ezer [Toledano], тип. I, 2, I6, I7, 54, 64
- Gunsenhozer, 'Azrī'ēl ben Yōsēp 'Aškēnazzī, тип. 5, 6, 7, I2, 29
- Gunsenhozer, Yōsēp ben Ya'āqōb 'Aškēnazzī, тип. 6, 7, I3, I4, I8, I9, 20, 48, 62, 63
- Hayyim Mordēkay, тип. 6I
- Hizqiyā Montro(?), тип. 6I
- Konat, 'Abrāhām ben Šelōmō, тип. 27, 28, 32
- Landa, 'Abrāhām ben Ya'āqōb, копр., наборщ. 5, I2
- Landa, Ya'āqōb Bāruk ben Yēhūdā, копр. 62
- Latif, Šemū'ēl ben Mē'ir, копр. 48
- hal-Lēwi, Dāwīd ben 'El'āzār, копр. 5I, 52, 53
- hal-Lēwi, Hayyim ben Yishāq 'Aškēnazzī, копр.(?) 63
- hal-Lēwi, Šemū'ēl ben Hizqiyā, копр. I2
- Meister Yōsēp см. Yōsēp Meister Mēnašše из Рима, тип. 8, 9, I5
- Minz, 'Āsēr ben Peres, копр., наборщ. 5
- Mordēkay Sārépātī ben Rē'ubēn из Базеля, копр. 5I-53
- Mōše ben Šem Tōb 'ibn Hābib, копр. 6, 7
- Mōše ben Yishāq, наборщ. I2
- Nēriyyā, тип. 6I
- 'Obādyā из Рима, тип. 8, 9, I5
- 'Obādyā ben Mōše, тип. 36, 37
- Pax(?), 'Abrāhām, донатор I2
- Pax(?), Ya'āqōb, донатор I2
- Qatorzi, Yishāq ben Yēhūdā, копр. 49
- Soncino, Bēnē Yisrā'ēl Nātān, тип. I0, II, 30, 3I
- Soncino, Gēršōm ben Mōše, тип. 33, 34, 38, 44, 45
- Soncino, Šelōmō ben Mōše, тип. 2I-24
- Soncino, Yēhōshū' Šelōmō ben Yisrā'ēl Nātān, тип. 3, 4, 40-43, 46, 47, 49-53, 55, 56, 58-60
- Soncino, Yisrā'ēl Nātān, копр. I0, II
- Toledano см. 'Eli'ezer [Toledano]
- Šelōmō ben Peres Bonfoi Sārépā-

<u>ті</u> , копр. 3, 4, I2, I3, I4	<u>Yōsep</u> , Meister, тип. 6I
Šəlōmō ben Yēhūdā, тип. 36, 37	<u>Yōsep</u> 'ibn Peso has-Sēpāraddī,
Yahyā Dāwīd ben Yōsep см. Dāwīd	копр. 40, 4I
ben Yōsep 'ibn Yahyā	Waniqil, Lē'ōn ben Šalōm, на-
Yēhūdā Gēdalyā(?), тип.(?) I, 2	борщ. I2

УКАЗАТЕЛЬ ТИПОГРАФОВ ПО ГОРОДАМ

א ש ב ר נ ה

אליעזר [טולידיאנר]

אב רמייס - גירונדי, משה בן נחמן. חדושי החורה. (17,16)

אב רבניא - תורה. (54)

לערך רנ"ב - מסלי. (64)

אליפזר [טולידיאנר], [יהודה גולדHIGH]

א טבח ר"ן - אכזריהם, דוד בן יוסף. פירוש הברכות

וחתפות. (2,1)

ב ר ל ו נ י א (?)

מיישמד יוסף וניריה חיים מרדכי וחזקיה מונסדו

ל אלול לר"ז - תהילים. (61)

ב ר י ש ה

גרשם בן משה שוונצינר

כ"ר מראהון רנ"ב - עמנואל בן שלמה אדרומי. מחברות.

(45,44)

ל י י ר י א ה

שמעואל דורש ובניו

שבט רנ"ב - נביים ראשונים. (57)

מ ג ס ו ב ה (?)

אברהם בן שלמה קרנה

קדום ר"ם - מסיר ליאון, יהודה בן יחיאל. נפק צופים.

(52)

אברהם בן שלמה כרונת, אברהם ידידיה האזרחי מקולוניא
קדום ר'ים - לוי בן גרשム. פירוש התורה. (27,28)

נ א פ ו ל י

יוסף בן יעקב אשכנזי גוונצנהוזר

ד' ניסן ר'ם"ז - חהליים. (62)

לערך ר'ם"ז - שללי. (63)

א' אלול ר'מ"ח - ייחיאל(?). מקרי דרדי. (20)

חנוכה כ"ה כסליו ר'ין - בחיי בן יוסף בן פקודה.

חוות הלבבות. (14,15)

י"ג חנוך ר'ין - גירונדי, משה בן נחמן. פירוש על
התורה. (19,18)

אלול ר'ין - קמתי, דוד בן יוסף. שיטים. (48)

יוסף בן יעקב אשכנזי גוונצנהוזר ובנו עזריאל

לי"ו עמר (כ"ב אייר) ר'מ"ח - אבן עזריא, אברהם בן שאיר.

פירוש התורה. (7,6)

עזריאל בן יוסף אשכנזי גוונצנהוזר

לערך ר'ין - לנדא, יעקב ברורך בן יהודה. אגרור. חזון.

(29)

ז' כסליו דנ"ב - אבן סיני, אבוי עלי אלהים. קאנון. (5)

ח' חנוך דנ"ב - בחיי בן אשד בן חלאוה. ביאור על

התורה. (12)

יהושע שלמה בן ישעאל נתן שומצינגו

א' אדר דנ"א - קמתי, דוד בן יוסף. שיטים. (49)

י"א אדר דנ"ב - שניגות. (41,40)

ר ו מ א (?)

עובדיה, מנשה ובנימין מיזטא

לערך רלייה - אודדה, שלמה בן אברהם. משובות שלות.

(9,8)

קדום ר'ים - גירונדי, משה בן נחמן. פירוש התורה. (15)

שלמה בן יהודה ועובדיה בן משה

קדום ר'ים - משה בן מימון. משנה תורה. (37,36)

ש ר ג צ י נ ו

בנוי ישראלי נתן שונציננו

כ"ב מרחשון - כ"א טבת רמ"ו - אלבו, יוסף. סדר העקרין.

(11,10)

הושע שלמה בן ישראלי נתן שונציננו

י"ג שבט רמייד - אבן גבירול, שלמה(?). מבחר הפנינים.

(4,3)

לערך רמ"ד-רמ"ה - אבותה. (43,42)

כ"ז כסליו רמ"ה - הפניני, ידועה בן אברהם. בחינה
העולם. (47,46)

ו' מרחשון רמ"ו - נביאים ראשוניים. (56,55)

לערך רמ"ו - נביאים אחרוניים. (60,59,58)

י"ג אב רמ"ח - עמחי, משה בן יוסף. מהלך שבילו הדעת.

(50)

טו' חנוך רמ"ט - מסכת חולין. (51)

כ"ה אב רמ"ט - מסכת נדה. (53,52)

גרשם בן משה שונציננו

ט"ו טבון רמ"ט - משה בן יעקב מקוזי. סדר מזות גדורל.

(34,33)

א' ניסן ר"ז - משה בן מירון. משנה תורה. (39,38)

שלמה בן משה שונציננו

לערך ר"ז - יעקב בן אשר. ארבעה טורדים. (24,23,22,21)

ש ר ג צ י נ ו - ק א ז א ל מ י ו ר י

בנוי ישראלי נתן שונציננו

חסדי-כ' אלול רמ"ו - מחזור מכל השנה כמנהג רומא.

(31,30)

B O L O G N A (?)

Meister Yōsēp, Nēriyyā, Hayyim Mordēkay, Hisqiyyā Montro
29.VIII.1477 - Téhillim. (61)

B R E S O I A

Gēršōm ben Mōše Soncino

30.X.I491 - 'Immānū'ēl ben Šēlōmō hā-Rō-mī. Maḥbārōt. (44,45)

L E I R I A

Šēmū'ēl Dortsā ūbānāw

Jan. I494 - Nébī'īm rī'sōnim. (57)

L I S B O A

'Eli'ezer [Toledano]

July I489 - Gerondi, Mōše ben Nahmān. Hid-dūš hat-tōrā. (I6,I7)

July-Aug. I491 - Tōrā. (54)

c. I492 - Mišlē. (64)

'Eli'ezer [Toledano], [Yēhūdā Gēdalyā?]

25.XI.I489 - 'Abudarham, Dāwid ben Yōsēp. Pērūš heb-bōrākōt wēhat-tē-pillōt. (I,2)

M A N T O V A (?)

'Abrāhām ben Šēlōmō Konat

a. I480 - Mesir Leon, Yēhūdā ben Yēhi'ēl. Nōpet sūyim. (32)

'Abrāhām ben Šēlōmō Konat, 'Abrāhām Yēdīyā hā-'Ezrāhi.
a. I480 - Lēwī ben Gēršōm. Pērūš hat-tōrā. (27,28)

N A P O L I

Yōsēp ben Ya'āqōb 'Aškēnazzi Gunzenhozer

28.III.I487 - Tēhillim. (62)

c. I487 - Mišlē. (63)

8.VIII.I488 - Yēhi'ēl(?). Maqrē dardaqqē. (20)

19.XI.I489 - Bahyā ben Yōsēp 'ibn Paqūda. Hōbōt hal-lēbābōt. (I3,I4)

2.VII.I490 - Gerondi, Mōše ben Nahmān. Pērūš 'al hat-tōrā. (I8,I9)
Aug.-Sept. I490 - Qimhi, Dāwid ben Yōsēp.
Šorāsim. (48)

Yōsēp ben Ya'āqōb 'Aškēnazzī Gunzenhozer ūbānō ('Azrī'ēl)
3.V.I488 - 'Ibn 'Ezrā, 'Abrahām ben Mō'ir.
Pērūš hat-tōrā. (6,7)

'Azrī'ēl ben Yōsēp 'Aškēnazzī Gunzenhozer
c. I490 - Landa, Ya'āqōb Bārūk ben Yēhūdā.
'Āgūr. Hāzon. (29)
9.XI.I491 - 'Ibn Sīnī, 'Abū 'Alī 'al-Hu-
sayn. Qanon. (5)
3.VII.I492 - Bahyā ben 'Āsēr ben Ha'lā'wā.
Bē'ür 'al hat-tōrā. (I2)

Yēhōšā^a Šēlōmō ben Yisrā'ēl Nātān Soncino
II.II.I491 - Qimhi, Dāwid ben Yōsēp. Šo-
rāsim. (49)
8.V.I492 - Mišnāyōt. (40,4I)

R O M A(?)

'Obadyā, Mēnašše, Binyāmin mē-Rōmā
c. I475 - 'Adret, Šēlōmō ben 'Abrahām. Tē-
šūbōt še'ēlōt. (8,9)
a. I480 - Gerondi, Mōše ben Nahmān. Pērūš
hat-tōrā. (I5)

Šēlōmō ben Yēhūdā, 'Obadyā ben Mōše
a. I480 - Mōše ben Maymōn. Mišnē tōrā.
(36,37)

S O N C I N O

Bénē Yisrā'ēl Nātān Soncino

31.X-29.XII.I485 - 'Albo, Yōsēp. Sēper hā-
iqqārim. (I0,II)

Yēhōšū^a Šēlōmō ben Yisrā'ēl Nātān Soncino

I4.I.1484 - 'Ibn Gabbirol, Šēlōmō(?). Mib-
har hap-péninim. (3,4)

c. 1484-1485 - 'Abōt. (42,43)

I2.XII.1484 - Hap-Pénini, Yēda'yā ben 'Ab-
rāhām. Bēhinat hā-'olām. (46,
47)

I5.X.1485 - Nəbī'im ri'sōnim. (55,56)

c. 1486 - Nəbī'im 'shārōnim. (58-60)

21.VII.1488 - Qimhi, Mōše ben Yōsēp. Mahā-
la'ī šabbilē had-da'at. (50)

I4.VI.1489 - Masseket hūllin. (51)

23.VII.1489 - Masseket niddā. (52,53)

Gēršōm ben Mōše Soncino

I4.XII.1488 - Mōše ben Ya'āqōb из Куси.

Sēper miswōt gādōl. (33,34)

23.III.1490 - Mōše ben Maymōn. Mišnē tōrā.
(38,39)

Šēlōmō ben Mōše Soncino

c. 1490 - Ya'āqōb ben 'Āsēr, 'Arbā'ā tūrim.
(21-24)

S O N C I N O - C A S A L I M A J O R E

Béné Yisrā'ēl Nātān Soncino

Sept. 1485 - 21.VIII.1486 - Mahāzōr mikkol
haš-šānā kēmin-
hāg Rōmā. (30,31)

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

רל"ה - רל"ט

9, 8 -	לעורך דלאייה
61 -	כ' אלול דלאייז
32, 28, 27, 25, 15 -	קורדים ר' ים
37, 36, 35	

ר"מ - רמ"ג

- לעדרם רמ"ד-רמ"ה

לט"ג - גמ"ג

56, 55 -	ר' מוחשון רמ"ו
11, 10 -	סכת רמ"ו
31, 30 -	תשא-י-כ' אלול רמ"ו
60, 59, 58 -	לעדר רמ"ו
62 -	דר ניסן רמ"ז
63 -	לעדר רמ"ז
7, 6 -	כ"ב איריר רמ"ח
50 -	י"ג רמ"ח
20 -	אלול רמ"ח
34, 33 -	טו"ד טבח רמ"ט
51 -	טו"ד חנוך רמ"ט
53, 52 -	כ"ה אב רמ"ט
17, 16 -	אב רמ"ט
26, 25 -	קורדים ר"ג

14, 13 -	כ"ה כסליו ר"ז
2, 1 -	א' טבח ר"ז
39, 38 -	א' גיסן ר"ז
19, 18 -	ג"ג חמוץ ר"ז
48 -	אלול ר"ז
29, 24, 23, 22, 21 -	ליער ר"ז
49 -	א' אדר רג"א
54 -	אב רג"א
45, 44 -	כ"ו מזרון רג"ב
5 -	ז' כסליו רג"ב
57 -	שבט רג"ב
41, 40 -	י"א אייר רג"ב
12 -	ח' חמוץ רג"ב
64 -	לערך רג"ב

I475-I479

c.I475	- 8, 9
29.VIII.I477	- 61
a.I480	- 15, 25, 27, 28, 32, 35, 36, 37

I480-I484

I4.I.I484	- 3, 4
c.I484-I485	- 42, 43

I485-I489

I5.X.I485	- 55, 56
3I.X.-29.XII	
I485	- 10, II
IX.I485-2I.VIII.	
I486	- 30, 31
c.I486	- 58-60
28.III.I487	- 62
c. I487	- 63
3.V.I488	- 6, 7

21.VII.I488	- 50
8.VIII.I488	- 20
19.XII.I488	- 33, 34
19.VI.I489	- 51
23.VII.I489	- 52, 53
VII.I489	- 16, 17
19.XI.I489	- 13, 14
25.XI.I489	- 1, 2
a.I490	- 25, 26

I490-I494

23.III.I490	- 38, 39
2.VII.I490	- 18, 19
VIII.-IX.I490	- 48
c.I490	- 21-24, 29
II.II.I491	- 49
VII.-VIII.I491	- 54
30.X.I491	- 44, 45
9.XI.I491	- 5
I.I492	- 57
8.V.I492	- 40, 41
3.VII.I492	- 12
c.I492	- 64

УКАЗАТЕЛЬ ЗАГЛАВИЙ

אברה השוחה: משניות	
אגדור	29
ארבעה טורים	24, 23, 22, 21
בחינה העולם	47, 46
ביאור על התורה	12
דרכי לשון הקודש השוחה: מהלך שבילי הדעת	11, 10
עקרים השוחה: ספר העקרים	34, 33
פירוש הברכה והחפהות	2, 1
פירוש על התורה	19, 18
פירוש התורה	28, 27, 15, 7, 6
קאנון	5
שורדים	49, 48
חללים השוחה: תנ"ר	
תורה השוחה: תנ"ר	
תורה	51
- חולין	- נדה
- מדרות נברכיהם	53, 52
- מזוזה מכל השנה כמנוג רומי	31, 30
- מזוזה גדול השוחה: ספר מצוח גדול	54
מקרי דדקדי	20
משל השוחה: תנ"ר	
שנה השוחה: משניות	
שנה תורה	62, 61
- משל	64, 63
משניות	9, 8
- אבorth	41, 40
- אבorth	43, 42

<u>'Ābōt</u> CM. Mišnāyōt	Mōre nēbūhim 35
<u>'Āgūr</u> 29	Nébī'ím 'ahārōnīm CM. Tānak
<u>'Arbā'ā tūrim</u> 21-24	Nébī'ím ri'sōnīm CM. Tānak
<u>Bēhīnat hā-ōlām</u> 46, 47	Niddā CM. Talmūd
<u>Bē'ūr 'al hat-tōrā</u> I2	Nōpet sūpīm 32
<u>Darkē lěšōn haq-qōdēš</u> CM. Mahālak šēbilē had-da·at	Pērūš 'al hat-tōrā I8, I9 Pērūš hab-bērākōt wēhat-tēpil- lōt I, 2
<u>Hāzōn</u> 29	
<u>Hiddūšē hat-tōrā</u> I6, I7	Pērūš hat-tōrā 6, 7, I5,
<u>Hōbōt hal-lēbābōt</u> I3, I4	27, 28
<u>Hüllin</u> CM. Talmūd	Qanon 5
<u>Iqqārim</u> CM. Sēper ha-iq-qārim	Sēper ha-iqqārim I0, II Sēper miswōt gādōl 33, 34
<u>Kol bō</u> 25, 26	Šorāšim 48, 49
<u>Mahālak šēbilē had-da·at</u> 50	Talmūd
<u>Mahāzōr mikkol haš-šānā</u>	- Hüllin 51
kēminhāg Rōmā 30, 31	- Niddā 52, 53
<u>Mahbārōt</u> 44, 45	Tānak
<u>Maqrē dardaqqē</u> 20	- Tōrā 54
<u>Mibhar hap-pēnīnim</u> 3, 4	- Nébī'ím ri'sōnīm 55-57
<u>Mišlē</u> CM. Tānak	- Nébī'ím 'ahārōnīm 58-60
<u>Mišnā</u> CM. Mišnāyōt	- Tēhillīm 6I, 62
<u>Mišnāyōt</u> 40, 4I	- Mišlē 63, 64
- <u>'Ābōt</u> 42, 43	Tēhillīm CM. Tānak
<u>Mišnē tōrā</u> 36-39	Tōsūbōt še'slōt 8, 9
<u>Miswōt gādōl</u> CM. Sēper	Tōrā CM. Tānak
miswōt gādōl	Tūrim CM. 'Arbā'ā tūrim

КОНКОРДАНЦИИ

GW	Каталог
II4	6, 7
3I3I	5
3I72	I2
3I73	I3, I4
8I60	I, 2
8I72	48
8I73	49

Hain	Каталог	Hain	Каталог
23	6, 7	I052I	35
606	I0, II	I0522	36, 37
I880	2I-24	I0523	38, 39
22I2	5	III36	3, 4
2727	I3, I4	III52	20
4979	5I	II243	40, 4I
6033	48	II669	I5
6034	49	II670	I6, I7
8346	63	II67I	I8, I9
8346(I)	62	II779	52, 53
9I37	44, 45	I2570	54
9368	46, 47	I30II	42, 43
9369	3, 4	I3408	55, 56
9370	32	I3409	57
9796	33, 34	I34I0	58-60
9865	29	I3427	64
I0060	27, 28	I345I	6I
I0425	30, 3I	I4245	8, 9

СПИСОК УСЛОВНЫХ ОБОЗНАЧЕНИЙ ЦИТИРОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

ИИ ГБЛ² - Черкашина Н.П., Биленькая К.Л. Инвентарь инкунаулов. Вып. 2 / (Под ред. Е.Л.Немировского). - М., 1977. - 72 с., ил. - В надзаг.: Гос. б-ка СССР им. В.И.Ленина. Отдел редких книг.

ИИ ГБЛ³ - То же. Вып. 3 / (Под ред. Е.Л.Немировского). - М., 1979. - 86 с., ил. - В надзаг.: Гос. б-ка СССР им. В.И.Ленина. Отдел редких книг.

Киселев - Киселев Н.П. Инвентарь инкунаулов Всесоюзной библиотеки им. В.И.Ленина : Наличие на I.OI.I939. - М., 1939. - 89 с.

Лихачев - Лихачев Н.П. Палеографическое значение бумажных водяных знаков. - СПб., 1899. - Ч. I-3.

Bofarull - Bofarull y Sans, F.de. Animals in watermarks ! (Transl. by A.J.Heuschel, B.A.Oxon). - Hilversum (Holland) : Paper publications soc., (cop. 1959).

Briquet - Briquet C.M. Les filigranes : Dictionnaire historique des marques du papier des leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600 ... / Ed. by Allan Stevenson. - Amsterdam, 1968. - Vol. I-4.

Ch - Chwolson D. Catalog der Hebräischen Bucher in der Bibliothek des Professors ... - Wilna, 1897. - на яз. иврит.

Freimann - Freimann A. Thesaurus typographie hebraicae. Saeculi XIV. - Berlin, 1924-1925. - T. I-8.

Friedb - Friedberg Ch.B. Bet eked sepharim : Bibliographical lexicon of the whole Hebrew and Jewish-German literature ... - Tel-Aviv, 1951-1956. - Vol. I-4. - На яз. ИВРИТ.

Goff - Goff F. Incunabula in American libraries. - Repr. - Millwood (N.Y.), 1973.

GW - Gesamtkatalog der Wiegendrucke / Hrsg. von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. - Leipzig, 1925-1938. - Bd. I-7.

Haeb - Haebler C. Bibliografia Iberica del Siglo XV. Enumeracion de todos los libros impresos en Espana y Portugal hasta el ano de 1500 con notas criticas por Conrado Haebler. - La Haya; Leipzig, 1903-1917.

Hain - Hain L. Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD. typis expressi ordine alpha-betico vel simpliciter enumerantur vel abcuratius recensentur. - Stuttgartiae et Lutetiae Parisiorum, 1826-1838. - Vol. I-2.

Piccard - Piccard G. Die Wasserzeichenkartei Piccard im Hauptstaatsarchiv Stuttgart. - Stuttgart: Kohlhammer, 1961-1982. - T. I-I2.

Pr - Proctor R. An index to the early printed books in the British Museum: from the invention of printing to the year 1500. With notes of those in the Bodleian Library. - London, 1898-1903.

Sajó - Sajó G., Soltész E. Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur. - Budapestini, 1970. - Vol. I-2.

Schwab - Schwab M. Les incunables orientaux et les impressions orientales au commencement du XVIe siecle. - Paris, 1883.

Stein - Steinschneider M. Catalogus librorum hebraeorum in Biblioteca Bodleiana. - Berolini, 1856-1860.

Win -- Winer S. Bibliotheca Fridlandiana. Catalogus librorum im-
pressorum hebraeorum in Museo Asiatico imperialis Academise
Scientiarum Petropolitanae asservatorum. Opera et studio Sa-
muelis Wiener. Petropoli: Commissionnaires de l'Académie Im-
périale des sciences, Petropoli, I893-I9I7. - Fasc. I-VII. -
на яз. иврит.

СПИСОК СОКРАЩЕНИЙ

אה"ע	- אבן העזר	סמ"ג	- סדר מצוח גדרול	
אי"ח	- אורח חיים	עה"ת	- על החורה	
זה	- חלק	ע"י	- על ידי	
יר"ד	- יורה דעה	פ'	- פিירוש	
כ	- כרך	ר'	- רב	
להרכבים	משווה: רם"ס	ראכ"ע	- אבן עזרא, אבןם בן מאיר	
להרמ"ן	משווה: רם"נ	רד"ק	- קתמי, דוד בן יוסוף	
לראכ"ע	משווה: ראכ"ע	רלב"ב	- לוי בן גרשום	
לרד"ק	משווה: רד"ק	רמ"ם	- משה בן מימון	
מהד	- מהדורה	רמ"נ	- גירונדי, משה בן נחמן	
טב'	- מסכת	רשב"א	- אדרת, שלמה בן אברם	
ג"א	- נביאים אחרונים	- ante		
ג"ר	- נביאים הראשונים	- circa		
ס.	- ספר	- id est		

ТАБЛИЦЫ ЛАТИНСКОЙ И РУССКОЙ ТРАНСКРИПЦИИ

• о о | г Г и д п х в з х . т . й к к л м н с п п ц к . р н с • б б | е е | д д | в в | з з | ш ш . т . ѿ к к | л л | м м | н н | с с | р р | а а | г г | ѿ ѿ | в в |

т
т̄

т̄
т̄

п
п̄

а/о
а
е
е
и
и
й
й
б
б
у
у
у
у
ш
ш
б
б
а
а

а/о
а
е
е
б
б
и
и
о
о
и
и
ш
ш
б
б
а
а

дагеш сильный = удвоение

Каталог инкунабулов на древнееврейском языке
Библиотеки Ленинградского отделения Института востоковедения
АН СССР
Составитель Семен Мордухович Якерсон
Ответственный редактор Илья Шолеймович Шифман

Редактор Э.И.Кутасова

Подписано в печать 07.05.85. Формат 60x84/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная. Уол. печ. л. 6,27. Уч.-
изд. л. 5,54. Тираж 1000 экз. Заказ № 444а Цена 30 коп.
Издательский отдел Библиотеки АН СССР (199164, Ленинград,
Биржевая л., д. I)

РПМ Библиотеки АН СССР (199164, Ленинград, Биржевая л., д. I)

30 коп.

